

ನಿರ್ಣಯಮಾಡಿ, ಪರಿಕ್ಷಾಪ್ರಧಾನಿಯಾಗಿ, ವೀತರಾಗ ಸಮ್ಯಗ್ಜ್ಞಾನೀ ಗುರುಗಳ ಕೃಪೆಯಿಂದ ನಿಶ್ಚಯ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದೇನೆಂದರೆ ನಾನು ಏಕ, ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವಂಥ, ಜ್ಞಾಯಕರೂಪ, ಅವಿನಾಶೀ, ಅಖಂಡ, ಚೇತನಾ ಲಕ್ಷಣ, ದೇಹ ಮೊದಲಾದ ಸಮಸ್ತ ಪರದ್ರವ್ಯಗಳಿಂದ ಭಿನ್ನನಾದ ಆತ್ಮನಿದ್ದೇನೆ. ದೇಹ, ಜಾತಿ, ಕುಲ, ರೂಪ, ನಾಮ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ನನ್ನಿಂದ ಅತ್ಯಂತ ಭಿನ್ನವಿವೆ. ರಾಗ, ದ್ವೇಷ, ಕಾಮ, ಕ್ರೋಧ, ಮದ, ಲೋಭ ಮೊದಲಾದವು ಕರ್ಮದ ಉದಯದಿಂದ ನನ್ನ ಜ್ಞಾಯಕ ಸ್ವಭಾವದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನವಾದ ವಿಕಾರಗಳಿವೆ. ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ಸ್ವಯಂ ಸ್ವಟಿಕ ಮಣಿಯಂತೂ ಸ್ವಚ್ಛ ಶ್ವೇತ ಸ್ವಭಾವವಿದ್ದು ಅದರಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದರ ಸಂಸರ್ಗದಿಂದ ಕಪ್ಪು ಕೆಂಪು, ಹಸಿರು, ಹಳದಿ ಅನೇಕ ವರ್ಣದ್ದಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ; ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಸ್ವಯಂ ಆತ್ಮನಂತೂ ಸ್ವಚ್ಛ ಜ್ಞಾಯಕಭಾವ, ನಿರ್ವಿಕಾರ, ಟಂಕೋತ್ಕೀರ್ಣನಿದ್ದಾನೆ, ಮೋಹಕರ್ಮದ ಉದಯದಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನವಾದ ರಾಗ-ದ್ವೇಷ ಮೊದಲಾದವು ಅವನಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತವೆ, ಅವು ನನ್ನ ರೂಪಗಳಲ್ಲ ಪರವಿವೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪದ ನಿಶ್ಚಯವಾಗುವುದು.

ನಿಃಶಂಕಿತಗುಣ :- ಸರ್ವಜ್ಞ, ವೀತರಾಗ, ಪರಮ ಹಿತೋಪದೇಶಕ ಹಾಗೂ ಕ್ಷುಧೆ, ತೃಷೆ, ಜನ್ಮ, ಜರೆ, ಮರಣ, ರೋಗ, ಶೋಕ, ಭಯ, ವಿಸ್ಮಯ, ರಾಗ-ದ್ವೇಷ, ನಿಂದೆ, ಚಿಂತೆ, ಸ್ವೇದ, ಮದ, ಮೋಹ, ಖೇದ, ಆರತಿಯೆಂದು ಹದಿನೆಂಟು ದೋಷಗಳು ಯಾರಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಅಭಾವವಾಗಿವೆ, ಮತ್ತು ಯಾರಿಗೆ ಅನಂತಜ್ಞಾನ, ಅನಂತದರ್ಶನ, ಅನಂತಸುಖ, ಅನಂತವೀರ್ಯ ಇತ್ಯಾದಿ ಅನಂತ ಆತ್ಮಿಕ ಅವಿನಾಶೀ ಗುಣಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗಿವೆ. ಅಂಥ ಆಪ್ತರೇ ನಮಗೆ ವಂದನೆ, ಸ್ತವನ, ಪೂಜೆ ಮಾಡಲು ಯೋಗ್ಯರಿದ್ದಾರೆ. ಉಳಿದ ಕಾಮೀ, ಕ್ರೋಧೀ, ಮೋಹೀ, ಲೋಭೀ, ಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತ, ಶಸ್ತ್ರಾದಿಗಳನ್ನು ಧಾರಣ ಮಾಡಿರುವ, ಕರ್ಮದ ಆಧೀನ, ಇಂದ್ರಿಯ ಜ್ಞಾನದ ಧಾರಕ, ಸರ್ವಜ್ಞತೆಯಿಂದ ರಹಿತರಿದ್ದಾರೆ ಅವರು ನನಗೆ ವಂದನೆ, ಸ್ತವನ, ಪೂಜೆಗೆ ಯೋಗ್ಯರಿಲ್ಲ. ಯಾರು ಚೋರರಲ್ಲಿ ಶಿರೋಮಣಿಯಿದ್ದಾರೆ. ಜಾರರಲ್ಲಿ ಶಿರೋಮಣಿಯಿದ್ದಾರೆ ಅವರು ಹೇಗೆ ಆರಾಧನೆ ಯೋಗ್ಯರಾಗುವರು ?

ಸರ್ವಜ್ಞ ವೀತರಾಗರು ಉಪದೇಶಿಸಿದ, ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಹಾಗೂ ಅನುಮಾನಗಳಿಂದ ಯಾವುದರಲ್ಲಿ ಬಾಧೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ, ಸಮಸ್ತ ಷಟ್ಕಾಯಜೀವಗಳ ಹಿಂಸಾರಹಿತ ಧರ್ಮದ ಉಪದೇಶಕ, ಆತ್ಮನ ಉದ್ಧಾರಕ, ಅನೇಕಾಂತರೂಪ ವಸ್ತುವನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಪ್ರಕಟ ಮಾಡುವಂಥದೇ ಆಗಮವಿದೆ. ಅದುವೇ ಓದಲು, ಓದಿಸಲು, ಕೇಳಲು, ಶ್ರದ್ಧೆ ಮಾಡಲು, ವಂದಿಸಲು ಯೋಗ್ಯವಿದೆ. ರಾಗೀ-ದ್ವೇಷಿಗಳು ಹೇಳಿದ, ವಿಷಯಾನುರಾಗ ಮತ್ತು ಕಷಾಯ ವೃದ್ಧಿಸುವಂಥ, ಹಿಂಸೆ ಮಾಡುವ ಉಪದೇಶವಿರುವಂಥ, ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಹಾಗೂ ಅನುಮಾನದಿಂದ ಬಾಧಾಯುಕ್ತ ಏಕಾಂತರೂಪದ ಶಾಸ್ತ್ರವು ಕೇಳಲು, ಓದಲು, ಓದಿಸಲು, ವಂದಿಸಲು ಯೋಗ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಯಾರಿಗೆ ವಿಷಯಗಳ ಇಚ್ಛೆಯ, ಕಷಾಯದ, ಪರಿಗ್ರಹದ, ಆರಂಭದ ಅತ್ಯಂತ ಅಭಾವವಾಗಿ ಹೋಗಿದೆ; ಕೇವಲ ಆತ್ಮನ ಉಜ್ವಲತೆ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಉದ್ಯಮಶೀಲ, ಧ್ಯಾನ-ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಲೀನ, ಸ್ವಾಧೀನ, ಕರ್ಮಬಂಧ ಜನಿತ ಸುಖ-ದುಃಖದಲ್ಲಿ ಸಾಮ್ಯಭಾವದಧಾರಕ, ಜೀವನ-ಮರಣ, ಲಾಭ-ಅಲಾಭ, ಸ್ತುತಿ-ನಿಂದೆಗಳಲ್ಲಿ ರಾಗ-ದ್ವೇಷ ರಹಿತ, ಉಪಸರ್ಗ-ಪರೀಷಹಗಳನ್ನು ಸಹಿಸುವಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಕಂಪ ಧೈರ್ಯದ ಧಾರಕರಾದ ಪರಮನಿಗ್ರಂಥ ಗುರುಗಳೇ ವಂದನೆ, ಸ್ತುತಿ ಮಾಡಲು ಯೋಗ್ಯರಿದ್ದಾರೆ. ಉಳಿದ ಆರಂಭೀ, ಕಷಾಯೀ ವಿಷಯಾನುರಾಗೀ, ಕುಗುರುಗಳೆಂದೂ ವಂದನೆ, ಸ್ತುತಿ ಮಾಡಲು ಯೋಗ್ಯರಾಗಿಲ್ಲ.

ಜೀವದಯೆಯೇ ಧರ್ಮವಿದೆ, ಹಿಂಸೆಯೆಂದೂ ಧರ್ಮವಿಲ್ಲ. ಸೂರ್ಯೋದಯವೆಂದಾದರೂ ಪಶ್ಚಿಮ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಆಗಬಹುದು. ಅಗ್ನಿಯು ಶೀತಲವಾಗಬಹುದು, ಸರ್ಪದ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಅಮೃತ ಬರಬಹುದು, ಮೇರು ಪರ್ವತವು ತನ್ನ ಸ್ಥಾನದಿಂದ ಕದಲಬಹುದು, ಪೃಥ್ವಿಯು ತಲೆ ಕೆಳಗಾಗಬಹುದು, ಆದರೆ ಹಿಂಸೆಯಲ್ಲೆಂದೂ ಧರ್ಮವಾಗಲಾರದು ಎಂಬ ದೃಢ ಶ್ರದ್ಧೆಯು ಸಮ್ಯಗ್ಜ್ಞಾನಿಗೆ ಇರುತ್ತದೆ.

ತನ್ನ ಆತ್ಮನ ಅನುಭವದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಜ್ಞವೀತರಾಗರೂಪ ಆಪ್ತರ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ, ನಿರ್ಗುಂಧ ವಿಷಯ-ಕಷಾಯರಹಿತ ಗುರುಗಳಲ್ಲಿ, ಅನೇಕಾಂತಸ್ವರೂಪ ಆಗಮದಲ್ಲಿ, ದಯಾರೂಪದ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಶಂಕೆಯ ಅಭಾವವಾಗುವುದು ಅದು ನಿಸ್ಶಂಕಿತ ಅಂಗವಿದೆ. ಸಮ್ಯಗ್ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಎಂದೂ ಶಂಕೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ; ಆದುದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ನಿಸ್ಶಂಕಿತ ಅಂಗವು ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ.

ನೀಕಾಂಕ್ಷಿತಗುಣ :- ಸಮ್ಯಗ್ ಸ್ಥಿತಿಯು ಧರ್ಮದ ಸೇವನೆ ಮಾಡಿ ವಿಷಯಗಳ ಇಚ್ಛೆಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಸಮ್ಯಗ್ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಇಂದ್ರ ಅಹಮಿಂದ್ರ ಲೋಕದ ವಿಷಯವೂ ಅತ್ಯಂತ ವೇದನಾರೂಪ, ವಿನಾಶಶೀಲ, ಪಾಪದ ಬೀಜರೂಪವಾಗಿಯೇ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ; ಮತ್ತು ಧರ್ಮದ ಫಲವು ಅನಂತ, ಅವಿನಾಶೀ, ಸ್ವಾಧೀನ ಸುಖಸಹಿತ ಮೋಕ್ಷವು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ರತ್ನಪರೀಕ್ಷಕನು ಬೆಲೆಯುಳ್ಳ ರತ್ನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ಗಾಜಿನ ತುಂಡನ್ನು ಗ್ರಹಣ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ; ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಯಾರಿಗೆ ಸತ್ಯ, ಆತ್ಮಿಕ, ಅವಿನಾಶೀ ಬಾಧೆಯಿಲ್ಲದ ಸುಖವು ಕಂಡು ಬಂದಿದೆ. (ಅನುಭವದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಬಿಟ್ಟಿದೆ) ಅವರು ಅಸತ್ಯ, ಬಾಧೆಯಿಂದಕೂಡಿದ ವಿಷಯಸುಖಗಳ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಮಾಡುವರು? ಆದುದರಿಂದ ಸಮ್ಯಗ್ ಸ್ಥಿತಿಗಳು ಇಚ್ಛಾರಹಿತರಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತಾರೆ.

ಅವಿರತ ಸಮ್ಯಗ್ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ವರ್ತಮಾನ ಕಾಲದೊಳಗೆ ಆಜೀವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾನ ಮೊದಲಾದ ಪರಿಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ವೇದನೆಯ ಅಭಾವದ ಯಾವ ಇಚ್ಛೆಯಾಗುತ್ತದೆ ಅದು ವರ್ತಮಾನಕಾಲದ ವೇದನೆಯನ್ನು ಸಹನೆ ಮಾಡುವ ಅಸಮರ್ಥತೆಯಿಂದ ವೇದನೆಯ ಉಪಾಯ ಮಾತ್ರದ ಇಚ್ಛೆಯಿದೆ. ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ರೋಗಿಯು ಕಹಿ ಔಷಧದಿಂದ ತುಂಬ ವಿರಕ್ತನಾಗುತ್ತಾನೆ, ಆದಾಗ್ಯೂ ವೇದನೆಯ ದುಃಖವನ್ನು, ಸಹಿಸಲಾಗದಾಗ ಅವನು ವಮನ-ವಿರೇಚಕ ಮೊದಲಾದವುಗಳಕಾರಣವಾಗಿ ಕಹಿ ಔಷಧವನ್ನೂ ಗ್ರಹಣ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ, ದುರ್ಗಂಧಯುಕ್ತ ತೈಲಾದಿಗಳನ್ನೂ ಲೇಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ, ಆದರೆ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಔಷಧದ ಕರಿತು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಅನುರಾಗ ಎಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ; ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಸಮ್ಯಗ್ ಸ್ಥಿತಿಯು ನಿರ್ವಾಂಛಕನಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ವರ್ತಮಾನದ ದುಃಖ ದೂರ ಮಾಡುವ ಸಲುವಾಗಿ ಯೋಗ್ಯ ಹಾಗೂ ನ್ಯಾಯದ ವಿಷಯಗಳ ಇಚ್ಛೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಯಾರಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯಾಖಾನಾವರಣ, ಅಪ್ರತ್ಯಾಖಾನಾವರಣ ಕಷಾಯಗಳ ಅಭಾವವಾಗಿ ಹೋಗಿದೆ. ಅಂಥ ಮುನಿರಾಜರು ತಮ್ಮ ಶರೀರವು ನೂರು ತುಂಡುಗಳಾಗಿ ಹೋದರೂ ಕೂಡ ವಿಷಯಗಳ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನೆಂದೂ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಸಮ್ಯಗ್ ಸ್ಥಿತಿಗಳಿಗೆ ನೀಕಾಂಕ್ಷಿತ ಗುಣವು ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ.

ನಿರ್ವಿಚಿಂತಿತ ಗುಣ :- ಸಮ್ಯಗ್ ಸ್ಥಿತಿಯು ಅಶುಭ ಕರ್ಮದ ಉದಯದಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಅಶುಭಸಾಮಗ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಗಾಸ್ತಿ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ, ಪರಿಣಾಮ ಕೆಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ, ಅವನು ವಿಚಾರಿಸುವುದೇನೆಂದರೆ ನಾನು ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಎಂಥ ಕರ್ಮ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ ಅದರ ಉದಯದ ಅನುಸಾರವಾಗಿಯೇ ಭೋಜನ, ಪಾನೀಯ, ಸ್ತ್ರೀ, ಪುತ್ರ, ದಾರಿದ್ರ್ಯ, ಸಂಪತ್ತು ವಿಪತ್ತುಗಳು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿವೆ. ಬೇರೆ ಯಾವ ರೋಗೀ, ದರಿದ್ರೀ, ಹೀನ, ನೀಚ, ಮಲಿನರನ್ನು ನೋಡಿ ತನ್ನ ಪರಿಣಾಮ ಕೆಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ, ಪಾಪದ ಸಾಮಗ್ರಿಯೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಕಲುಷಿತ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಮಲ-ಮೂತ್ರ-ಕೊಳಚೆ ಮೊದಲಾದ ದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಭಯಂಕರ ಸ್ಮಶಾನ, ವನ ಮೊದಲಾದ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನು ನೋಡಿ, ಭಯರೂಪ ದುಃಖದಾಯಕ ಕಾಲವನ್ನು ನೋಡಿ, ದುಷ್ಟತನ, ಕಹಿತನ ಇತ್ಯಾದಿ ವಸ್ತುವಿನ ಸ್ಪರ್ಶವನ್ನು ನೋಡಿ ತಮ್ಮ ಪರಿಣಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ಲೇಶಪಡೆದಿರುವುದು ಅದು ನಿರ್ವಿಚಿಂತೆಯೆಂಬ ಅಂಗವು ಸಮ್ಯಗ್ ಸ್ಥಿತಿಗಳಿಗೆ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ.

ಅಮೂಢದೃಷ್ಟಿ ಗುಣ :- ಸುಳ್ಳು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ, ವ್ಯಂತರ ಮೊದಲಾದ ದೇವಕೃತ ವಿಕ್ರಿಯೆಗಳಿಂದ, ಮಗ್ಗ-ಮಂತ್ರ-ಔಷಧ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ, ಅನೇಕ ವಸ್ತುಗಳ ವಿಪರೀತ ಸ್ಪರ್ಶವನ್ನು ನೋಡಿ ಸತ್ಯ ಧರ್ಮದಿಂದ ಚಲಾಯಮಾನರಾಗದಿರುವುದು ಅದು ಸಮ್ಯಗ್ ಸ್ಥಿತನದ ಅಮೂಢದೃಷ್ಟಿ ಗುಣವಿದೆ ಅದು ಸಮ್ಯಗ್ ಸ್ಥಿತಿಗಳಿಗೆ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ.

ಉಪಗೂಹನ ಅಂಗ :- ಸಮ್ಯಗ್ ಸ್ಥಿತಿ ಮತ್ತು ಅನ್ಯ ಜೀವಿಗಳ ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ, ಅಶಕ್ತತೆಯಿಂದ ತಗಲಿದ ದೋಷಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಅವನ್ನು ಮರೆಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸಂಸಾರೀ ಜೀವಿಗಳು ಜ್ಞಾನಾವರಣ, ದರ್ಶನಾವರಣ ಮೋಹನೀಯ ಕರ್ಮಗಳ ವಶವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ಮರೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಕರ್ಮದ ಅಧೀನರಾಗಿ ಅಸತ್ಯ ವಚನ, ಪರಧನ ಹರಣ, ಕುಶೀಲ ಮೊದಲಾದ ಪಾಪಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಪಾಪಗಳಿಂದ ದೂರವಿರುವಂಥವರು ಧನ್ಯರಿದ್ದಾರೆ. ಯಾರೋ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಧರ್ಮಾತ್ಮ ಪುರುಷರಿಂದ ಪಾಪದ ಉದಯದಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಅಪರಾಧವಾಗಿ ಹೋದರೆ ಅದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಹೀಗೆ ವಿಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ - ಒಂದು ವೇಳೆ ಈ ದೋಷವು ಪ್ರಕಟವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟರೆ ಅನ್ಯ ಧರ್ಮಾತ್ಮರುಗಳ ಹಾಗೂ ಜೈನಧರ್ಮದ ಮಹಾನ ನಂದಿಯಾಗುವುದೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಅವರ ದೋಷವನ್ನು ಮರೆಮಾಡಿಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ತಮ್ಮ ಗುಣಗಳ ಪ್ರಶಂಸೆಯ ಇಚ್ಛೆಯುಳ್ಳವರಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಇಂಥ ಉಪಗೂಹನ ಗುಣವು ಸಮ್ಯಗ್ ಸ್ಥಿತಿಗಳಿಗೆ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ.

ಸ್ಥಿತಿಕರಣ ಗುಣ :- ಯಾರಾದರೂ ಧರ್ಮಾತ್ಮ ಪುರುಷರ ಪರಿಣಾಮವು ಎಂದಾದರೂ ರೋಗದ ವೇದನೆಯಿಂದ ಧರ್ಮದಿಂದ ವಿಚಲಿತವಾಗಿ ಹೋದರೆ, ದಾರಿದ್ರ್ಯದಿಂದ, ಉಪಸರ್ಗ ಬರುವುದರಿಂದ, ಪರೀಷಹಗಳನ್ನು ಸಹಿಸಲಾಗದಿರುವುದರಿಂದ ಅಪಹಾಯತೆಯಿಂದ, ಅನ್ಯ-ನೀರು ನಿಂತುಹೋಗುವುದರಿಂದ ಪರಿಣಾಮವು ಧರ್ಮದಿಂದ ಶಿಥಿಲವಾಗತೊಡಗಿದರೆ ಅವರಿಗೆ ಉಪದೇಶಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಪರಿಣಾಮವು ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರವಾಗುವ ಸಲುವಾಗಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳಬೇಕು. ಓ ಜ್ಞಾನಿಗಳೇ! ಓ! ಧರ್ಮದ ಧಾರಕರೇ! ತಾವು ಜಾಗೃತರಾಗಿರಿ! ಹೇಡಿತನ ಧಾರಣ ಮಾಡಿ ಧರ್ಮದಲ್ಲೇಕೆ ಶಿಥಿಲರಾಗುತ್ತಿರುವಿರಿ? ರೋಗದ ಕಷ್ಟದಿಂದ ಧರ್ಮದಿಂದೇಕೆ ವಿಚಲಿತರಾಗುವಿರಿ? ಜ್ಞಾನಿಯಾದ ತಾವು ಇಂಥ ಅಪರಾಧವನ್ನೇಕೆ ಮಾಡುವಿರಿ? ಈ ಅಸಾತಾ ವೇದನೀಯ ಕರ್ಮವು ತನ್ನ ಸಮಯ ಪಡೆದು ಉದಯದಲ್ಲಿ ಬಂದಿದೆ. ಈಗ ತಾವು ಪುಕ್ಕರಾಗಿ, ದೀನರಾಗಿ ರೋದನ, ವಿಲಾಪ ಮಾಡುತ್ತ ಭೋಗಿಸಿದರೆ ಕರ್ಮವು ಬಿಡಲಾರದು. ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ದಯೆಯಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಅದು ನಿಮ್ಮ ರೋದನ, ವಿಲಾಪಮಾಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ತನ್ನ ರಸ ಕೊಡುವಲ್ಲಿ ಹಿಂಜರಿಯಲಾರದು. ಒಂದು ವೇಳೆ ಧೈರ್ಯ ಧಾರಣ ಮಾಡಿ ಭೋಗಿಸಿದರೂ ಕೂಡ ಕರ್ಮವು ಬಿಡಲಾರದು.

ಯಾವ ದೇವ, ದಾನವ, ಮಂತ್ರ, ತಂತ್ರ, ಔಷಧ, ವೈದ್ಯ ಮೊದಲಾದ ಹಾಗೂ ಸ್ತ್ರೀ, ಪುತ್ರ, ಮಿತ್ರ, ಬಂಧು, ಸೇವಕ, ಸುಭಟ ಮೊದಲಾದವರು ಉದಯದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ಕರ್ಮದ ಹರಣ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥರಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ನೀವು ಕೂಡ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿಯುವಿರಿ, ಈಗ ಈ ವೇದನೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಹೇಡಿಗಳಾಗಿ ತಮ್ಮ ಧರ್ಮ, ಯಶಸ್ಸು, ಪರಲೋಕ ಮೊದಲಾದುವನ್ನೇಕೆ ಕೆಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಿರಿ? ಇವನ್ನು ಕೆಡಿಸಿಕೊಂಡು ಸ್ವಚ್ಛಂದ ಚೇಷ್ಟೆ ವಿಲಾಪ ಮೊದಲಾದುವನ್ನು ಮಾಡುವುದರಿಂದ ವೇದನೆಯು ಕಡಿಮೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಎಷ್ಟೆಷ್ಟು ಅಧೀರರಾದಷ್ಟು ವೇದನೆಯ ದುಃಖವು ಹೆಚ್ಚುವುದು. ಆದುದರಿಂದ ಈಗ ಧೈರ್ಯ ಧಾರಣ ಮಾಡಿ ಧರ್ಮದ ಆಶ್ರಯ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ನರಕದ ಹಾಗೂ ತೀರ್ಥಗಳ ಕ್ಷುಧೆ, ತೃಷೆ, ರೋಗ, ಸಂತಾಪ, ಭೇದನ, ಭೇದನ, ಮಾರಣ, ಶೀತ, ಉಷ್ಣ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಘೋರ ದುಃಖವನ್ನು ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಕಾಲದವರೆಗೆ ಅನೇಕ ಬಾರಿ ಅನಂತ ಭವಗಳನ್ನು ಧಾರಣ ಮಾಡಿ ಭೋಗಿಸಿದೆ. ಈಗ ತಮಗೆ ಇದಷ್ಟು ದುಃಖವಿದೆ? ಇದಂತೂ ಅಲ್ಪ ಸಮಯದಲ್ಲಿಯೇ ನಿರ್ಜರಿಸಿ ಹೋಗುವುದು. ಈ ರೋಗದ ವೇದನೆಯು ದೇಹವನ್ನು ಹೊಡೆಯುವುದು, ನಿಮ್ಮ ಚೇತನ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಆತ್ಮನನ್ನು ಹೊಡೆಯಲಾರದು. ದೇಹದ ಮರಣವಂತೂ ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಆಗೇ ಆಗುವುದು. ದೇಹಧಾರಣ ಮಾಡಿದವರೆಲ್ಲರ ಮರಣವು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಆಗುವುದು. ಆದುದರಿಂದ ಈಗ ತಾವುಗಳು ಸಚೇತರಾಗಬೇಕು, ಇದು ಕರ್ಮವನ್ನು ಜಯಿಸುವ ಅವಸರವಿದೆ.

ಈಗ ಪಂಚಪರಮೇಷ್ಠಿ ಭಗವಂತರುಗಳ ಆಶ್ರಯ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಅಜರ, ಅಮರ, ಅಖಂಡ, ಜ್ಞಾತಾ-ದೃಷ್ಟಾಸ್ವಭಾವವನ್ನು ಗ್ರಹಣ ಮಾಡಬೇಕು, ಇಂಥ ಅವಸರವು ಪುನಃ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವುದು ತೀರ ದುರ್ಲಭವಿದೆ.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಧರ್ಮದ ಉಪದೇಶವಿತ್ತು ದೃಢ ಮಾಡಬೇಕು. ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಅನಿತ್ಯ, ಅಶರಣ ಮೊದಲಾದ ಭಾವನೆಗಳ ಚಿಂತನೆ ಮಾಡಿಸಬೇಕು-ಗ್ರಹಣ ಮಾಡಿಸಬೇಕು. ತ್ಯಾಗ, ವ್ರತ ಮೊದಲಾದುವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟಿದ್ದರೆ ಪುನಃಗ್ರಹಣ ಮಾಡಿಸಬೇಕು. ಶರೀರದ ಶುಶ್ರೂಷೆ ಮಾಡಿ ದುಃಖ ದೂರ ಮಾಡಬೇಕು, ಸೇವೆ-ಪರಿಚಯೆ ಮಾಡುವಂಥವರಾರೂ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ತಾವು ಸ್ವಯಂ ಮಾಡಬೇಕು, ಅನ್ಯಸಾಧರ್ಮಿಗಳ ಜತೆ ದೂರಕಿಸಿಕೊಡಬೇಕು. ಅನ್ಯ ನೀರು, ಔಷಧ ಮೊದಲಾದುವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಸ್ಥಿತಿಕರಣ ಮಾಡುವುದು. ಮಲ, ಮೂತ್ರ, ಕಫ ಮೊದಲಾದವು ಬಂದಿದ್ದರೆ ತೆಗೆದು ಸ್ವಚ್ಛಮಾಡಬೇಕು, ಇತ್ಯಾದಿ ಮಾಡಿ ಸ್ಥಿರ ಮಾಡುವುದು. ದಾರಿದ್ರ್ಯ ಮೊದಲಾದುವಿಂದ ಚಿಂಚಲವಾಗಿದ್ದರೆ ಭೋಜನ ಪಾನಾದಿಗಳಿಂದ ಆಜೀವಿಕೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡುವುದು, ಉಪಸರ್ಗ ಪರೀಷಹಾದಿಗಳನ್ನು ದೂರ ಮಾಡಿ ನಿಜವಾದ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡುವುದು, ಇಂಥ ಸ್ಥಿತಿಕರಣ ಅಂಗವು ಸಮ್ಯಗ್ವೃಷ್ಟಿಗಳಿಗೆ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ.

ವಾತ್ಸಲ್ಯಗುಣ :- ವಾತ್ಸಲ್ಯ ನಾಮದ ಗುಣವು ಸಮ್ಯಗ್ವೃಷ್ಟಿಗಳಿಗೆ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಸಂಸಾರೀ ಜೀವರುಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ಸ್ತ್ರೀ-ಪುತ್ರಾದಿಕರಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ವಿಷಯ ಭೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಧನ ಸಂಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಅಧಿಕ ಪ್ರೀತಿಯು ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಸ್ತ್ರೀ, ಪುತ್ರ, ಧನ, ಪರಿಗ್ರಹ, ವಿಷಯ ಮೊದಲಾದುವನ್ನು ಸಂಸಾರ ಪರಿಭ್ರಮಣದ ಕಾರಣವೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ವೀತರಾಗತೆ ಧಾರಣ ಮಾಡಿದ ಧರ್ಮಾತ್ಮರಲ್ಲಿ ರತ್ನತ್ರಯಧಾರಕರಾದ ಮುನಿ, ಆರ್ಯಕೆ, ಶ್ರಾವಕ, ಶ್ರಾವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಧರ್ಮದ ಆಯತನಗಳಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರೀತಿಯಿರುತ್ತದೆ ಅವರಿಗೆ ಸಮ್ಯಗ್ವರ್ತನದ ವಾತ್ಸಲ್ಯ ಅಂಗವು ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಭಾವನೆ ಗುಣ :- ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ, ವಚನದಿಂದ, ಕಾಯದಿಂದ, ಧನದಿಂದ, ದಾನದಿಂದ, ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ, ಭಕ್ತಿಯಿಂದ, ರತ್ನತ್ರಯದ ಪ್ರಭಾವನೆಯನ್ನು ಪ್ರಕಟ ಮಾಡುವುದು ಅದು ಮಾರ್ಗಪ್ರಭಾವನೆ ಅಂಗವಿದೆ. ಇದರ ವಿಶೇಷ ವರ್ಣನೆಯನ್ನು ಪ್ರಭಾವನೆ ಅಂಗದ ಭಾವನೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಲಾಗುವುದು.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಸಮ್ಯಗ್ವರ್ತನದ ಎಂಟು ಅಂಗಗಳನ್ನು ಧಾರಣ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಈ ಗುಣಗಳ ಪ್ರತಿಪಕ್ಷಿಯಾದ ಶಂಕೆ ಮೊದಲಾದ ಎಂಟು ದೋಷಗಳ ಅಭಾವವಾಗುವುದರಿಂದ ದರ್ಶನ ವಿಶುದ್ಧತೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಗುಣಗಳನ್ನು ಧಾರಣ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಪವಿತ್ರ ಉಜ್ವಲ ದರ್ಶನ ವಿಶುದ್ಧತೆ ನಾಮದ ಭಾವನೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಲೋಕಮೂಢತೆ, ದೇವಮೂಢತೆ, ಗುರುಮೂಢತೆಯ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ಶ್ರದ್ಧೆಯನ್ನು ಉಜ್ವಲ ಮಾಡುವುದು.

ಲೋಕ ಮೂಢತೆಯ ತ್ಯಾಗ :- ಲೋಕಮೂಢತೆಯ ಸ್ವರೂಪವು ಹೀಗಿದೆ. ಸತ್ತವರ ಮೂಳೆ, ಉಗುರುಗಳನ್ನು ಗಂಗೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಡುವುದರಿಂದ ಸತ್ತವನಿಗೆ ಮುಕ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆಂದು ಮನ್ನಿಸುವುದು; ಗಂಗಾಜಲವನ್ನು ಉತ್ತಮವೆಂದು ಮನ್ನಿಸುವುದು; ಗಂಗಾಸ್ನಾನದಲ್ಲಿ ನದೀಸ್ನಾನದಲ್ಲಿ ಸಮುದ್ರಸ್ನಾನದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮ ಮನ್ನಿಸುವುದು; ಸತ್ತಪತಿಯ ಜತೆ ಜೀವಂತ ಸ್ತ್ರೀ ಹಾಗೂ ದಾಸಿಯನ್ನು ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಸುಟ್ಟು ಸತ್ತು ಹೋಗುವಂಥವರನ್ನು ಸತಿಯೆಂದು ಮನ್ನಿಸಿ ಪೂಜಿಸುವುದು; ಸತ್ತು ಹೋದ ಪೂರ್ವಜರನ್ನು ಪಿತೃರೆಂದು ಪೂಜಿಸುವುದು; ಪಿತೃರನ್ನು ಪತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಿ ಗುರುತಿಸುವುದು; ಸೂರ್ಯ, ಚಂದ್ರ ಮಂಗಳ ಮೊದಲಾದ ಗ್ರಹಗಳನ್ನು ಚಿನ್ನ-ಬೆಳ್ಳಿಗಳಿಂದ ಮಾಡಿಸಿ ಕತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಧರಿಸುವುದು; ಗ್ರಹಗಳ ದೋಷ ದೂರ ಮಾಡುವ ಸಲುವಾಗಿ ದಾನ ಕೊಡುವುದು; ಸಂಕ್ರಾಂತಿ, ವೃತಿಪಾತ, ಅಮವಾಸ್ಯೆಯೆಂದು ಮನ್ನಿಸಿ ದಾನ ಕೊಡುವುದು; ಸೂರ್ಯ, ಚಂದ್ರರಿಗೆ ಗ್ರಹಣ ಹಿಡಿದ ಮೇಲೆ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವುದು. ದರ್ಭವನ್ನು ಶುದ್ಧಮನ್ನಿಸುವುದು, ಆನೆಯ ದಂತಗಳನ್ನು ಶುದ್ಧ ಮನ್ನಿಸುವುದು, ಬಾವಿ ಪೂಜಿಸುವುದು, ಗಣೇಶ ಪೂಜಿಸುವುದು, ದೀಪದ ಜ್ಯೋತಿ ಪೂಜಿಸುವುದು, ಚಿಂಡಿಕೆ ಇಡುವುದು, ದೇವತೆಯ ಹರಿಕೆ ಹೊರುವುದು, ದೇವತೆಗೆ ಕಾಣಿಕೆ ಕೊಡುವುದನ್ನು ಪೂರ್ಣ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ತಮ್ಮ ಸಂತಾನವನ್ನು ಜೀವಿತವೆಂದು ಮನ್ನಿಸುವುದು, ಸಂತಾನವನ್ನು ದೇವತೆಯಿಂದ ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದೆಂದೂ ಮನ್ನಿಸುವುದು.

ತಮ್ಮ ಲಾಭದ ಸಲುವಾಗಿ, ಕಾರ್ಯಸಿದ್ಧಿಯ ಸಲುವಾಗಿ ಹೀಗೆ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡುವುದು-ನನಗೆ ಇಂತಿಷ್ಟು ಲಾಭವಾದರೆ, ಸಂತಾನದ ರೋಗವು ಹೊರಟು ಹೋದರೆ, ಸಂತಾನವು ಉತ್ಪನ್ನವಾದರೆ, ವಿರೋಧಿಯ ನಾಶವಾಗಿ ಹೋದರೆ ನಾನು ತಮಗೆ ಕೊಡೆ ಅರ್ಪಿಸುವೆನು, ಇಂತಿಷ್ಟು ಧನ ಕಾಣಿಕೆ ಕೊಡುವೆನೆಂದು, ದೇವತೆಗೆ ಲಂಚ ಕೊಟ್ಟು ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯದ ಸಿದ್ಧಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಬಯಸುವುದು.

ಜಾಗರಣೆ ಮಾಡುವುದು; ಕುಲ ದೇವತೆಯನ್ನು ಪೂಜಿಸುವುದು; ಶೀತಲಾ ಮಾತೆಯನ್ನು ಪೂಜಿಸುವುದು; ಲಕ್ಷ್ಮಿ, ಚಿನ್ನ-ಬೆಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸುವುದು; ಮುಸಿಕುಡಿಕೆಯನ್ನು ಪೂಜಿಸುವುದು; ಪಶುಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸುವುದು; ಅನ್ನ-ಜಲವನ್ನು ಪೂಜಿಸುವುದು; ಶಸ್ತ್ರವನ್ನು, ವ್ಯಕ್ತವನ್ನು ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ದೇವತೆಯೆಂದು ಮನ್ನಿಸಿ ಪೂಜಿಸುವುದೆಲ್ಲವೂ ಲೋಕಮೂಢತೆಯಿದೆ. ಮಿಥ್ಯಾದರ್ಶನದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಶ್ರದ್ಧೆಯ ವಿಪರೀತತೆಯಿದ್ದು ಅದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತ್ಯಾಗ ಮಾಡುವುದೇ ಯೋಗ್ಯವಿದೆ.

ದೇವಮೂಢತೆಯ ತ್ಯಾಗ :- ದೇವ-ಕುದೇವದ ವಿಚಾರವಿಲ್ಲದೆ ಕಾಮೀ, ಕ್ರೋಧೀ, ಶಸ್ತ್ರಧಾರಿ, ಪರಿಗ್ರಹಿಯಲ್ಲೂ ಈಶ್ವರತನದ ಬುದ್ಧಿ ಮಾಡಿ ಇವರು ಭಗವಾನ ಪರಮೇಶ್ವರರಿದ್ದಾರೆ, ವಿಶ್ವದ ಸಮಸ್ತ ರಚನೆಯು ಇವರಿಂದಲೇ ರಚಿತವಾಗಿದೆ, ಇವರೇ ಕರ್ತಾರ್ಥ ಇದ್ದಾರೆ; ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಆಗುತ್ತಿರುವುದೆಲ್ಲವೂ ಈ ಈಶ್ವರನು ಮಾಡುವುದರಿಂದಲೇ ಆಗುತ್ತದೆ. ಒಳಿತು ಅಥವಾ ಕೆಡಕೆಲ್ಲವೂ ಜನರುಗಳ ಮೂಲಕ ಈಶ್ವರನು ಮಾಡಿಸಿದಲ್ಲದೆ ಯಾವುದೂ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ, ಏನೆಲ್ಲವೂ ಈಶ್ವರನ ಇಚ್ಛೆಯ ಅಧೀನವಾಗಿಯೇ ಆಗುತ್ತದೆ, ಶುಭಕರ್ಮವಿರಲಿ ಅಥವಾ ಅಶುಭಕರ್ಮವಿರಲಿ ಈಶ್ವರನ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಲ್ಲದೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇತ್ಯಾದಿ ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರದ ಪರಿಣಾಮಗಳೆಲ್ಲವು ಮಿಥ್ಯಾದರ್ಶನದ ಉದಯದಿಂದ ಆಗುತ್ತವೆ, ಇವು ದೇವಮೂಢತೆಯಿವೆ.

ಗುರುಮೂಢತೆಯ ತ್ಯಾಗ :- ಪಾಖಂಡೀ, ಹೀನ ಆಚಾರದ ಧಾರಕ, ಪರಿಗ್ರಹೀ, ಲೋಭೀ, ವಿಷಯ ಲೋಲುಪಿಯನ್ನು ಚಮತ್ಕಾರ ಮಾಡುವವನೆಂದು ಮನ್ನಿಸುವುದು, ಅವನ ವಚನಗಳನ್ನು ಸತ್ಯ ಸಿದ್ಧವೆಂದು ಮನ್ನಿಸುವುದು, ಇವರು ಪ್ರಸನ್ನರಾಗಿ ಬಿಟ್ಟರೆ ನಮ್ಮ ಇಚ್ಛಿತ ಕಾರ್ಯಗಳೆಲ್ಲವೂ ಪೂರ್ಣವಾಗುವವು; ಇವರು ತಪಸ್ವಿಯಿದ್ದಾರೆ, ಪೂಜ್ಯರಿದ್ದಾರೆ, ಮಹಾಪುರುಷರಿದ್ದಾರೆ, ಪ್ರಸಿದ್ಧರಿದ್ದಾರೆ ಇತ್ಯಾದಿ ವಿಪರೀತ ಶ್ರದ್ಧೆ ಮಾಡುವುದು ಅದು ಗುರು ಮೂಢತೆಯಿದೆ. ಯಾರ ಪರಿಣಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಮೂರು ಮೂಢತೆಗಳು ಅಂಶ ಮಾತ್ರವೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ ಅವರಿಗೆ ದರ್ಶನವಿಶುದ್ಧತೆಯು ಇರುತ್ತದೆ.

ಆರು ಅನಾಯತನಗಳ ತ್ಯಾಗ :- ಆರು ಅನಾಯತನಗಳ ತ್ಯಾಗ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ದರ್ಶನವಿಶುದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಕುದೇವ, ಕುಗುರು, ಕುಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಇವರ ಸೇವನೆ ಮಾಡುವಂಥವರು, ಇವು ಆರು ಧರ್ಮದ ಸ್ಥಾನಗಳೆಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ಇವು ಅನಾಯತನಗಳಿವೆ.

ರಾಗೀ, ದ್ವೇಷಿ, ಕಾಮೀ, ಕ್ರೋಧೀ, ಲೋಭೀ, ಶಸ್ತ್ರಾದಿಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತ, ಪರಿಗ್ರಹೀ ಮತ್ತು ಮಿಥ್ಯಾತ್ವ ಸಹಿತರಾಗಿರುವವರಲ್ಲಿ ನಿಜವಾದ ಧರ್ಮವು ಕಂಡು ಬರುವುದಿಲ್ಲ, ಆದುದರಿಂದ ಅವರು ಕುದೇವರಿದ್ದಾರೆ, ಅನಾಯತನರಿದ್ದಾರೆ.

ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯ ವಿಷಯಗಳ ಲೋಲುಪಿ, ಪರಿಗ್ರಹಧಾರಿ, ಆರಂಭಮಾಡುವಂಥ-ಮಾಡಿಸುವಂಥ, ವೇಷಧಾರಿಗಳಾದ ಧರ್ಮಹೀನರಿದ್ದಾರೆ, ಅವರು ಗುರುಗಳೆಲ್ಲ ಆದುದರಿಂದ ಅವರು ಅನಾಯತನಗಳಿದ್ದಾರೆ.

ಹಿಂಸೆಯ ಆರಂಭದ ಪ್ರೇರಣೆ ಕೊಡುವಂಥ, ರಾಗ-ದ್ವೇಷ, ಕಾಮಾದಿ ದೋಷಗಳನ್ನು ವೃದ್ಧಿಸುವಂಥ, ಸರ್ವಥಾ ಏಕಾಂತದ ಪ್ರರೂಪಕ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಿವೆ ಅವು ಕುಶಾಸ್ತ್ರಗಳಿವೆ, ಧರ್ಮರಹಿತವಿವೆ, ಆದುದರಿಂದ ಅವು ಅನಾಯತನಗಳಿವೆ.

ದೇವಿ, ದಿಹಾಡೀ, ಕ್ಷೇತ್ರಪಾಲ ಮೊದಲಾದ ದೇವಗಳಿಗೆ ವಂದಿಸುವಂಥವರು ಧರ್ಮರಹಿತರಿದ್ದಾರೆ, ಆದುದರಿಂದ ಅವರು ಅನಾಯತನರಿದ್ದಾರೆ.

ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕುದೇವರ ಸೇವೆ ಮಾಡುವಂಥವರು ಧರ್ಮರಹಿತರಿದ್ದಾರೆ, ಆದುದರಿಂದ ಅವರು ಅನಾಯತನರಿದ್ದಾರೆ.

ಮಿಥ್ಯಾಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಓದುವಂಥವರು, ಅವುಗಳ ಸೇವೆ-ಭಕ್ತಿ ಮಾಡುವಂಥವರು ಏಕಾಂತಿಗಳಿದ್ದಾರೆ, ಅವರು ಧರ್ಮದ ಸ್ಥಾನರಿಲ್ಲ, ಆದುದರಿಂದ ಅವರು ಅನಾಯತನರಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಕುದೇವ, ಕುಗುರು, ಕುಶಾಸ್ತ್ರಹಾಗೂ ಇವರ ಸೇವೆ ಭಕ್ತಿ ಮಾಡುವಂಥವರು. ಈ ಆರರಲ್ಲಿ ಸಮ್ಯಕ್ ಧರ್ಮವಿರುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ದೃಢ ಶ್ರದ್ಧೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ದರ್ಶನವಿಶುದ್ಧತೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಅಷ್ಟನಂದ ತ್ಯಾಗ :- ಜಾತಿಮದ, ಕುಲಮದ, ಐಶ್ವರ್ಯಮದ, ರೂಪಮದ, ಶಾಸ್ತ್ರಮದ, ತಪಮದ, ಬಲಮದ, ವಿಜ್ಞಾನಮದವೆಂದು ಎಂಟು ಮದಗಳ ಆತ್ಯಂತ ಅಭಾವವು ಯಾರಿಗೆ ಆಗುತ್ತವೆ ಅವರಿಗೆ ದರ್ಶನ ವಿಶುದ್ಧತೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಜಾತಿಮದ ತ್ಯಾಗ :- ಸಮ್ಯಗ್ವಿಜ್ಞಾನ ವಿಚಾರವು ಹೇಗಿರುತ್ತದೆಂದರೆ- ಎಲೈ ಆತ್ಮನೇ ! ಯಾವ ಈ ಉಚ್ಚ ಜಾತಿಯಿದೆ ಅದು ನಿನ್ನ ಸ್ವಭಾವವಿಲ್ಲ, ಅದಂತೂ ಕರ್ಮದ ಪರಿಣಾಮನವಿದೆ, ಪರಕೃತವಿದೆ, ವಿನಾಶಶೀಲವಿದೆ, ಕರ್ಮಗಳ ಆಧೀನವಿದೆ, ಮಾತೆಯ ವಂಶವನ್ನು ಜಾತಿಯೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಬಾರಿ ಅನಂತ ಜಾತಿಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ. ಈ ಜೀವನು ಅನೇಕ ಬಾರಿ, ಚಾಂಡಾಲಿನಿಯ, ಭಿಲ್ಲಿನಿಯ, ಮ್ಲೇಚ್ಛಿನಿಯ, ಚರ್ಮಕಾರಿನಿಯ, ಮಡಿವಾಳಿನಿಯ, ಕ್ಷೌರಿನಿಯ, ಭಂಗಿನಿಯ, ನರ್ತಿನಿಯ, ವೇಶ್ಯೆಯ, ದಾಸಿಯ, ಜಾರಿನಿಯ, ಜಾಲಗಾರಿನಿಯ ಮೊದಲಾದ ಮನುಷ್ಯನಿಯರ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನನಾಗಿರುವೆ. ನಾಯಿ, ಹಂದಿ, ಕತ್ತೆ, ನರಿ ಮೊದಲಾದ ತೀರ್ಯಂಚಿನಿಯರ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅನಂತ ಬಾರಿ ಉತ್ಪನ್ನನಾಗಿ ಸತ್ತಿರುವೆ. ಅನಂತಬಾರಿ ನೀಚ ಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನವಾದ ನಂತರ ಒಂದು ಬಾರಿ ಉಚ್ಚ ಜಾತಿ ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಇದೇ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಅನಂತಬಾರಿ ಉಚ್ಚ ಜಾತಿಯನ್ನೂ ಪಡೆಯಲಾಗಿದೆ, ಆದಾಗ್ಯೂ ಸಂಸಾರ ಪರಿಭ್ರಮಣವನ್ನೇ ಮಾಡುತ್ತಲಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಜಾತಿ ಮದವನ್ನು ಎಂದೂ ಮಾಡಬಾರದು.

ಕುಲಮದ ತ್ಯಾಗ :- ತಂದೆಯ ವಂಶವನ್ನು ಕುಲವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಉಚ್ಚ-ನೀಚ ಕುಲಗಳೂ ಅನಂತಬಾರಿ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿವೆ. ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಜಾತಿಯ, ಕುಲದ ಮದವನ್ನು ಹೇಗೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ ? ಸ್ವರ್ಗದ ಮಹಾನ ಋದ್ಧಿಧಾರೀ ದೇವನು ಸತ್ತು ಏಕೇಂದ್ರಿಯದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಉತ್ಪನ್ನನಾಗುತ್ತಾನೆ, ನಾಯಿ ಮೊದಲಾದ ನಿಂದ್ಯ ತೀರ್ಯಂಚಿಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನನಾಗುತ್ತಾನೆ, ಮತ್ತು ಉತ್ತಮ ಕುಲಧಾರಕನಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಚಾಂಡಾಲ ಮೊದಲಾದುವಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಆದುದರಿಂದ ಜಾತಿ-ಕುಲದಲ್ಲಿ ಅಹಂಕಾರ ಮಾಡುವುದು ಮಿಥ್ಯಾದರ್ಶನವಿದೆ. ಎಲೈ ಆತ್ಮನೇ ! ನಿನ್ನ ಜಾತಿ-ಕುಲಗಳಂತೂ ಸಿದ್ಧರ ಸಮಾನವಿವೆ. ನೀನು ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಮರೆತು ತಾಯಿಯ ರಜಸ್ಸು ತಂದೆಯ ವೀರ್ಯದಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನವಾದ ಜಾತಿ-ಕುಲದಲ್ಲಿ ಮಿಥ್ಯಾ ಏಕತ್ವ ಮಾಡಿ ಪುನಃ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಅನಂತಕಾಲದವರೆಗಿನ ಸಲುವಾಗಿ ನಿಗೋದ ನಿವಾಸದ ಸಿದ್ಧತೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಡ. ವೀತರಾಗರ ಉಪದೇಶವನ್ನು ಗ್ರಹಣ ಮಾಡಿದ್ದರೆ ಈ ದೇಹದ ಜಾತಿಯನ್ನು ಸಂಯಮ, ಶೀಲ, ದಯೆ, ಸತ್ಯವಚನ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಂದ ಸಾರ್ಥಕ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳು ! ನಾನು ಉತ್ತಮ ಜಾತಿ-ಕುಲಪಡೆದು ಕೂಡ ನೀಚ ಜಾತಿಯವರ ಹಾಗೆ ಹಿಂಸೆ, ಅಸತ್ಯ, ಪರಧನ ಹರಣ, ಕುಶೀಲ ಸೇವನೆ, ಅಭಕ್ಷ ಭಕ್ಷಣೆ ಮೊದಲಾದ ಅಯೋಗ್ಯ ಆಚರಣೆ ಹೇಗೆ ಮಾಡುವುದು ? ಮಾಡಬಾರದು, ಮಾಡಲಾರನು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಅಹಂಕಾರ ಮಾಡುವುದು ಯೋಗ್ಯವಿಲ್ಲ. ಸಮ್ಯಗ್ವಿಜ್ಞಿಗೆ ಕರ್ಮಕೃತವಾದ ಪುದ್ಗಲ ಪರ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಎಂದೂ ಅಹಂಬುದ್ಧಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಐಶ್ವರ್ಯಮದ ತ್ಯಾಗ :- ಐಶ್ವರ್ಯ ಪಡೆದು ಅದರ ಮದ ಹೇಗೆ ಮಾಡುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದೆ ? ಈ ಐಶ್ವರ್ಯವಂತೂ ತಮ್ಮ ಆತ್ಮನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಮರೆತು ಅಧಿಕ ಆರಂಭ, ರಾಗ, ದ್ವೇಷ ಮೊದಲಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಮಾಡಿಸುವುದು, ಚತುರ್ಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಭ್ರಮಣದ ಕಾರಣವಿದೆ. ನಿರ್ಗ್ರಂಥತೆಯು ಮೂರು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಧ್ಯಾನಯೋಗ್ಯವಿದೆ, ಪೂಜ್ಯವಿದೆ. ಈ ಐಶ್ವರ್ಯವು ಕ್ಷಣ ಭಂಗುರವಿದೆ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಇಂದ್ರ-ಅಹಮಿಂದ್ರರುಗಳ

ಐಶ್ವರ್ಯವೂ ಪತನ ಸಹಿತವಿದೆ. ಬಲಭದ್ರ, ನಾರಾಯಣರ ಐಶ್ವರ್ಯವೂ ಕ್ಷಣ ಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ನಷ್ಟವಾಗಿ ಹೋಗಿದೆ. ಇತರ ಜೀವರುಗಳ ಐಶ್ವರ್ಯವಾದರೂ ಎಷ್ಟಿದೆ ?- ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಒಂದೆರಡು ದಿವಸದ ಸಲುವಾಗಿ ಐಶ್ವರ್ಯ ಪಡೆದಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ದುಃಖ ಜೀವರುಗಳ ಉಪಕಾರದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿ, ವಿನಯವುಳ್ಳವನಾಗಿ ದಾನ ಮಾಡಿ, ಪರಮಾತ್ಮ ಸ್ವರೂಪವಾದ ತನ್ನ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು, ಈ ಕರ್ಮಕೃತ ಐಶ್ವರ್ಯದಿಂದ ವಿರಕ್ತವಾಗುವುದೇ ಯೋಗ್ಯವಿದೆ.

ರೂಪಮದ ತ್ಯಾಗ : ರೂಪದ ಮದ ಮಾಡಬಾರದು. ಈ ವಿನಾಶಶೀಲವಾದ ಪುದ್ಗಲದ ರೂಪವು ಆತ್ಮನ ಸ್ವರೂಪವಿಲ್ಲ. ವಿನಾಶಶೀಲವಿದೆ, ಕ್ಷಣ-ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ನಷ್ಟವಾಗುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಈ ರೂಪವನ್ನು ರೋಗ, ವಿಯೋಗ, ದಾರಿದ್ರ್ಯ, ವೃದ್ಧಾವಸ್ಥೆಗಳು ಮಹಾಕುರೂಪ ಮಾಡಿ ಬಿಡುವವು. ಇಂಥ ಮೂಳೆ, ಚರ್ಮದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ರಾಗಿಯಾಗಿ ಮದ ಮಾಡುವುದು ಮಹಾ ಅನರ್ಥವಿದೆ. ಈ ಆತ್ಮನ ರೂಪವಂತೂ ಕೇವಲಜ್ಞಾನವಿದೆ, ಅದರಲ್ಲಿ ಲೋಕ-ಅಲೋಕದ ಸಮಸ್ತ ಪದಾರ್ಥಗಳು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿತವಾಗುತ್ತವೆ. ಆದುದರಿಂದ ಈ ಚರ್ಮದಲ್ಲಿ ತನ್ನತನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ತಮ್ಮ ತಿಳಿವಳಿ ಅನಿಶಾಶಿ ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ತನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ಶಾಸ್ತ್ರಮದ ತ್ಯಾಗ : ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಾನದ-ಶ್ರುತ ಜ್ಞಾನದ ಗರ್ವವನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು. ಆತ್ಮಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದ ಶ್ರುತಜ್ಞಾನವು ನಿಷ್ಫಲವಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಹನ್ನೊಂದು ಅಂಗಗಳ ಜ್ಞಾನಧಾರಿಯಾಗಿಯೂ ಕೂಡ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತನು ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿಯೇ ಪರಿಭ್ರಮಣ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಸಮ್ಯಗ್‌ರ್ಥನವಿಲ್ಲದೆ ಅನೇಕ ವ್ಯಾಕರಣ, ಭಂದಸ್ಸು, ಅಲಂಕಾರ, ಕಾವ್ಯ, ನಾಟಕ ಮೊದಲಾದವನ್ನು ಓದುವುದು ವಿಪರೀತ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ, ಅಭಿಮಾನ ಮತ್ತು ಲೋಭದಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತನ ಮಾಡಿಸಿ ಸಂಸಾರರೂಪದ ಅಂಧಕೂಪದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಸುವಂಥದೇ ಇದೆಯೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದು. ಈ ಇಂದ್ರಿಯ ಜನ್ಯವಿರುವ ಜ್ಞಾನದ ಗರ್ವವನ್ನೇನು ಮಾಡುವುದಿದೆ ? ಒಂದು ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ವಾತ, ಪಿತ್ತ, ಕಫ ಮೊದಲಾದವು ಹೆಚ್ಚುವುದರಿಂದ-ಕಡಿಮೆಯಾಗುವುದರಿಂದ ಚಲಾಯಮಾನವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ.

ಇಂದ್ರಿಯ ಜನ್ಯ ಜ್ಞಾನವಂತೂ ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ವಿನಾಶದ ಜತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ನಷ್ಟವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ, ಹೇಗೆ-ಹೇಗೆ ಮಿಥ್ಯಾಜ್ಞಾನವು ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ ಹಾಗೆ-ಹಾಗೆ ಕೆಡಕು ಕಾವ್ಯ, ದುಷ್ಟಟೀಕೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತನೆ ಮಾಡಿದರೆ, ಅನೇಕ ಜೀವರುಗಳನ್ನು ದುರಾಚಾರದಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತನೆ ಮಾಡಿಸಿದರೆ ಸಂಸಾರದ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಸಿ ಬಿಡುವುದು. ಆದುದರಿಂದ ಶ್ರುತಜ್ಞಾನದ ಗರ್ವಬಿಟ್ಟುಕೊಡಬೇಕು. ಜ್ಞಾನ ಪಡೆದು ಆತ್ಮನ ವಿಶುದ್ಧತೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಜ್ಞಾನ ಪಡೆದು ಅಜ್ಞಾನಿಗಳ ಹಾಗೆ ಆಚರಣೆ ಮಾಡಿ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಭ್ರಮಣ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದು ಯೋಗ್ಯವಿಲ್ಲ.

ತಪಮದ ತ್ಯಾಗ :- ಸಮ್ಯಕ್‌ವಿಲ್ಲದೆ ಮಿಥ್ಯಾದೃಷ್ಟಿಯ ತಪಸ್ಸು ನಿಷ್ಫಲವಿದೆ. ನಾನು ದೊಡ್ಡ ತಪಸ್ವಿಯಿದ್ದೇನೆಂದು ಯಾವನು ತಪದ ಗರ್ವ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ, ಅವನು ತಪದ ಮದದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ನಷ್ಟ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ದುರ್ಗತಿಯಲ್ಲಿ ಪರಿಭ್ರಮಣ ಮಾಡುವನು. ಆದ್ದರಿಂದ ತಪದ ಗರ್ವವನ್ನು ಮಹಾ ಅನರ್ಥದ ಕಾರಣವೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಭವ್ಯ ಜೀವರುಗಳು ತಪದ ಗರ್ವ ಮಾಡುವುದು ಉಚಿತವಿಲ್ಲ.

ಬಲಮದ ತ್ಯಾಗ :- ಯಾವ ಬಲದಿಂದ ಕರ್ಮರೂಪದ ವೈರಿಯನ್ನು ಜಯಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ; ಕಾಮ, ಕ್ರೋಧ, ಲೋಭಗಳನ್ನು ಜಯಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ, ಆ ಬಲವಂತೂ ಪ್ರಶಂಸನೀಯವಿದೆ. ದೇಹದ ಬಲ, ಯೌವನದ ಬಲ, ಐಶ್ವರ್ಯದ ಬಲ ಪಡೆದು ಅನ್ಯ, ನಿರ್ಬಲ-ಅನಾಥ ಜೀವಗಳನ್ನು ಕೊಂದು ಹಾಕುವುದು, ವಂಚಿಸುವುದು, ಧನ ಕಿತ್ತುಕೊಳ್ಳುವುದು, ಭೂಮಿ-ಆಜೀವಿಕೆ ಕಸಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಕುಶೀಲ ಸೇವನೆ ಮಾಡುವುದು, ದುರಾಚಾರದಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತನೆ ಮಾಡುವುದು ಆ ಬಲವು ಪ್ರಶಂಸನೀಯವಿಲ್ಲ. ಆ ಬಲದ ಮದವಂತೂ ನರಕದ ಘೋರ ದುಃಖವನ್ನು ಅಸಂಖ್ಯಾತಕಾಲದವರೆಗೆ ಭೋಗಿಸಹಚ್ಚಿ ತಿರ್ಯಂಚಗತಿಯಲ್ಲಿ ಹೊಡೆ-ಬಡೆ ಮೊದಲಾದುವಿಂದ ಮತ್ತು ದುರ್ವಚನ, ಕ್ಷುಧೆ, ತೃಷೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಅನೇಕ ದುಃಖಗಳನ್ನು ಅನೇಕ ಪರ್ಯಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಭೋಗಿಸಹಚ್ಚಿ ಏಕೇಂದ್ರಿಯದಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತ ಬಲ ರಹಿತ ಅಸಮರ್ಥವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಬಿಡುವುದು ಆದುದರಿಂದ ಬಲದ ಮದವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ಕ್ಷಮಾಧಾರಣೆ ಮಾಡಿ ಉತ್ತಮ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುವುದು ಯೋಗ್ಯವಿದೆ.

ವಿಜ್ಞಾನದ ಮದ :- ವಿಜ್ಞಾನ ಎಂದರೆ ಅನೇಕ ಹಸ್ತಕಲೆ, ಅನೇಕ ವಚನಕಲೆ, ಮನಸ್ಸಿನ ಅನೇಕ ವಿಕಲ್ಪಗಳಿಂದ ಈ ಆತ್ಮನು ಚತುರ್ಗ ತಿರೂಪದ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಪರಿಭ್ರಮಣ ಮಾಡಿ ದುಖು ಭೋಗಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅವೆಲ್ಲವು ಕುಜ್ಞಾನಗಳಿವೆ. ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಕೆಡಕು ಕಲೆಯು, ಚತುರತೆಯ ದೋಡ್ಡಗರ್ವವಿದೆ. ನನ್ನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಹೇಗಿದೆಯೆಂದರೆ ಸತ್ಯವನ್ನು ಸುಳ್ಳು ಮಾಡುವೆನು, ಸುಳ್ಳನ್ನು ಸತ್ಯ ಮಾಡುವೆನು, ಕಲಂಕ ರಹಿತನನ್ನು ಕಲಂಕ ಸಹಿತ ಮಾಡುವೆನು, ಶೀಲವಂತನನ್ನು ದೂಷಿತ ಮಾಡುವೆನು, ನಿರ್ದೋಷಿಯನ್ನು ದೋಷಿ ಮಾಡುವೆನು, ತಡೆದಿಟ್ಟ ಧನವನ್ನು ತೆಗೆಸುವೆನು, ಧರ್ಮ ಬಿಡಿಸಿ ವಿರುದ್ಧ ಶ್ರದ್ಧೆ ಮಾಡಿಸುವೆನು. ಪ್ರಾಣಿಗಳ ವಶೀಕರಣ, ಅನೇಕ ಜೀವಗಳ ಮಾರಣ, ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರದ ಜಲದಲ್ಲಿ ಗಮನ ಮಾಡುವ, ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಗಮನ ಮಾಡುವ, ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಗಮನ ಮಾಡುವ, ಯಂತ್ರಾದಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವ ಇತ್ಯಾದಿ ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರದ ಕಲಾಚಾತುರ್ಯಗಳಿವೆ. ಅವೆಲ್ಲವು ಕುಜ್ಞಾನಗಳಿವೆ. ಇವುಗಳ ಗರ್ವ ಮಾಡುವುದು ಅದು ನರಕದ ಘೋರ ದುಖುಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಿದೆ.

ಕಲಾ ಚಾತುರ್ಯವು ಸಮ್ಯಕ್ ಇದ್ದರೆ ಅದು ಶೋಭನೀಯವಿದೆ. ತಮ್ಮ ಆತ್ಮನನ್ನು ವಿಷಯ ಕಷಾಯಗಳ ಚಿಂತೆಯಿಂದ ಬಿಡಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಜನರನ್ನು ಹಿಂಸಾರಹಿತ ಸತ್ಯ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತನೆ ಮಾಡಿಸುವುದೇ ಉತ್ತಮ ಕಲೆಯಿದೆ.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಸತ್ಯ ವಸ್ತು ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಜಾತಿ, ಕುಲ, ಐಶ್ವರ್ಯ, ರೂಪ, ಶ್ರುತ, ತಪ, ಬಲ, ವಿಜ್ಞಾನ ಮೊದಲಾದುವನ್ನು ಕರ್ಮದ ಆಧೀನವೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಅವುಗಳ ಗರ್ವವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ದರ್ಶನ ವಿಶುದ್ಧತೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಮೂರು ಮೂಢತೆ, ಶಂಕೆ ಮೊದಲಾದ ಎಂಟು ದೋಷಗಳು, ಆರು ಅನಾಯತನಗಳು, ಎಂಟು ಮದಗಳು ಇವು ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ದೋಷಗಳ ಪರಿತ್ಯಾಗ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಸಮ್ಯಗ್‌ದರ್ಶನದ ಉಜ್ವಲತೆಯಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತದೆಯೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ನಿರಂತರ ದರ್ಶನ ವಿಶುದ್ಧಿ ಭಾವನೆಯದೇ ಚಿಂತನೆ ಮಾಡಬೇಕು, ಅದನ್ನೇ ಧ್ಯಾನಗೋಚರ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸ್ತುತಿಸಹಿತ ಉಜ್ವಲ ಅರ್ಘ್ಯ ಎತ್ತುವುದೆಂದರೇನೇ ಮುಕ್ತಿ ರಮಣಿಯೊಡನೆ ಸಂಬಂಧ ಮಾಡುವುದಿದೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ದರ್ಶನವಿಶುದ್ಧತೆಯೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಮೊದಲ ಭಾವನೆಯ ವರ್ಣನೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು.

ವಿನಯ ಸಂಪನ್ನತೆಯ ಭಾವನೆ

ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ವಿನಯ ಸಂಪನ್ನತೆ ನಾಮದ ಎರಡನೇ ಭಾವನೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ವಿನಯವು ದರ್ಶನವಿನಯ, ಜ್ಞಾನವಿನಯ, ಚಾರಿತ್ರವಿನಯ, ತಪವಿನಯ ಮತ್ತು ಉಪಚಾರ ವಿನಯವೆಂದು ಐದು ಪ್ರಕಾರವಾಗಿದೆ.

ದರ್ಶನ ವಿನಯ :- ತಮ್ಮ ಶ್ರದ್ಧೆಯಲ್ಲಿ ಶಂಕಾದಿಗಳ ದೋಷ ತಗಲಗೊಡದಿರುವುದು ಮತ್ತು ಸಮ್ಯಗ್‌ದರ್ಶನದ ವಿಶುದ್ಧತೆಯಿಂದಲೇ ತಮ್ಮ ಜನ್ಮ ಸಫಲವೆಂದು ಮನ್ನಿಸುವುದು, ಸಮ್ಯಗ್‌ದರ್ಶನ ಧರಿಸಿದವರಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿ ಮಾಡುವುದು ಆತ್ಮ ಹಾಗೂ ಪರದ ಭೇದ ವಿಜ್ಞಾನ ಮಾಡಿ ಆತ್ಮನ ಅನುಭವ ಮಾಡುವುದು ಅದು ದರ್ಶನ ವಿನಯವಿದೆ.

ಜ್ಞಾನವಿನಯ :- ಸಮ್ಯಗ್ಜ್ಞಾನದ ಆರಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ಉದ್ಯಮಶೀಲನಿರುವುದು, ಸಮ್ಯಗ್ಜ್ಞಾನದ ಕಥನಗಳ ಆದರ ಮಾಡುವುದು, ಸಮ್ಯಗ್ಜ್ಞಾನದ ಕಾರಣವಾದ ಯಾವ ಅನೇಕಾಂತರೂಪದ ಜನ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಿವೆ ಅವುಗಳ ಶ್ರವಣ, ಪಠದಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಂತ ಉತ್ಸಾಹರೂಪವಿರುವುದು ಮತ್ತು ವಂದನೆ ಸ್ತುತಿಯೊಡನೆ ತುಂಬ ಆದರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಓದುವುದು ಅದು ಜ್ಞಾನವಿನಯವಿದೆ. ಜ್ಞಾನದ ಆರಾಧಕರಾದ ಜ್ಞಾನಿ ಜನರುಗಳ ಹಾಗೂ ಜನಾಗಮದ ಗ್ರಂಥಗಳ ಪ್ರಾಪ್ತಿರೂಪದ ಸಂಯೋಗವನ್ನು ಮಹಾನ ಲಾಭವೆಂದು ಮನ್ನಿಸುವುದು, ಸತ್ಕಾರ, ಆದರ ಮೊದಲಾದುವನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಅದೆಲ್ಲವು ಜ್ಞಾನ ವಿನಯವಿದೆ.

ಚಾರಿತ್ರ ವಿನಯ :- ತಮ್ಮ ಶಕ್ತಿಗೆ ಅನುಸರಿಸಿ ಚಾರಿತ್ರ ಧಾರಣ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಹರ್ಷ ಮನ್ನಿಸುವುದು, ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಚಾರಿತ್ರದ ಉಜ್ವಲತೆಯ ಸಲುವಾಗಿ ವಿಷಯ-ಕಷಾಯಗಳನ್ನು ಕ್ಷೀಣಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಚಾರಿತ್ರ ಧರಿಸಿದವರ ಗುಣಗಳಲ್ಲಿ ಅನುರಾಗ, ಸ್ತವನ, ಆದರ ಮಾಡುವುದು ಅದು ಚಾರಿತ್ರ ವಿನಯವಿದೆ.

ತಪ ವಿನಯ :- ಇಚ್ಛೆಗಳನ್ನು ತಡೆದು, ಪ್ರಾಪ್ತವಿರುವ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು, ಧ್ಯಾನ-ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಉದ್ಯಮ ಶೀಲರಾಗಿ, ಕಾಮವನ್ನು ಜಯಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಹಾಗೂ ಇಂದ್ರಿಯ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿನ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ತಡೆಯುವ ಸಲುವಾಗಿ ಅನಶನ ಮೊದಲಾದ ತಪಗಳಲ್ಲಿ ಉದ್ಯಮ ಮಾಡುವುದು ಅದು ತಪ ವಿನಯವಿದೆ.

ಉಪಚಾರ ವಿನಯ :- ಸಮ್ಯಗ್‌ರ್ಥನ, ಸಮ್ಯಗ್ಜ್ಞಾನ, ಸಮ್ಯಕ್‌ಚಾರಿತ್ರ, ಸಮ್ಯಕ್‌ಪ - ಈ ನಾಲ್ಕು ಆರಾಧನೆಗಳ ಉಪದೇಶವಿತ್ತು ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಮಾಡಿಸುವಂಥ, ಮತ್ತು ಯಾರಸ್ಥರಣೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಪರಿಣಾಮದಲ್ಲಿನ ಮಲಿನತೆಯು ದೂರವಾಗಿ ವಿಶುದ್ಧತೆಯು ಪ್ರಕಟವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ ಅಂಥಪಂಚ ಪರಮೇಶ್ವಿಗಳ ನಾಮದ-ಸ್ಥಾಪನೆಯ ವಿನಯ, ವಂದನೆ, ಸ್ತವನ ಮಾಡುವುದು ಅದು ಉಪಚಾರ ವಿನಯವಿದೆ. ಉಪಚಾರ ವಿನಯದಲ್ಲಿ ಬೇರೆಯೂ ಹಲವು ಭೇದಗಳಿವೆ.

ಲೋಕ ವಿನಯ :- ಅಭಿಮಾನ ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ಯಾರಿಗೆ ಎಂಟು ಮದಗಳ ಅತ್ಯಂತ ಅಭಾವವಾಗಿ ಹೋಗಿದೆ, ಕಠೋರತೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಯಾರಿಗೆ ಕೋಮಲತೆಯು ಪ್ರಕಟವಾಗಿದೆ ಅವರಿಗೆ ನಮ್ರತೆಯು ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಅವರಿಗೆ ಸತ್ಕಾರ್ಯ ವಿಚಾರವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಧನ, ಯೌವನ, ಜೀವನಗಳು ಕ್ಷಣಭಂಗುರವಿವೆ, ಕರ್ಮದ ಅಧೀನವಿವೆ, ಯಾರೂ ನಮ್ಮಿಂದ ದುಃಖಿಯಾಗಬಾರದು, ಸಮಸ್ತ ಸಂಬಂಧಗಳು ವಿಯೋಗಸಹಿತವಿವೆ, ಇಲ್ಲಿ ಅದೆಷ್ಟು ಸಮಯ ಇರುವುದಿದೆ, ಪ್ರತಿಸಮಯವೂ ಮರಣದ ಕಡೆಗೆ ಅಖಂಡ ಧಾರಾಪ್ರವಾಹ ರೂಪದಿಂದ ಹೋಗುತ್ತಲಿದ್ದೇನೆ, ಯಾವ ಪದಾರ್ಥದ ಸಂಬಂಧವು ಸ್ಥಿರವಾಗಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಭಗವಂತರು ಮನುಷ್ಯ ಜನ್ಮದ ಸಾರರೂಪವಾಗಿ ವಿನಯ ಧರ್ಮವನ್ನೇ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಈ ವಿನಯವು ಸಂಸಾರರೂಪದ ವ್ಯಕ್ತವನ್ನು ಸುಟ್ಟು ಹಾಕುವ ಸಲುವಾಗಿ ಅಗ್ನಿಯ ಸಮಾನವಿದೆ. ಈ ವಿನಯವು ಮೂರು ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಿದೆ.

ಈ ವಿನಯವು ಮೂರು ಲೋಕದ ಜೀವರುಗಳ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಉಜ್ವಲಗೊಳಿಸುವಂಥದ್ದಿದೆ ವಿನಯವೇ ಸಮಸ್ತ ಜನ ಶಾಸನದ ಮೂಲವಿದೆ. ವಿನಯ ರಹಿತರಿಗೆ ಜಿನೇಂದ್ರರ ಉಪದೇಶವು ಗ್ರಹಣವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ವಿನಯ ರಹಿತ ಜೀವರುಗಳು ಸಮಸ್ತ ದೋಷಗಳಿಗೆ ಪಾತ್ರರಿದ್ದಾರೆ. ಮಿಥ್ಯಾತ್ವದ್ವಯನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಲು ವಿನಯವು ಕುಶಾರವಿದೆ. ವಿನಯವಿಲ್ಲದ ಮನುಷ್ಯ ರೂಪದ ಚರ್ಮದ ವ್ಯಕ್ತವು ಮಾನ ರೂಪದ ಅಗ್ನಿಯಿಂದ ಭಸ್ಮವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಮಾನ ಕಷಾಯದಿಂದ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಘೋರದುಃಖ ಸಹಿಸುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಪರಲೋಕದಲ್ಲಿ ನಿಂದ್ಯಜಾತಿ, ನಿಂದ್ಯಕುಲದಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧಿಹೀನನಾಗಿ-ಬಲಹೀನನಾಗಿ ಉತ್ಪನ್ನನಾಗುತ್ತಾನೆ.

ಇಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಾತ್ರವೂ ವಚನಗಳನ್ನು ಸಹಿಸದಂಥ ಅಭಿಮಾನಿಗಳು ತೀರ್ಯಂಚಗತಿಯಲ್ಲಿ ಮೂಗುದಾರಕ್ಕೆ ಹಗ್ಗದಿಂದ ಬಂಧಿಸುವುದು, ಭಾರ ಹೊರಿಸುವುದು, ಹೊಡೆಯುವುದು, ಒದೆಯುವುದು, ಮರ್ಮದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಚರ್ಮದ ಚಾಟಿಯಿಂದ ಹೊಡೆಯುವುದು ಮೊದಲಾದುವನ್ನು ಪರಾಧೀನರಾಗಿ ಭೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಚಾಂಡಾಲ ಮೊದಲಾದವರ ಮಲಿನವಿರುವ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಂಧನಗಳಿಂದ ಬಂಧಿಸಿರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ, ಅವುಗಳ ಮೇಲೆ ಹೊಲಿಸು ಮೊದಲಾದ ನಿಂದ್ಯ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತೂರುತ್ತಾರೆ, ನಿಂದ್ಯ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಹೇರುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಎಲ್ಲರೂ ಅಭಿಮಾನಿಗಳಿಗೆ ವೈರಿಯಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಎಲ್ಲರೂ ಅಭಿಮಾನಿಗಳ ನಿಂದೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ, ಮಹಾ ಅಪಯಶಸ್ಸು ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲರೂ ಅಭಿಮಾನಿಗಳ ಪತನವನ್ನೇ ಬಯಸುತ್ತಾರೆ.

ಮಾನ ಕಷಾಯದಿಂದ ಕ್ರೋಧವು ಪ್ರಕಟವಾಗಿ, ಕಪಟವು ಹರಡುತ್ತದೆ, ಲೋಭವು ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ, ಅಸತ್ಯ ವಚನರೂಪದ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಅನೀತಿಗಳಿವೆ ಅವೆಲ್ಲವೂ ಮಾನ ಕಷಾಯದಿಂದ ಆಗುತ್ತವೆ. ಪರಧನ ಹರಣ ಮೊದಲಾದುವನ್ನೂ ತಮ್ಮ ಅಭಿಮಾನದ ಪುಷ್ಟಿಗಾಗಿ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಜೀವದ ಮಹಾನ್ ವೈರಿಯು ಮಾನ ಕಷಾಯವಿದೆ. ಅದುದರಿಂದ ವಿನಯಗುಣದ ಆದರ ಮಾಡಿ ತಮ್ಮ ಇಹ-ಪರಗಳನ್ನು ಉಜ್ವಲ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ದೇವ, ಶಾಸ್ತ್ರ, ಗುರುಗಳ ವಿನಯವನ್ನು ಮನ-ವಚನ-ಕಾಯದಿಂದ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ರೂಪದಿಂದ ಮತ್ತು ಪರೋಕ್ಷರೂಪದಿಂದ ಕೂಡ ಮಾಡಬೇಕು.

ದೇವ ವಿನಯ :- ದೇವ ಎಂದರೆ ಅರಹಂತ ಭಗವಂತರು ಸಮವಸರಣದ ವಿಭೂತಿಸಹಿತ, ಗಂಧಕುಟಿಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ನಾಲ್ಕು ಅಂಗುಲ ಅಂತರಾಳದಲ್ಲಿ ವಿರಾಜಮಾನ, ಅರವತ್ತಾಲ್ಕು ಚಾಮರ ಚಲಿತ, ಮುಕ್ಕೊಡೆ ಮತ್ತು ಎಂಟು ಪ್ರಾತಿಹಾರ್ಯದಿಂದ ವಿಭೂಷಿತ, ಕೋಟಿ ಸೂರ್ಯಸಮಾನ ಪ್ರಭೆಯ ಧಾರಕ, ಪರಮ ಔದಾರಿಕ ಶರೀರದಲ್ಲಿರುವಂಥ, ಹನ್ನೆರಡು ಸಭಿಗಳಿಂದ ಸೇವಿಸಲ್ಪಡುವ, ದಿವ್ಯ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಅನೇಕ ಭವ್ಯಜೀವರುಗಳಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯದು ಮಾಡುವಂಥ ಅರಹಂತರುಗಳ ಚಿಂತನೆ ಮಾಡಿ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುವುದು ಅದು ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಅವರ ಪರೋಕ್ಷ ವಿನಯವಿದೆ. ವಿನಯಪೂರ್ವಕ ವಚನಗಳಿಂದ ಅವರ ಸ್ತುತಿ ಮಾಡುವುದು ಅದು ವಚನದಿಂದ ಪರೋಕ್ಷ ವಿನಯವಿದೆ. ಎರಡೂ ಕೈಗಳನ್ನು ಮುಗಿದು ಮಸ್ತಕ ಬಾಗಿ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುವುದು ಅದು ಕಾಯದಿಂದ ಪರೋಕ್ಷ ವಿನಯವಿದೆ.

ಜನೇಂದ್ರರ ಪ್ರತಿಬಿಂಬದ ಪರಮಶಾಂತ ಮುದ್ರೆಯನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಅವಲೋಕನ ಮಾಡಿ ಮಹಾ ಆನಂದದಿಂದ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಿ ತಮ್ಮನ್ನು ಕೃತಕೃತ್ಯರೆಂದು ಮನ್ನಿಸುವುದು ಅದು ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ವಿನಯವಿದೆ. ಜನೇಂದ್ರರ ಪ್ರತಿಬಿಂಬದ ಎದುರಿಗೆ ನಿಂತುಕೊಂಡು ಸ್ತುತಿ ಮಾಡುವುದು. ಅದು ವಚನದಿಂದ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ವಿನಯವಿದೆ. ಉಭಯ ಹಸ್ತಗಳನ್ನು ಮುಗಿದು ತಲೆ ಬಾಗಿ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುವುದು ಮತ್ತು ಮುಗಿದ ಹಸ್ತಗಳನ್ನು, ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಮಸ್ತಕವನ್ನು ನೆಲ ಮುಟ್ಟುವಂತೆ ಬಾಗಿ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುವುದು ಅದು ಕಾಯದಿಂದ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ವಿನಯವಿದೆ.

ಸರ್ವಜ್ಞ, ವೀತರಾಗ ಜನೇಂದ್ರ, ಪರಮಾತ್ಮರ ನಾಮದ ಸ್ಮರಣೆ, ಧ್ಯಾನ, ವಂದನ, ಸ್ತವನ ಮಾಡುವುದೆಲ್ಲವೂ ಪರೋಕ್ಷ ವಿನಯವಿದೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರದ ದೇವರ ವಿನಯವು ಅದು ಸಮಸ್ತ ಅಶುಭ ಕರ್ಮಗಳ ನಾಶ ಮಾಡುವಂಥದ್ದಿರಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

ಗುರು ವಿನಯ :- ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ವೀತರಾಗ ನಿರ್ಗಂಥ ಮುನಿಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಎದ್ದು ನಿಂತುಕೊಳ್ಳುವುದು, ಆನಂದದೊಡನೆ ಎದುರಾಗುವುದು, ಸ್ತುತಿ ಮಾಡುವುದು, ವಂದನೆ ಮಾಡುವುದು, ಗುರುಗಳನ್ನು ಮುಂದೆ ಮಾಡಿ ತಾವು ಹಿಂದೆ ನಡೆಯುವುದು, ಅವರ ಬರಾಬರಿ ನಡೆಯಬೇಕಾಗಿದ್ದರೆ ತಾವು ಗುರುಗಳ ಎಡ ಭಾಗದಿಂದ ನಡೆಯುವುದು, ಗುರುಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಎಡಭಾಗಕ್ಕೆ ಹಾಕಿ ನಡೆಯಬಾರದು, ಕೂಡಬಾರದು; ಗುರುಗಳ ಜತೆಯಲ್ಲಿದ್ದು ತಾವು ಉಪದೇಶ ಕೊಡಬಾರದು, ಯಾರಾದರೂ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಿದರೆ ಗುರುಗಳಿರುವಾಗ ತಾವು ಉತ್ತರ ಕೊಡಬಾರದು, ಮತ್ತು ಗುರುಗಳ ಆಜ್ಞೆಯಾದರೆ ಅನುಕೂಲ ಉತ್ತರಕೊಡುವುದು, ಗುರುಗಳಿರುವಾಗ ತಾವು ಉಚ್ಚಾಸನದ ಮೇಲೆ ಕೂಡಬಾರದು, ಗುರುಗಳು ಉಪದೇಶ ಮಾಡಿದರೆ ಅದನ್ನು ಕೈ ಮುಗಿದು ಕೇಳಿ ಆದರದಿಂದ ಗ್ರಹಣ ಮಾಡುವುದು; ಗುರುಗಳ ಗುಣಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿ ಮಾಡಿ ಆಜ್ಞೆಗೆ ಅನುಸರಿಸಿ ನಡೆಯುವುದು, ಗುರುಗಳು ದೂರ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಅವರ ಆಜ್ಞೆಗೆ ಅನುಸರಿಸಿ ಪ್ರವರ್ತನೆ ಮಾಡುವುದು, ದೂರದಿಂದಲೇ ಗುರುಗಳ ಧ್ಯಾನ, ಸ್ತುತಿ, ನಮಸ್ಕಾರ ಮೊದಲಾದುವನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಅದು ಗುರು ವಿನಯವಿದೆ.

ಶಾಸ್ತ್ರ ವಿನಯ :- ಶಾಸ್ತ್ರದ ವಿನಯ ಮಾಡುವುದು - ಅತ್ಯಂತ ಆದರದಿಂದ ಓದುವುದು, ಕೇಳುವುದು, ದ್ರವ್ಯ-ಕ್ಷೇತ್ರ-ಕಾಲ- ಭಾವಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಪ್ರವಚನಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದು, ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ವ್ರತ-ಸಂಯಮ ಮೊದಲಾದುವನ್ನು ತಮ್ಮಿಂದ ಧಾರಣ ಮಾಡುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಆಜ್ಞೆಯ ಉಲ್ಲಂಘನೆ ಮಾಡಬಾರದು, ಶಾಸ್ತ್ರದ ಆಜ್ಞೆಯ ಅನುಸಾರವಾಗಿಯೇ ಹೇಳಬೇಕು. ಶಾಸ್ತ್ರದ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಏಕಾಗ್ರ ಚಿತ್ತದಿಂದ ಶ್ರವಣ ಮಾಡಬೇಕು, ಅನ್ಯಥಾ ಕಥನ ಮಾಡಬಾರದು, ಆದರಪೂರ್ವಕ ಮೌನದಿಂದ ಶ್ರವಣ ಮಾಡಬೇಕು. ಒಂದು ವೇಳೆ ಸಂದೇಹವಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ದೂರ ಮಾಡುವ ಸಲುವಾಗಿ ವಿನಯಪೂರ್ವಕ ಸ್ವಲ್ಪ ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ಸಭೆಯ ಅನ್ಯ ಜನರಿಗೆ ಹಾಗೂ ವಕ್ತಾರನಿಗೆ ಕ್ಷೋಭೆಯು ಉತ್ಪನ್ನವಾಗದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಿನಯಪೂರ್ವಕ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಬೇಕು, ಉತ್ತರವನ್ನು ಆದರದಿಂದ ಗ್ರಹಣ ಮಾಡುವುದು ಅದು ಶಾಸ್ತ್ರದ ವಿನಯವಿದೆ. ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಉಚ್ಚ ಆಸನದ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟು ಸ್ವಯಂ ಕೆಳಗೆ ಕೂಡಬೇಕು, ಪ್ರಶಂಸೆ, ಸ್ತುತಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಅದು ಶಾಸ್ತ್ರದ ವಿನಯವಿದೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ದೇವ-ಗುರು- ಶಾಸ್ತ್ರದ ವಿನಯವಿದೆ ಅದು ಧರ್ಮದ ಮೂಲವಿದೆ.

ನಿಶ್ಚಯ ವಿನಯ :- ರಾಗ-ದ್ವೇಷದ ಮೂಲಕ ಯಾವ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಆತ್ಮನ ಘಾತವಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಆ ಪ್ರಕಾರ ಪ್ರವರ್ತನೆ ಮಾಡುವುದು ಅದು ಆತ್ಮನ ವಿನಯವಿದೆ, ಅದನ್ನು ನಿಶ್ಚಯ ವಿನಯವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆ ವಿನಯವಂತನು

ವಿಚಾರ ಮಾಡುವುದೇನೆಂದರೆ - ಈಗ ಈ ನನ್ನ ಜೀವವು ಚತುರ್ಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಭ್ರಮಣ ಮಾಡದಿರಲಿ, ಈಗ ನನ್ನ ಆತ್ಮನು ಮಿಥ್ಯಾತ್ವ, ಕಷಾಯ, ಅವಿನಯ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಂದ ಸಂಸಾರ ಪರಿಭ್ರಮಣದ ದುಃಖಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗದಿರಲೆಂದು ಚಿಂತನೆ ಮಾಡುತ್ತ ಮಿಥ್ಯಾತ್ವ, ಕಷಾಯ, ಅವಿನಯ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಗೆ ಆತ್ಮನ ಜ್ಞಾನ ಮೊದಲಾದ ಗುಣಗಳ ಘಾತಮಾಡದಿರುವುದು ಅದು ಆತ್ಮನ ವಿನಯವಿದೆ. ಇದನ್ನೇ ನಿಶ್ಚಯ ವಿನಯವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, ಇದನ್ನೇ ಪರಮಾರ್ಥ ವಿನಯವೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

ವ್ಯವಹಾರ ವಿನಯ :- ಯಾವನ ಮಾನ ಕಷಾಯವು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ ಅವನಿಗೇ ವ್ಯವಹಾರ ವಿನಯವಿರುತ್ತದೆಯೆಂದು ಇಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ನನ್ನಿಂದ ಯಾವುದೇ ಜೀವದ ಅಪಮಾನವಾಗದಿರಲಿ. ಯಾವನು ಇತರರ ಸನ್ಮಾನ ಮಾಡುವನು ಅವನು ತಾನೇ ಸನ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಪ್ತನಾಗಿ ಹೋಗುವನು. ಎಲ್ಲರೊಡನೆ ಸವಿನುಡಿಯಿಂದ ಆಡುವುದು ಅದು ವಿನಯವಿದೆ. ಯಾವ ಜೀವದ್ದೂ ತಿರಸ್ಕಾರ ಮಾಡದಿರುವುದು ಅದು ಕೂಡ ವಿನಯವೇ ಇದೆ.

ತಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಯಾರಾದರೂ ಬಂದರೆ ಯಥಾಯೋಗ್ಯ ಅವರ ಸತ್ಕಾರ ಮಾಡುವುದು, ಯಾರನ್ನೂ ಎದುರು ಹೋಗಿ ಕರೆ ತರಬೇಕು, ಒಬ್ಬರಿಗೆ ಎದ್ದು ನಿಂತುಕೊಂಡು ಒಂದು ಕೈಯಿಂದ ತಲೆ ನೇವರಿಸಿ ವಿನಯ ಮಾಡುವುದು, ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗೆ ಬನ್ನಿರಿ ಬನ್ನಿರಿ ಬನ್ನಿರಿ ಎಂದು ಮೂರು ಬಾರಿ ಹೇಳಿ ಕರೆಯುವುದು, ಮತ್ತೊಬ್ಬರನ್ನು ಆದರ ಪೂರ್ವಕ ಹತ್ತಿರ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ಒಬ್ಬರಿಗೆ ಕಳಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಸ್ಥಾನ ಕೊಡುವುದು, ಒಬ್ಬರಿಗೆ ಬನ್ನಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಿಯೆಂದು ಹೇಳುವುದು, ಒಬ್ಬರ ಶರೀರದ ಸೌಖ್ಯ ಕೇಳುವುದು, ನಾವು ತಮ್ಮವರಿದ್ದೇವೆ, ನಮಗೆ ಆಜ್ಞೆ ಕೊಡಿರಿ, ಇದು ತಮ್ಮ ಮನೆಯೇ ಇದೆ, ಈ ಮನೆಯು ತಾವು ಬರುವುದರಿಂದ ಪವಿತ್ರವಾಯಿತು, ಉಚ್ಚವಾಯಿತು. ನಮ್ಮ ಮೇಲಂತೂ ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ತಮ್ಮ ಕೃಪೆಯಿದೆ-ಈ ಪ್ರಕಾರ ವ್ಯವಹಾರ ವಿನಯವಿದೆ. ಒಬ್ಬರ ಕೈಗಳನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು ತಲೆಯವರೆಗೆ ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟೂ ವಿನಯವಿದೆ. ಉಳಿದ ದಾನ ಸನ್ಮಾನ ಕುಶಲತೆ ವಿಚಾರಿಸುವುದು, ರೋಗಿ-ದುಃಖಿಗಳ ವೈಯಾಘ್ರತ್ವ ಮಾಡುವುದೂ ವಿನಯವಂತರಿಗೇ ಆಗುತ್ತದೆ. ದುಃಖಿ ಮನುಷ್ಯ-ತೀರ್ಯಂಚಗಳಿಗೆ ಧೈರ್ಯ, ವಿಶ್ವಾಸ ಕೊಡುವುದು, ದುಃಖಿ ಕೇಳುವುದು, ತಮ್ಮ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಅನುಸಾರ ಉಪಕಾರ ಮಾಡುವುದು, ತಮ್ಮಿಂದ ಸಂಭವಿಸುವಂತಿದ್ದರೆ ಧೈರ್ಯ ಸಂತೋಷ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಉಪದೇಶ ಕೊಡುವುದು ಇದು ವ್ಯವಹಾರ ವಿನಯವಿದೆ. ಈ ವ್ಯವಹಾರ ವಿನಯವು ಪರಮಾರ್ಥ ವಿನಯದ ಕಾರಣವಿದೆ, ಯಶಸ್ಸು ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾಡಿಸುತ್ತದೆ, ಧರ್ಮದ ಪ್ರಭಾವನೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ವಚನ ವಿನಯ :- ಮಿಥ್ಯಾ ದೃಷ್ಟಿಯದೂ ಅಪಮಾನ ಮಾಡಬಾರದು, ಸವಿನುಡಿ ಆಡುವುದು, ಯಥಾಯೋಗ್ಯ ಆದರ ಸತ್ಕಾರ ಮಾಡುವುದು ಕೂಡ ವಿನಯವಿದೆ. ಮಹಾಪಾಪಿ, ದ್ರೋಹಿ, ದುರಾಚಾರಿಗೂ ಕುವಚನ ಆಡಬಾರದು; ವಿಕೇಂದ್ರಿಯ, ವಿಕಲೇಂದ್ರಿಯ ಮತ್ತು ಸರ್ಪ ಮೊದಲಾದ ದುಷ್ಟ ಜೀವಗಳ ವಿರಾಧನೆ ಮಾಡಬಾರದು; ಅವುಗಳ ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದೇ ಅವುಗಳ ವಿನಯವಿದೆ. ಅನ್ಯ ಧರ್ಮದವರ ಮಂದಿರ, ಮೂರ್ತಿಗಳೊಡನೆ ವೈರ ಮಾಡಿ ನಿಂದೆ ಮಾಡಬಾರದು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಪರಮಾರ್ಥ ಮತ್ತು ವ್ಯವಹಾರ ಇವೆರಡೂ ಪ್ರಕಾರದ ವಿನಯಗಳನ್ನು ಧಾರಣ ಮಾಡಿ ಗೃಹಸ್ಥರು ಪ್ರವರ್ತನೆ ಮಾಡುವುದು ಯೋಗ್ಯವಿದೆ.

ನೋಡಿರಿ ! ಸಂಪೂರ್ಣ ಪರಿಗ್ರಹದ ತ್ಯಾಗಿಯಾದ ವೀತರಾಗ ಮುನಿರಾಜರಿಗೂ ಯಾವನಾದರೂ ಮಿಥ್ಯಾದೃಷ್ಟಿಯು ವಂದನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ ಅವರು ಅವನಿಗೂ ಉಪದೇಶ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ; ಯಾರಾದರೂ ಚಾಂಡಾಲ, ಭಿಲ್ಲ, ಧೀವರ ಮೊದಲಾದ ನೀಚ ಜಾತಿಯವರೂ ವಂದನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ ಅವರು ಅವರಿಗೆ ಪಾಪಕ್ಷಯೋಸ್ತು ಪಾಪಗಳ ನಾಶವಾಗಲೆಂದು ಆಶೀರ್ವಾದ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಆದುದರಿಂದ ವಿನಯ ಅಂಗದ ಧಾರಣ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ ಬಾಲಕ, ಅಜ್ಜಾನೀ, ಧರ್ಮರಹಿತ, ನೀಚ, ಅಧಮ ಜಾತಿಯವರಾರೂ ಇರಲಿ ಅವರಿಗೆ ವಿನಯ ಮಾಡಬೇಕಾಗುವುದು. ವಿನಯ ಮಾಡುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅವರ ತಿರಸ್ಕಾರ, ನಿಂದೆ ಮಾಡುವುದು ಎಂದೂ ಉಚಿತವಿಲ್ಲ. ಈ ಮನುಷ್ಯ ಜನ್ಮದ ಶೋಭೆಯೆಂದರೆ ವಿನಯವೇ ಇದೆ. ವಿನಯವಿಲ್ಲದೆ ನಮ್ಮ ಮನುಷ್ಯ ಜನ್ಮದ ಒಂದು ಸಮಯವು ಕೂಡ ಕಳೆದು ಹೋಗದಿರಲೆಂದು ಭಗವಾನ ಗಣಧರದೇವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ವಿನಯ ಗುಣದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಅದರ ಗೌರವ ಮಾಡಬೇಕು. ಓ ವಿನಯ ಸಂಪನ್ನತೆಯ ಅಂಗವೇ ! ನೀನು ನಮ್ಮ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ನಿರಂತರ ವಾಸವಾಗಿರು ! ನಿನ್ನ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಈಗ ನನ್ನ ಆತ್ಮನು ಎಂದೂ ಎಂಟು ಮದಗಳ ರೂಪವಾದ ಅಭಿಮಾನಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗದಿರಲಿ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ವಿನಯ ಸಂಪನ್ನತೆಯೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಎರಡನೇ ಭಾವನೆಯ ವರ್ಣನೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು.

ಶೀಲವ್ರತೇಷ್ಟನತೀಚಾರ ಭಾವನೆ

ಈಗ ಮೂರನೆಯ ಶೀಲವ್ರತೇಷ್ಟನತೀಚಾರಭಾವನೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಶೀಲವ್ರತೇಷ್ಟನತೀಚಾರದ ಅರ್ಥವನ್ನು ರಾಜವಾರ್ತಿಕದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅಹಿಂಸೆ ಮೊದಲಾದ ಐದು ವ್ರತ ಹಾಗೂ ಈ ಐದು ವ್ರತಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಕ್ರೋಧಾದಿ ಕಷಾಯಗಳ ತ್ಯಾಗರೂಪ ಶೀಲದಲ್ಲಿ ಮನ-ವಚನ-ಕಾಯದ ಯಾವ ನಿರ್ದೋಷ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಅದು ಶೀಲವ್ರತೇಷ್ಟನತೀಚಾರಭಾವನೆಯಿದೆ. ಆತ್ಮನ ಸ್ವಭಾವದ ಹೆಸರು ಶೀಲವಿದೆ. ಹಿಂಸೆ ಮೊದಲಾದ ಐದು ಪಾಪಗಳು ಆತ್ಮಸ್ವಭಾವದ ಘಾತ ಮಾಡುವಂಥವುಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಮಸೇವನೆಯೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಒಂದೇ ಪಾಪವು ಹಿಂಸೆ ಮೊದಲಾದ ಸಮಸ್ತ ಪಾಪಗಳನ್ನು ಪುಷ್ಟಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ, ಮತ್ತು ಕ್ರೋಧ ಮೊದಲಾದ ಸಮಸ್ತ ಕಷಾಯಗಳನ್ನು ತೀವ್ರ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಅದುದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಜಯಮಾಲದ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯದ ಮುಖ್ಯತೆಯಿಂದಲೇ ವರ್ಣನೆ ಮಾಡಿದೆ.

ಈ ಶೀಲವು ದುರ್ಗತಿಯ ದುಃಖವನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವಂಥದ್ದಿದೆ, ಸ್ವರ್ಗಾದಿ ಶುಭಗತಿಯ ಕಾರಣವಿದೆ, ವ್ರತ-ತಪ-ಸಂಯಮದ ಜೀವನವಿದೆ. ಶೀಲವಿಲ್ಲದೆ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುವುದು, ವ್ರತ ಧಾರಣ ಮಾಡುವುದು, ಸಂಯಮ ಪಾಲಿಸುವುದು ಮೃತಕ ಶರೀರದ ಸಮಾನ ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರವಿದೆ, ಕಾರ್ಯಕಾರಿಯಿಲ್ಲ. ಶೀಲರಹಿತನ ತಪ-ವ್ರತ-ಸಂಯಮಗಳು ಧರ್ಮದ ನಿಂದೆ ಮಾಡಿಸುವಂಥವುಗಳಿವೆಯೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಶೀಲವೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಧರ್ಮದ ಅಂಗದ ಪಾಲನೆ ಮಾಡಬೇಕು, ಚಂಚಲ ಮನಸ್ಸು ರೂಪದ ಪಕ್ಷಿಯ ನಿಗ್ರಹ ಮಾಡಬೇಕು, ಅತೀಚಾರರಹಿತ ಶುದ್ಧ ಶೀಲವನ್ನು ಪುಷ್ಟ ಮಾಡಬೇಕು.

ಮನಸ್ಸು-ಆನೆಯ ಸಮಾನವಿದೆ : ಧರ್ಮರೂಪದ ವನವನ್ನು ವಿಧ್ವಂಸ ಮಾಡುವಂಥ ಮನಸ್ಸುರೂಪದ ಮದೋನ್ಮತ್ತ ಆನೆಯನ್ನು ತಡೆಯಬೇಕಾಗುವುದು, ಮನಸ್ಸು ರೂಪದ ಆನೆಯು ಚಂಚಲವಾಗಿ ಮಹಾನ ಅನರ್ಥ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಹೇಗೆ ಮದವೇರಿದ ಆನೆಯು ತನ್ನ ಸ್ಥಾನದಿಂದ ಓಡಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ, ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಕಾಮದಿಂದ ಉನ್ಮತ್ತವಾದ ಮನರೂಪದ ಆನೆಯು ತನ್ನ ಸಮಭಾವ ರೂಪದ ಸ್ಥಾನದಿಂದ ಹೊರಟು ಹೋಗುತ್ತದೆ, ಕುಲದ ಮರ್ಯಾದೆ, ಸಂತೋಷ ಮೊದಲಾದುವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಮದೋನ್ಮತ್ತ ಆನೆಯಂತೂ ಸಂಕಲೆ ಕಿತ್ತು ಹೋಗುತ್ತದೆ, ಆ ಮನಸ್ಸು ರೂಪದ ಆನೆಯು ಸುಬುದ್ಧಿರೂಪದ ಸಂಕಲೆಯನ್ನು ಮುರಿದು ಸುತ್ತುತ್ತದೆ. ಆನೆಯಂತೂ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವಂಥ ಮಾವುತನನ್ನು ಕೆಡವುತ್ತದೆ, ಕಾಮುಕನ ಮನಸ್ಸು ಸಮ್ಯಗ್ಧರ್ಮದ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸುವಂಥ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ದೂರ ಮಾಡಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಆನೆಯಂತೂ ಅಂಕುಶವನ್ನು ಮನ್ನಿಸುವುದಿಲ್ಲ, ಮನರೂಪದ ಆನೆಯು ಗುರುಗಳ ಹಿತಕರ ವಚನಗಳನ್ನು ಮನ್ನಿಸುವುದಿಲ್ಲ, ಆನೆಯಂತೂ ಫಲ ಹಾಗೂ ಛಾಯೆ ಕೊಡುವಂಥ ದೊಡ್ಡ ವೃಕ್ಷಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತು ಎಸೆಯುತ್ತದೆ, ಕಾಮದಿಂದ ಉದ್ವಿಷ್ಟಗೊಂಡ ಮನಸ್ಸು ಸ್ವರ್ಗ-ಮೋಕ್ಷ ರೂಪದ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುವಂಥ ಹಾಗೂ ಯಶಸ್ಸು ರೂಪದ ಸುಗಂಧವನ್ನು ಹರಡುವಂಥ, ಸಮಸ್ತ ವಿಷಯಗಳ ಆ ತಪವನ್ನು ನಿವಾರಿಸುವಂಥ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯ ರೂಪದ ವೃಕ್ಷವನ್ನು ಕಿತ್ತು ಎಸೆಯುತ್ತದೆ.

ಆನೆಯಂತೂ ಕೊಳೆಯನ್ನು ದೂರ ಮಾಡುವಂಥ ಸರೋವರದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಧೂಳು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಧೂಳದೊಡನೆ ಆಡುತ್ತದೆ, ಕಾಮದಿಂದ ವ್ಯಾಪ್ತವಾದ ಮನಸ್ಸು ಸಿದ್ಧಾಂತರೂಪದ ಸರೋವರದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರದ ಅಜ್ಞಾನರೂಪದ ಮಲವನ್ನು ತೊಳೆದುಕೊಂಡೂ ಪಾಪರೂಪದ ಧೂಳದೊಡನೆ ಆಡುತ್ತದೆ. ಆನೆಯಂತೂ ಕಿವಿಗಳ ಚಂಚಲತೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ, ಕಾಮಸಂಯುಕ್ತ ಮನಸ್ಸು ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಗಳ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಚಂಚಲತೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಆನೆಯಂತೂ ಹೆಣ್ಣಾನೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿ ಮಾಡುತ್ತದೆ, ಕಾಮಸಂಯುಕ್ತ ಮನಸ್ಸು ಕುಬುದ್ಧಿ

ರೂಪದ ಹೆಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ರಮಿಸುತ್ತದೆ. ಆನೆಯು ಸ್ವಚ್ಛಂದತೆಯಿಂದ ತೂಗಾಡುತ್ತದೆ, ಮನಸ್ಸು ಸ್ವಚ್ಛಂದವಾಗಿ ತೂಗುತ್ತದೆ. ಆನೆಯಂತೂ ಮದದಿಂದ ಮತ್ತವಿರುತ್ತದೆ, ಕಾಮುಕನ ಮನಸ್ಸು ರೂಪು ಮೊದಲಾದ ಎಂಟು ಮದಗಳಿಂದ ಮತ್ತವಿರುತ್ತದೆ. ಆನೆಯ ಹತ್ತಿರ ಯಾವ ಪಥಿಕನೂ ಬರುವುದಿಲ್ಲ ದೂರದಿಂದಲೇ ಓಡಿ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ, ಕಾಮದಿಂದ ಉನ್ನತವಾದ ಮನಸ್ಸಿನ ಹತ್ತಿರವೂ ಯಾವೊಂದು ಗುಣವೂ ಉಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ.

ಆದುದರಿಂದ ಈ ಕಾಮದಿಂದ ಉನ್ನತವಾದ ಮನರೂಪದ ಆನೆಯನ್ನು ವೈರಾಗ್ಯರೂಪದ ಕಂಭಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಬೇಕು. ಇದು ಹಾಗೇ ಉಳಿದರೆ ಮಹಾ ಅನರ್ಥ ಮಾಡುವುದು. ಈ ಕಾಮವು ಅನಂಗವಿದೆ. ಇದರ ಹತ್ತಿರ ಅಂಗವೇ ಇಲ್ಲ. ಇದಂತೂ ಮನಿಸಿಜವಿದ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಇದರ ಜನ್ಮವಾಗುತ್ತದೆ. ಮನಸ್ಸಿನ ಮಥನ ಮಾಡುವಂಥದ್ದಿರುವುದರಿಂದ ಇದನ್ನು ಮನ್ಮಥವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಸಂವರದ ಅರಿ ಎಂದರೆ ವೈರಿಯಿರುವುದರಿಂದ ಇದನ್ನು ಸಂವರಾರಿಯೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಕಾಮದಿಂದ ದುಷ್ಟ ವರ್ಷ ಎಂದರೆ ಗರ್ವವು ಉತ್ಪನ್ನವಾಗುವುದರಿಂದ ಇದನ್ನು ಕಂದರ್ಪವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇದರ ಮೂಲಕ ಅನೇಕ ಮನುಷ್ಯ-ತೀರ್ಯಂಚಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಹೋರಾಡಿ ಸತ್ತು ಹೋಗುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಇದನ್ನು ಮಾರವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇದೇ ಕಾರಣ ಮನುಷ್ಯರಲ್ಲಿ ಅನ್ಯ ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಅಂಗಗಳಂತೂ ಪ್ರಕಟವಿವೆ. ಕಾಮದ ಅಂಗಗಳು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡಿವೆ. ಉತ್ತಮ ಪುರುಷರಂತೂ ಕಾಮದ ಅಂಗದ ಹೆಸರಿನ ಉಚ್ಚಾರವನ್ನೂ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಇದರ ಸಮಾನ ಬೇರೆ ಪಾಪವಿಲ್ಲ. ಧರ್ಮದಿಂದ ಭ್ರಷ್ಟ ಮಾಡುವಂಥದು ಕಾಮವೇ ಇದೆ. ಈ ಕಾಮವು ಋಷಿ, ಮುನಿ, ದೇವತೆ, ಹರಿ, ಹರ, ಬ್ರಹ್ಮ ಮೊದಲಾದವರನ್ನು ಭ್ರಷ್ಟ ಮಾಡಿ ತನ್ನ ಅಧೀನ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಸಂಪೂರ್ಣ ಜಗತ್ತನ್ನು ಜಯಿಸುವಂಥದ್ದೆಂದರೆ ಒಂದು ಕಾಮವನ್ನೇ ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಜಯಿಸುವಂಥವನು ಮೋಹವನ್ನು ಸಹಜದಲ್ಲಿಯೇ ಜಯಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆದುದರಿಂದ ಕಾಮದ ತ್ಯಾಗ ಮಾಡುವ ಸಲುವಾಗಿ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ, ದೇವಾಂಗನಿಗೆ ತೀರ್ಯಂಚಿನಿಯ ಸಂಸರ್ಗ ಸಂಗತಿಯು ಕಾಮವಿಕಾರವನ್ನು ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾಡುವಂಥದ್ದೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ದೂರದಿಂದಲೇ ಅದರ ತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿ ಬಿಡಬೇಕು.

ಮನ, ವಚನ, ಕಾಯದಿಂದ ಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲಿ ರಾಗದ ತ್ಯಾಗ ಮಾಡಬೇಕು. ತಾವು ಸ್ವಯಂ ಕುಶೀಲದ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಡೆಯಬಾರದು. ಉಳಿದ ಇತರರಿಗೂ ಕುಶೀಲದ ಮಾರ್ಗದ ಉಪದೇಶ ಕೊಡಬಾರದು. ಬೇರೆ ಯಾರಾದರೂ ಕುಶೀಲದ ಮಾರ್ಗದ ಮೇಲೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರೆ ಭವ್ಯ ಜನರು ಅದರ ಅನುಮೋದನೆ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಸ್ತ್ರೀ ಬಾಲಿಕೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಅವಳ ಮೇಲೆ ಮಗಳಂತೆ ನಿರ್ವಿಕಾರ ಬುದ್ಧಿಮಾಡಬೇಕು. ಯೌವನರೂಪದ ಆನೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು, ಸೌಂದರ್ಯರೂಪದ ಜಲದಲ್ಲಿ ಯಾರ ಸರ್ವಾಂಗವು ಮುಳುಗೇಳುತ್ತಿದೆ ಅಂಥ ರೂಪವತಿ ಸ್ತ್ರೀಯಲ್ಲಿ ಸೋದರಿಯ ಸಮಾನ ನಿರ್ವಿಕಾರ ಬುದ್ಧಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಅವಳಿಗೆ ಸನ್ಮಾನ ಕೊಡಬೇಡಿರಿ ! ಮಾತುಕತೆ ಮಾಡಬೇಡಿರಿ !!

ಶೀಲವಂತರ ದೃಷ್ಟಿಯು ಸ್ತ್ರೀಯರ ಮೇಲೆ ಹೋಗುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ ಅವರ ಕಣ್ಣುಗಳು ಮುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಯಾರು ಸ್ತ್ರೀಯರೊಡನೆ ಮಾತುಕತೆ ಮಾಡುವರು, ಸ್ತ್ರೀಯರ ಅಂಗಗಳನ್ನು ನೋಡುವವರು ಅವರ ಶೀಲವು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಭಂಗವಾಗುವುದು. ಆದುದರಿಂದ ವಿವೇಕವುಳ್ಳ ಗೃಹಸ್ಥರುಗಳಂತೂ ತಮ್ಮ ಓರ್ವ ಸ್ತ್ರೀಯ ಹೊರತಾಗಿ ಅನ್ಯ ಸ್ತ್ರೀಯರುಗಳ ಸಂಗತಿ, ಅವಲೋಕನ, ವಾರ್ತಾ ಲಾಪದ ತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಅನ್ಯ ಸ್ತ್ರೀಯರುಗಳ ಕಥೆಯ ವಿಚಾರವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ತರುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರು ಏಕಾಂತದೊಳಗೆ ತಮ್ಮ ತಾಯಿ, ಸಹೋದರಿ, ಮಗಳ ಜತೆಯಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಇರುವುದಿಲ್ಲ.

ಮುನಿರಾಜರಂತೂ ಸಮಸ್ತ ಸ್ತ್ರೀ ಮಾತ್ರ ಸಂಗತಿಯನ್ನೇ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ, ಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲಿ ಉಪದೇಶ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಸ್ತ್ರೀಯ ಹೆಸರೇ ತನ್ನ ಪ್ರಕಟ ದೋಷಗಳನ್ನು ಹೇಳುವಂಥದ್ದಿದೆ. ಈ ಜೀವನಿಗೆ ಸ್ತ್ರೀಯ ಸಮಾನ ಕೆಡಕು ಮಾಡುವಂಥ ಬೇರೆ ಯಾವ ವೈರಿಯಿಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ಸಜ್ಜನ ಜನರು ಇವಳನ್ನು ನಾರಿಯೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ದೋಷಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ನೋಡ-ನೋಡುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ ಮುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಇವಳನ್ನು ಸ್ತ್ರೀಯೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇವಳನ್ನು ನೋಡುವುದರಿಂದ ಪುರುಷನ ಪತನವಾಗಿ ಹೋಗುವುದರಿಂದ ಇವಳ ಹೆಸರು ಪತ್ನಿಯಿದೆ. ಕುಮರಣವಾಗುವ

ಕಾರಣಗಳಿರುವುದರಿಂದ ಇವಳ ಹೆಸರು ಕುಮಾರಿಯಿದೆ. ಇವಳ ಸಂಗತಿಯಿಂದ ಪೌರುಷ, ಬುದ್ಧಿ, ಬಲಗಳು ನಷ್ಟವಾಗಿ ಹೋಗುವುದರಿಂದ ಇವಳ ಹೆಸರು ಅಬಲೆಯೆನಿಸಿತು. ಸಂಸಾರ ಬಂಧದ ಕಾರಣಗಳಿರುವುದರಿಂದ ಇವಳ ಹೆಸರು ವಧು ಇದೆ. ಕುಟಿಲತೆ-ಮಾಯಾಚಾರದ ಸ್ವಭಾವವಿರುವುದರಿಂದ ಇವಳ ಹೆಸರು ವಾಮಾ ಇದೆ. ಇವಳ ನೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕುಟಿಲತೆಯು ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಇವಳ ಹೆಸರು ವಾಮಲೋಚನೆಯಿದೆ.

ಶೀಲವಂತರಿಗೆ ಇಂದ್ರನೂ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಶೀಲವಂತ ಪುರುಷರು ರತ್ನತ್ರಯರೂಪದ ಧನವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಕಾಮ ಮೊದಲಾದ ಸುಲಿಗೆಗಾರರ ಭಯದಿಂದ ರಹಿತನಾಗಿ ನಿರ್ವಾಣ ನಗರದತ್ತ ಗಮನ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಶೀಲದಿಂದ ಭೂಷಿತನಿರುವವನು ರೂಪರಹಿತನಾಗಿರಲಿ, ಮಲಿನನಾಗಿರಲಿ, ರೋಗಾದಿಗಳಿಂದ ಸಹಿತನಾಗಿದ್ದರೂ ಅವನು ತನ್ನ ಸಂಗತಿಯಿಂದ ಸಮಸ್ತ ಸಭಾ ಜನರನ್ನೂ ಮೋಹಿತ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಶೀಲರಹಿತನಾದ ವ್ಯಭಿಚಾರಿ ಪುರುಷನಲ್ಲಿ ಕಾಮ ದೇವನ ಸಮಾನ ರೂಪು ಇದ್ದರೂ ಕೂಡ ಜನರು ಅವನ ಮೇಲೆ ಭೀ-ಭೂಕಾರವನ್ನೇ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇದರ ಹೆಸರೇ ಕುಶೀಲವಿದೆ.

ಸ್ವಭಾವದ ಹೆಸರು ಶೀಲವಿದೆ. ಕಾಮುಕ ಪುರುಷನ ಶೀಲವು ಯಾವ ಆತ್ಮನ ಸ್ವಭಾವವಿದೆ ಅದು ದೂಷಿತವಾಗಿ ಹೋಗುವುದರಿಂದ ಅವನನ್ನು ಕುಶೀಲನೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಕಾಮುಕ ಪುರುಷನು ಧರ್ಮದಿಂದ, ಆತ್ಮನ ಸ್ವಭಾವದಿಂದ, ವ್ಯವಹಾರದ ಶುದ್ಧತೆಯಿಂದ ರಹಿತನಾಗಿ ಹೋಗುವುದರಿಂದ ಅವನನ್ನು ವ್ಯಭಿಚಾರಿಯೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ದುಷ್ಟ ಕರ್ಮವಿಲ್ಲದುದರಿಂದ ಕಾಮವನ್ನು ಕುಕುರ್ಮವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಕಾಮಸೇವನೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನು ಪಶುವಿನ ಸಮಾನನಾಗಿ ಹೋಗುವುದರಿಂದ ಅದನ್ನು ಪಶುಕರ್ಮವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಬ್ರಹ್ಮ ಎಂದರೆ ಇದರಿಂದ ಆತ್ಮನ ಜ್ಞಾನ-ದರ್ಶನ ಮೊದಲಾದ ಸ್ವಭಾವದ ಘಾತವಾಗುವುದರಿಂದ ಅದನ್ನು ಅಬ್ರಹ್ಮವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಕುಶೀಲದ ಸಂಗತಿಯಿಂದ ಕುಶೀಲರಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಯಾರು ಶೀಲದ ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ ಅವರು ಶಾಂತಿ, ದೀಕ್ಷೆ, ತಪ, ವ್ರತ, ಸಂಯಮಗಳೆಲ್ಲವನ್ನು ಪಾಲಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ತಮ್ಮ ಸ್ವಭಾವದಿಂದ ಚಂಚಲವಾಗದಿರುವುದನ್ನು ಮುನೀಶ್ವರರು ಶೀಲವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಶೀಲಗುಣವು ಎಲ್ಲ ಗುಣಗಳಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡದಿದೆ. ಶೀಲಯುಕ್ತನಾದ ಪುರುಷನ ಅಲ್ಪವ್ರತ, ತಪಗಳೂ ಪ್ರಚುರ ಫಲ ಕೊಡುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಶೀಲವಿಲ್ಲದ ಅಧಿಕ ವ್ರತ-ತಪಗಳೂ ನಿಷ್ಫಲವಿವೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ಶೀಲದ ಶುದ್ಧತೆಯ ಸಲುವಾಗಿ ನಿತ್ಯಶೀಲವನ್ನೇ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಈ ಶೀಲವ್ರತವು ಮನುಷ್ಯ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿಯೇ ಇದೆ, ಅನ್ಯಗತಿಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ತಮ್ಮ ಜನ್ಮಸಾರ್ಥಕ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಿದ್ದರೆ ಶೀಲದ ಉಜ್ವಲತೆಯನ್ನೇ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಶೀಲವ್ರತೇಷ್ಟನತೀಚಾರ ನಾಮದ ಮೂರನೇ ಭಾವನೆಯ ವರ್ಣನೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು.

ಅಭೀಕ್ಷಣ ಜ್ಞಾನೋಪಯೋಗ ಭಾವನೆ

ಅಭೀಕ್ಷಣ ಜ್ಞಾನೋಪಯೋಗ ನಾಮದ ನಾಲ್ಕನೇ ಭಾವನೆಯ ವರ್ಣನೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಎಲೈ ಆತ್ಮನೇ! ಈ ಮನುಷ್ಯ ಜನ್ಮ ಪಡೆದು ನಿರಂತರ ಜ್ಞಾನಾಭ್ಯಾಸವನ್ನೇ ಮಾಡಬೇಕು, ಜ್ಞಾನದ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದಲ್ಲದೆ ಒಂದು ಕ್ಷಣವನ್ನೂ ವ್ಯತಿತ ಮಾಡಬಾರದು. ಜ್ಞಾನದ ಅಭ್ಯಾಸವಿಲ್ಲದ ಮನುಷ್ಯನು ಪಶು ಸಮಾನನಿದ್ದಾನೆ. ಆದುದರಿಂದ ಯೋಗ್ಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜನಾಗಮದ ಪಾಠ ಮಾಡಬೇಕು, ಸಮಭಾವವಿದ್ದಾಗ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಅರ್ಥದ ಚಿಂತನೆ ಮಾಡಬೇಕು, ಅಧಿಕ ಜ್ಞಾನೀಗುರುಜನರಲ್ಲಿ ನಮ್ರತೆ, ವಂದನೆ, ವಿನಯಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು, ಧರ್ಮಕೀರ್ತನ ಇಚ್ಛೆಯುಳ್ಳವರಿಗೆ ಧರ್ಮೋಪದೇಶ ಮಾಡಬೇಕು. ಇದನ್ನೇ ಅಭೀಕ್ಷಣ ಜ್ಞಾನೋಪಯೋಗವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ಅಭೀಕ್ಷಣ ಜ್ಞಾನೋಪಯೋಗ ನಾಮದ ಗುಣದ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಅಷ್ಟದ್ರವ್ಯಗಳಿಂದ ಮಾಡಿ ಅರ್ಘ್ಯ ಕೊಡಬೇಕು. ಮತ್ತು ಪುಷ್ಪಗಳನ್ನು ಎರಡೂ ಕೈಗಳ ಅಂಜಲಿಯಿಂದ ಇದರ ಮುಂದೆ ಕ್ಷೇಪಣ ಮಾಡಬೇಕು.

ಜ್ಞಾನೋಪಯೋಗವು ಚೈತನ್ಯದ ಪರಿಣತಿಯಿದೆ. ಅದುದರಿಂದ ಪ್ರತಿಕ್ಷಣ ನಿರಂತರ ಚೈತನ್ಯದ ಭಾವನೆಯನ್ನೇ ಭಾವಿಸಬೇಕು. ಅನಾದಿಕಾಲದಿಂದ ಕಾಮ, ಕ್ರೋಧ, ಅಭಿಮಾನ, ಲೋಭಾದಿಗಳು ನನ್ನ ಜತೆ ಸೇರಿಕೊಂಡಿವೆ, ಅನಾದಿಯಿಂದಲೇ ಇವುಗಳ ಸಂಸ್ಕಾರವು ನನ್ನ ಚೈತನ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಕೊಂಡಿದೆ. ಈಗ ಭಗವಂತರ ಪರಮಾಗಮದ ಸೇವನೆಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ನನ್ನ ಆತ್ಮನು ರಾಗ-ದ್ವೇಷ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಂದ ಭಿನ್ನವಾದ ತನ್ನ ಜ್ಞಾನಯುಕ್ತ ಸ್ವಭಾವದಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ಹೋಗಲಿ, ರಾಗಾದಿಗಳ ವಶವರ್ತಿಯಾಗದಿರಲಿ, ಅದುವೇ ನನ್ನ ಆತ್ಮನ ಹಿತವಿದೆಯೆಂಬ ಭಾವನೆಯು ಸತತ ಇರಲಿ.

ಸಮಸ್ತ ದ್ರವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮಿಳಿತವಾಗಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಓರ್ವ ಆತ್ಮನ ಭಿನ್ನ ಅನುಭವವಾಗುವುದೇ ಜ್ಞಾನೋಪಯೋಗವಿದೆ, ಜ್ಞಾನೋಪಯೋಗದ ಮೂಲಕ ಜ್ಞಾನದ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ವಿಷಯಗಳ ಇಚ್ಛೆಯು ನಷ್ಟವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ, ಕಷಾಯಗಳ ಅಭಾವವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಮಾಯೆ, ಮಿಥ್ಯಾತ್ವ, ನಿಧಾನ. ಈ ಮೂರು ಶಲ್ಯಗಳು ಜ್ಞಾನಾಭ್ಯಾಸದಿಂದ ನಾಶವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಜ್ಞಾನದ ಅಭ್ಯಾಸದಿಂದಲೇ ಮನಸ್ಸು ಸ್ಥಿರವಾಗುತ್ತದೆ, ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರದ ವಿಕಲ್ಪಗಳು ನಷ್ಟವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತವೆ.

ಜ್ಞಾನಾಭ್ಯಾಸದಿಂದಲೇ ಧರ್ಮಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ, ಶುಕ್ಲಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಅಚಲವಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಜ್ಞಾನಾಭ್ಯಾಸದಿಂದಲೇ ವ್ರತ, ಸಂಯಮಗಳಿಂದ ಚಂಚಲರಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಜಿನೇಂದ್ರರ ಶಾಸನವು ಪ್ರವರ್ತಿಸುತ್ತದೆ, ಅಶುಭ ಕರ್ಮಗಳ ನಾಶವಾಗುತ್ತದೆ, ಜಿನಧರ್ಮದ ಪ್ರಭಾವನೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಜ್ಞಾನದ ಅಭ್ಯಾಸದಿಂದಲೇ ಜನರ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿನಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಟ್ಟಿರುವ ಪಾಪರೂಪದ ಋಣವು ನಷ್ಟವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ, ಅಜ್ಞಾನಿಗಳು ಯಾವ ಕರ್ಮವನ್ನು ಘೋರ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಿ ಕೋಟಿ ಪೂರ್ವ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಕಳೆಯುತ್ತಾರೆ. ಆ ಕರ್ಮವನ್ನು ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಅಂತರ್ಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿಯೇ ನಾಶ ಮಾಡಿ ಬಿಡುತ್ತಾರೆ.

ಜ್ಞಾನದ ಅಭ್ಯಾಸವೇ ಜಿನಧರ್ಮದ ಸ್ತಂಭವಿದೆ. ಜ್ಞಾನದ ಅಭ್ಯಾಸದಿಂದಲೇ ಸಮಸ್ತ ಜೀವರುಗಳು ವಿಷಯಗಳ ವಾಂಛೆಯಿಂದ ರಹಿತರಾಗಿ ಸಂತೋಷ ಧಾರಣ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಜ್ಞಾನದ ಅಭ್ಯಾಸದಿಂದಲೇ ಉತ್ತಮ ಕ್ಷಮೆ ಮೊದಲಾದ ಗುಣಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತವೆ. ಭಕ್ತ್ಯ-ಅಭಕ್ತ್ಯದ, ಯೋಗ್ಯ-ಅಯೋಗ್ಯದ, ತ್ಯಾಗಯೋಗ್ಯ-ಗ್ರಹಣ ಮಾಡಲು ಯೋಗ್ಯದ ವಿಚಾರವಾಗುತ್ತದೆ. ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದೆ ಪರಮಾರ್ಥ ಮತ್ತು ವ್ಯವಹಾರಗಳೆರಡೂ ನಷ್ಟವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತವೆ.

ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದೆ ರಾಜಪುತ್ರನದೂ ಅನಾದರವಾಗುತ್ತದೆ. ಜ್ಞಾನದ ಸಮಾನವಾದ ಯಾವ ಧನವಿಲ್ಲ, ಜ್ಞಾನದಾನದ ಸಮಾನವಾಗಿ ಯಾವ ದಾನವಿಲ್ಲ, ದುಃಖೀ ಜೀವರುಗಳಿಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಜ್ಞಾನವೇ ಶರಣವಿದೆ. ಜ್ಞಾನವೇ ಸ್ವದೇಶದಲ್ಲಿ ಪರದೇಶದಲ್ಲಿ ಆದರ ಮೂಡಿಸುವಂಥ ಪರಮ ಧನವಿದೆ. ಜ್ಞಾನಧನವನ್ನು ಯಾವ ಕಳ್ಳನೂ ಕದ್ದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿಲ್ಲ. ಲೂಟಿಮಾಡುವಂಥವನು ಲೂಟಿಮಾಡುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿಲ್ಲ, ಕಿತ್ತುಕೊಳ್ಳುವಂಥವನು ಕಿತ್ತುಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿಲ್ಲ, ಯಾರಿಗಾದರೂ ಕೊಡುವುದರಿಂದ ಕಡಿಮೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಯಾವನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ ಅವನ ಜ್ಞಾನವು ಹೆಚ್ಚುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತದೆ.

ಜ್ಞಾನದಿಂದಲೇ ಸಮ್ಯಗ್ವರ್ತನವು ಉತ್ಪನ್ನವಾಗುತ್ತದೆ, ಜ್ಞಾನದಿಂದಲೇ ಮೋಕ್ಷವು ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಸಮ್ಯಗ್ಜ್ಞಾನವು ಆತ್ಮನ ಅವಿನಾಶಿಯಾದ ಸ್ವಾಧೀನ ಧನವಿದೆ. ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದೆ ಸಂಸಾರ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿರುವಂಥವರಿಗೆ ಹಸ್ತಾವಲಂಬನವಿತ್ತು ಯಾರು ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದೆ ? ವಿದ್ಯೆಯ ಸಮಾನವಾಗಿ ಬೇರೊಂದು ಆಭೂಷಣವಿಲ್ಲ. ವಿದ್ಯೆಯಿಲ್ಲದೆ ಕೇವಲ ಆಭೂಷಣಗಳಿಂದಲೇ ಯಾವನು ಸುತ್ತರಪರುಗಳ ಮೂಲಕ ಆದರಿಸಲು ಯೋಗ್ಯನಾಗಿ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ನಿರ್ಧನರಿಗೆ ಕೂಡ ಪರಮ ನಿಧಾನವನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತ ಮಾಡಿಸುವಂಥದು ಒಂದು ಸಮ್ಯಗ್ಜ್ಞಾನವೇ ಇದೆ.

ಎಲೈ ಭವ್ಯ ಜೀವರುಗಳೇ ! ಕರುಣಾನಿಧಾನ ಭಗವಾನ ವೀತರಾಗಿ ಗುರುಗಳು ನಿಮ್ಮ ಹಿತದ ಸಲುವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿಕೊಡುವುದೇನೆಂದರೆ ನಿಮ್ಮ ಆತ್ಮನನ್ನು ಸಮ್ಯಗ್ಜ್ಞಾನದ ಅಭ್ಯಾಸದಲ್ಲಿಯೇ ತೊಡಗಿಸಿರಿ, ಮತ್ತು ಮಿಥ್ಯಾ ಜ್ಞಾನಿಗಳ ಮೂಲಕ ಹೇಳಲಾದ ಮಿಥ್ಯಾಜ್ಞಾನದ ತ್ಯಾಗವನ್ನು ದೂರದಿಂದಲೇ ಮಾಡಿರಿ. ಸಮ್ಯಗ್ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಮಿಥ್ಯಾಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಿ ಗ್ರಹಣ ಮಾಡಿರಿ, ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಓದಿಸಿರಿ, ಇತರ ಜನರಿಗೂ ವಿದ್ಯೆಯ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿಸಿರಿ.

ಶ್ರೀಮಂತರು ತಮ್ಮ ಧನದ ಸಾರ್ಥಕತೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿಚ್ಛಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ ಓದುವಂಥವರಿಗೆ-ಓದಿಸುವಂಥವರಿಗೆ ಆಜೀವಿಕೆಯಿತ್ತು ಸ್ಥಿರಗೊಳಿಸಿರಿ; ಪುಸ್ತಕ ಬರೆಯಿಸಿ ಓದುವಂಥವರಿಗೆ ಕೊಡಿರಿ, ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಶುದ್ಧ ಮಾಡಿರಿ-ಮಾಡಿಸಿರಿ. ಓದುವ-ಓದಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಸ್ಥಾನ ಕೊಡಿರಿ, ನಿರಂತರ ಓದುವಲ್ಲಿ - ಕೇಳುವಲ್ಲಿಯೇ ಮನುಷ್ಯ ಜನ್ಮದ ಸಮಯ ವ್ಯತೀತ ಮಾಡಿರಿ. ಈ ಅವಸರವು ಕಳೆದು ಹೋಗುತ್ತಲಿದೆ. ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಆಯು, ಕಾಯ, ಬುದ್ಧಿ, ಇಂದ್ರಿಯಗಳು ಸುರಕ್ಷಿತವಿವೆ ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಮನುಷ್ಯಜನ್ಮದ ಒಂದು ಗಳಿಗೆಯನ್ನೂ ಸಮ್ಯಗ್ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದೆ ಕಳೆಯದಿರಿ. ಜ್ಞಾನರೂಪದ ಧನವು ಪರಲೋಕದಲ್ಲೂ ಜತೆಗೆ ಬರುವುದು.

ಈ ಅಭೀಕ್ಷಣ ಜ್ಞಾನೋಪಯೋಗದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಕೋಟಿ ನಾಲಗೆಗಳಿಂದ ವರ್ಣನೆ ಮಾಡುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಜ್ಞಾನೋಪಯೋಗದ ಪರಮ ಶರಣದ ಸಲುವಾಗಿ ಧನಿಕನಿರುವ ಗೃಹಸ್ಥನು ಕೂಡ ಭಾವನೆ ಭಾವಿಸಬೇಕು, ಆರತಿ ಬೆಳಗಬೇಕು, ಮತ್ತು ಗೃಹದ ತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿದವರೂ ಕೂಡ ನಿರಂತರ ಭಾವನೆ ಭಾವಿಸಬೇಕು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಇದು ಅಭೀಕ್ಷಣ ಜ್ಞಾನೋಪಯೋಗವೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ನಾಲ್ಕನೇ ಭಾವನೆಯ ವರ್ಣನೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು.

ಸಂವೇಗ ಭಾವನೆ

ಈಗ ಐದನೆಯ ಸಂವೇಗ ಭಾವನೆಯ ವರ್ಣನೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಸಂಸಾರ, ಶರೀರ, ಭೋಗಗಳಿಂದ ವಿರಕ್ತವಾಗಿ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಅನುರಾಗ ಮಾಡುವುದು ಅದು ಸಂವೇಗವಿದೆ, ಮತ್ತು ಧರ್ಮ ಹಾಗೂ ಧರ್ಮದ ಫಲದಲ್ಲಿ ಅನುರಾಗ ಮಾಡುವುದು ಅದು ಸಂವೇಗವಿದೆ.

ಪುತ್ರನ ಸ್ವರೂಪ :- ಈ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಪುತ್ರನ ಮೇಲೆ ಪ್ರೀತಿ ಮಾಡುತ್ತದೆ ಅವನು ಜನ್ಮವೆತ್ತುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ ಸ್ತ್ರೀಯ ಯೌವನ, ಸೌಂದರ್ಯ ಮೊದಲಾದುವನ್ನು ಕೆಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಜನ್ಮಪಡೆದ ನಂತರ ಮಹಾನ ಆಕುಲತೆ ಮಾಡುತ್ತ, ಮಹಾಕಷ್ಟ ಮೊದಲಾದುವನ್ನು ಸಹಿಸುತ್ತ ಧನ ಖರ್ಚು ಮಾಡಿ ಮಗನನ್ನು ದೊಡ್ಡವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ, ಮತ್ತು ರೋಗಾದಿಗಳಿಂದ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತ ಕ್ಷಣ-ಕ್ಷಣಕ್ಕೂ ಅತ್ಯಂತ ಸಾವಧಾನತೆಯೊಡನೆ ಮಹಾಮೋಹ-ಮಹಾರಾಗಿಯಾಗಿ, ಗ್ಲಾನಿ ರಹಿತರಾಗಿ, ಅತ್ಯಂತ ಕಷ್ಟಸಹಿಸಿ ದೊಡ್ಡವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆ ಮಗನು ದೊಡ್ಡವನಾಗಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಭೋಜನ, ಒಳ್ಳೆಯ ವಸ್ತ್ರ, ಒಳ್ಳೆಯ ಆಭರಣ, ಒಳ್ಳೆಯ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹಟದಿಂದ ಗೃಹಣ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಅವನು ಮೂರ್ಖನಾದರೆ, ವ್ಯಸನಿಯಾದರೆ, ತೀವ್ರ ಕಷಾಯಿಯಾದರೆ ಹಗಲಿರುಳು ಪರಿಣಾಮದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಕ್ಲೇಶವಾಗುತ್ತದೆ ಅದನ್ನು ಹೇಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಪುತ್ರನ ಮೋಹದಿಂದ ಪರಿಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಆಸಕ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಅವನು ಸಮರ್ಥನಾದರೂ ಅವನು ತನ್ನ ಆಜ್ಞೆಯಲ್ಲಿ ಉಳಿಯದಿದ್ದರೆ ಪರಿಣಾಮವು ಹೆಚ್ಚು ಆರ್ತರೂಪವಾಗುತ್ತದೆ. ಒಂದು ವೇಳೆ ತಾನು ಜೀವಂತನಿರುವಾಗ ತರುಣ ಪುತ್ರನ ಮರಣವಾಗಿ ಹೋದರೆ ತನ್ನ ಮರಣದವರೆಗೆ ಮಹಾದುಃಖಿಯಾಗಿರುತ್ತಾನೆ, ಕಷ್ಟದ ನಿವಾರಣೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ತಂದೆಯನ್ನು ತನ್ನ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವನೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೆ ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ತಂದೆಯೊಡನೆ ಪ್ರೀತಿ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಮುಂದೆ ತಂದೆಯು ಕೆಲಸ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಅಸಮರ್ಥನಾದರೆ ಅವನೊಡನೆ ಪ್ರೀತಿ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಒಂದು ವೇಳೆ ತಂದೆಯು ಧನರಹಿತನಾದರೆ ಅವನ ಅನಾದರ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಆದುದರಿಂದ ಪುತ್ರನ ಸ್ವರೂಪ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಮಗನ ಮೇಲಿನ ರಾಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ಪರಮ ಧರ್ಮದ ಮೇಲೆ ರಾಗ ಮಾಡಬೇಕು. ಮಗನ ಸಲುವಾಗಿ ಅನ್ಯಾಯದಿಂದ ಧನ, ಪರಿಗ್ರಹ ಮೊದಲಾದುವನ್ನು ಗೃಹಣ ಮಾಡುವುದರ ಪರಿತ್ಯಾಗ ಮಾಡಬೇಕು.

ಸ್ತ್ರೀಯ ಸ್ವರೂಪ :- ಸ್ತ್ರೀಯು ಕೂಡ ಮೋಹ ನಾಮದ ವಂಚಕನ ಶೂಲಳಿದಾಳೆ. ಮಮತೆಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವವಳಿದಾಳೆ, ತೃಷ್ಣೆಯನ್ನು ವೃದ್ಧಿಸುವಂಥವಳಿದಾಳೆ. ಸ್ತ್ರೀಯಲ್ಲಿ ತೀವ್ರರಾಗವಿರುವುದರಿಂದ ಅವಳು ಧರ್ಮದಲ್ಲಿನ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯ ನಾಶ ಮಾಡುವಂಥವಳಿದಾಳೆ. ಲೋಭವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವಂಥವಳಿದಾಳೆ, ಪರಿಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ಹೆಚ್ಚಿಸುವಂಥವಳಿದಾಳೆ, ಧ್ಯಾನ ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ವಿಘ್ನವೊಡ್ಡುವಂಥವಳಿದಾಳೆ, ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಕುರುಡ ಮಾಡುವಂಥವಳಿದಾಳೆ,

ಕ್ರೋಧ ಮೊದಲಾದ ನಾಲ್ಕು ಕಷಾಯಗಳಲ್ಲಿ ತೀವ್ರತೆ ಮಾಡಿಸುವಂಥವಳಿದ್ದಾಳೆ, ಸಂಯಮದ ಘಾತಮಾಡುವಂಥವಳಿದ್ದಾಳೆ, ಜಗಳದ ಮೂಲಳಿದ್ದಾಳೆ, ದುರ್ಧ್ಯಾನದ ಸ್ಥಾನಳಿದ್ದಾಳೆ. ಮರಣ ಕೆಡಿಸುವಂಥವಳಿದ್ದಾಳೆ. ಅವಳು ಇತ್ಯಾದಿ ದೋಷಗಳ ಮೂಲ ಕಾರಣಳಿದ್ದಾಳೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಸ್ತ್ರೀಯ ಕುರಿತಾಗಿರುವ ರಾಗಭಾವವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ವೀತರಾಗ ಧರ್ಮದಿಂದ ತಮ್ಮ ರಾಗವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಮಿತ್ರನ ಸ್ವರೂಪ :- ಈ ಕಲಿಕಾಲದ ಮಿತ್ರರೂ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಸಿಕ್ಕಿಸುವಂಥವರಿದ್ದಾರೆ, ಎಲ್ಲ ವ್ಯಸನಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಸಲು ಸಹಾಯಕರಿದ್ದಾರೆ. ಧನವಂತರನ್ನು ನೋಡಿ ಅವರೊಡನೆ ಅನೇಕ ಜನರು ಮಿತ್ರತೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ, ನಿರ್ಧನರೊಡನೆ ಯಾರೂ ಮಾತನ್ನು ಕೂಡ ಆಡುವುದಿಲ್ಲ, ಹೆಚ್ಚಿಗೇನು ಹೇಳುವುದು. ಮಿತ್ರತೆಯಂತೂ ವ್ಯಸನಗಳಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತದೆ.

ಆದುದರಿಂದ ಎಲೈ ಜ್ಞಾನಿಜನಗಳೇ ! ನಿಮಗೆ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಹೋಗುವ ಭಯವೆನಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ ಉಳಿದೆಲ್ಲರಿಂದ ಮಿತ್ರತೆಯನ್ನು ತೊರೆದು ಪರಮಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಅನುರಾಗ ಮಾಡಿರಿ. ಈ ಸಂಸಾರವಂತೂ ನಿರಂತರಜನ್ಮ-ಮರಣರೂಪವೇ ಇದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಜೀವವು ಜನ್ಮದಿನದಿಂದಲೇ ಮೃತ್ಯುವಿನ ಕಡೆಗೆ ನಿರಂತರ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಜನ್ಮ-ಮರಣ ಮಾಡುತ್ತ ಅನಂತಾನಂತಕಾಲವು ಕಳೆದು ಹೋಗಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಪಂಚಪರಾವರ್ತನರೂಪ ಸಂಸಾರದಿಂದ ವಿರಕ್ತತೆಯನ್ನು ಭಾವಿಸಬೇಕು.

ಇಂದ್ರಿಯ ವಿಷಯಗಳ ಸ್ವರೂಪ :- ಈ ಯಾವ ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯ ವಿಷಯಗಳಿವೆ ಅವು ಆತ್ಮನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಮರೆಸುವಂಥವುಗಳಿವೆ, ತೃಷ್ಣೆಯನ್ನು ವೃದ್ಧಿಸುವಂಥವಿವೆ, ಅಸಂತೋಷವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವಂಥವಿವೆ. ವಿಷಯಗಳ ಸಮಾನವಾದ ಪೀಡೆಯು ಮೂರು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಬೇರೊಂದಿಲ್ಲ. ವಿಷಯಗಳಂತೂ ನರಕಾದಿ ಕುಗತಿಗಳ ಕಾರಣವಿವೆ, ಧರ್ಮದಿಂದ ಪರಾಙ್ಮುಖ ಮಾಡುವಂಥವಿವೆ, ಕಷಾಯಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವಂಥವಿವೆ, ಜ್ಞಾನವನ್ನು ವಿಪರೀತ ಮಾಡುವಂಥವಿವೆ; ವಿಷದ ಸಮಾನ ಸಾಯಿಸುವಂಥವಿವೆ; ವಿಷ ಮತ್ತು ಅಗ್ನಿಯ ಸಮಾನ ದಾಹವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವಂಥವಿವೆ. ಆದುದರಿಂದ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿನ ರಾಗವನ್ನು ಬಿಡುವುದರಲ್ಲಿಯೇ ಪರಮ ಕಲ್ಯಾಣವಿದೆ. ತಮ್ಮ ಕಲ್ಯಾಣ ಬಯಸುವಂಥವರು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ದೂರದಿಂದಲೇ ಬಿಟ್ಟುಕೊಡಬೇಕಾಗುವುದು.

ಶರೀರದ ಸ್ವರೂಪ :- ಶರೀರವು ರೋಗಗಳ ಸ್ಥಾನವಿದೆ, ಮಹಾಮಲಿನ ದುರ್ಗಂಧಿತ ಸಪ್ತಧಾತುಮಯವಿದೆ, ಮಲ-ಮೂತ್ರಾದಿಗಳಿಂದ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿದೆ, ವಾತ-ಶಿತ್-ಕಫಮಯವಿದೆ, ಎಲ್ಲ ಪ್ರಕಾರದ ಅಶುಚಿಯ ಪುಂಜವಿದೆ, ದಿನ-ದಿನವೂ ಜೀರ್ಣವಾಗುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತದೆ, ಕೋಟ್ಯಂತರ ಉಪಾಯಗಳಿಂದ ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಮರಣಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ಶರೀರದಿಂದ ವಿರಕ್ತವಾಗಿ ಹೋಗುವುದೇ ಶ್ರೇಷ್ಠವಿದೆ.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಪುತ್ರ, ಮಿತ್ರ, ಕಲತ್ರ, ಸಂಸಾರ, ಶರೀರ ಭೋಗಗಳ ಸ್ವರೂಪವು ದುಃಖಕರವಿದೆಯೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ವಿರಕ್ತ ಭಾವಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವುದೇ ಸಂವೇಗವಿದೆ. ನಿರಂತರ ಸಂವೇಗ ಭಾವನೆಯ ಚಿಂತನೆ ಮಾಡುವುದೇ ಶ್ರೇಷ್ಠವಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ನನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ನಿರಂತರ ಸಂವೇಗ ಭಾವನೆಯಿರಲೆಂದು ಚಿಂತನೆ ಮಾಡುತ್ತ ಸಂಸಾರ ಶರೀರ ಭೋಗಗಳಿಂದ ವಿರಕ್ತವಾದ ನಂತರವೇ ಪರಮಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಅನುರಾಗವಾಗುತ್ತದೆ.

ಧರ್ಮದ ಸ್ವರೂಪ :- ಯಾವುದು ವಸ್ತುವಿನ ಸ್ವಭಾವವಿದೆ ಅದು ಧರ್ಮವಿದೆ, ಉತ್ತಮ ಕ್ಷಮಾದಿ ದಶಲಕ್ಷಣರೂಪ ಧರ್ಮವಿದೆ, ರತ್ನತ್ರಯರೂಪ ಧರ್ಮವಿದೆ, ಜೀವಗಳ ದಯಾರೂಪ ಧರ್ಮವಿದೆಯೆಂದು ಧರ್ಮಶಬ್ದದ ಅರ್ಥ ತಿಳಿಯುವುದು. ಪರ್ಯಾಯ ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿಕೊಡುವ ಸಲುವಾಗಿ ನಾಲ್ಕು ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಧರ್ಮ ಶಬ್ದದ ವರ್ಣನೆ ಮಾಡಿದೆ. ವಸ್ತು ಆ ಆತ್ಮನ ಸ್ವಭಾವವೇ ದಶಲಕ್ಷಣರೂಪವಿದೆ. ಕ್ಷಮೆ ಮೊದಲಾದ ಹತ್ತು ಭೇದರೂಪವು ಆತ್ಮನದೇ ಸ್ವಭಾವವಿದೆ. ಸಮ್ಯಗ್‌ರ್ಥನ, ಸಮ್ಯಗ್‌ಜ್ಞಾನ, ಸಮ್ಯಕ್‌ಚಾರಿತ್ರಗಳೂ ಆತ್ಮನಿಂದ ಭಿನ್ನವಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ದಯೆಯು ಕೂಡ ಆತ್ಮನದೇ ಸ್ವಭಾವವಿದೆ.

ಬೆನೇಂದ್ರದೇವರಿಂದ ಹೇಳಲಾದ ಆತ್ಮನ ಸ್ವಭಾವರೂಪ ದಶಲಕ್ಷಣ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಅನುರಾಗವಿರುವುದು ಸಂವೇಗವಿದೆ. ರತ್ನಾಯ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಕಪಟರಹಿತ ಅನುರಾಗವಿರುವುದು ಸಂವೇಗವಿದೆ. ಮುನೀಶ್ವರರುಗಳ ಹಾಗೂ ಶ್ರಾವಣ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಅನುರಾಗವಿರುವುದು ಸಂವೇಗವಿದೆ. ಬೇವಗಳ ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುವ ರೂಪ ಜೀವದಯೆಯ ಪರಿಣಾಮವಿರುವುದನ್ನು ಭಗವಂತರು ಸಂವೇಗವೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ವಸ್ತು ಎಂದರೆ ಆತ್ಮನ ಸ್ವಭಾವವು ಕೇವಲಜ್ಞಾನ, ಕೇವಲದರ್ಶನವಿದ್ದು ಆ ಸ್ವಭಾವದಲ್ಲಿ ಲೀನವಾಗುವುದು ಅದು ಪ್ರಶಂಸಾಯೋಗ್ಯವಾದ ಸಂವೇಗವಿದೆ. ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಅನುರಾಗರೂಪದ ಪರಿಣಾಮವಿರುವುದು ಸಂವೇಗವಿದೆ. ಧರ್ಮದ ಫಲವನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಮಿಷ್ಣವೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದು ಅದು ಸಂವೇಗವಿದೆ.

ಧರ್ಮದ ಫಲ :- ಈ ತೀರ್ಥಂಕರ ಪದ, ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಪದ, ನಾರಾಯಣ, ಪ್ರತಿನಾರಾಯಣ, ಬಲಭದ್ರ ಮೊದಲಾಗಿ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗುವುದು ಅದು ಧರ್ಮದ ಫಲವೇ ಇದೆ. ಬಾಧೆಯಿಲ್ಲದೆ ಕೇವಲಿಯಾಗುವುದು, ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಮಹಾನ ಋದ್ಧಿಧಾರಿ ದೇವನಾಗುವುದು, ಇಂದ್ರನಾಗುವುದು, ಅನುತ್ತರ ವಿಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಆಹಮಿಂದ್ರನಾಗುವುದೆಲ್ಲವು ಪೂರ್ವ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಆರಾಧನೆ ಮಾಡಿದ ಧರ್ಮದ ಫಲವೇ ಇದೆ.

ಭೋಗಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗುವುದು, ರಾಜ್ಯಸಂಪದ ಪಡೆವುದು, ಅಖಂಡ ಐಶ್ವರ್ಯ ಪಡೆಯುವುದು, ಅನೇಕ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟೇ ನಡೆಯುವುದು, ಪ್ರಚುರಧನಸಂಪತ್ತು ಪಡೆಯುವುದು, ರೂಪದ ಅಧಿಕತೆ ಪಡೆಯುವುದು, ಬಲದ ಅಧಿಕತೆ, ಚತುರತೆ, ಮಹಾನ ಪಾಂಡಿತ್ಯ ಸಮಸ್ತ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮನ್ನಣೆ, ನಿರ್ಮಲ ಯಶಸ್ಸಿನ ವಿಖ್ಯಾತತೆ, ಬುದ್ಧಿಯ ಉಜ್ವಲತೆ, ಆಜ್ಞಾಧಾರಿ ಧರ್ಮಾತ್ಮ ಕುಟುಂಬದ ಸಂಯೋಗ ದೊರಕುವುದು, ಸತ್ತುರುಷರ ಸಹವಾಸ ದೊರಕುವುದು, ರೋಗ ರಹಿತವಿರುವುದು, ದೀರ್ಘಾಯು, ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಉಜ್ವಲತೆ, ನ್ಯಾಯಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತನೆ, ವಚನದ ಮಿಷ್ಣತೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಉತ್ತಮ ಸಾಮಗ್ರಿ ಪಡೆಯುವುದು ಅದು ಎಂದಾದರೂ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿ ಮಾಡಿರುವುದರ, ಧರ್ಮಾತ್ಮರುಗಳ ಸೇವೆ ಮಾಡಿರುವುದರ, ಧರ್ಮ ಹಾಗೂ ಧರ್ಮಾತ್ಮರುಗಳ ಪ್ರಶಂಸೆ ಮಾಡಿರುವುದರ ಫಲವಿದೆ.

ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ ಚಿಂತಾಮಣಿರತ್ನಗಳೆಲ್ಲವು ಧರ್ಮಾತ್ಮರ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡಿರುತ್ತವೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದು. ಧರ್ಮದ ಫಲದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಅದೆಷ್ಟೋ ಕೋಟಿ ನಾಲಿಗೆಗಳಿಂದಲೂ ಹೇಳುವಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಸಮರ್ಥರಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿಲ್ಲ.

ಇಂಥ ಧರ್ಮದ ಫಲವನ್ನು ಮೂರು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಉತ್ಕೃಷ್ಟವೆಂದು ತಿಳಿಯುವವನಿಗೆ ಸಂವೇಗ ಭಾವನೆಯಿರುತ್ತದೆ. ಧರ್ಮಸಹಿತವಿರುವ ಸಾಧರ್ಮಿ ಜನರನ್ನು ನೋಡಿ ಆನಂದ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗುವುದು, ಧರ್ಮದ ಕಥನದಲ್ಲಿ ಆನಂದಮಯವಿರುವುದು ಮತ್ತು ಭೋಗಗಳಿಂದ ವಿರಕ್ತವಾಗಿ ಹೋಗುವುದು ಅದು ಸಂವೇಗನಾಮದ ಐದನೇ ಭಾವನೆಯಿದೆ. ಇದನ್ನು ಆತ್ಮನ ಹಿತ ರೂಪವೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ನಿರಂತರ ಇದರ ಭಾವನೆ ಭಾವಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಭಾವನೆಯ ಆನಂದಸಹಿತರಾಗಿ ಇದರ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯ ಸಲುವಾಗಿ ಇದರ ಆರತಿ ಬೆಳಗುವುದು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಸಂವೇಗವೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಐದನೇ ಭಾವನೆಯ ವರ್ಣನೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು.

ಶಕ್ತಿ ಪ್ರಮಾಣ ತ್ಯಾಗ ಭಾವನೆ

ಈಗ ಶಕ್ತಿ ಪ್ರಮಾಣ ತ್ಯಾಗ ಭಾವನೆಯ ವರ್ಣನೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ತ್ಯಾಗ ಭಾವನೆಯು ಪ್ರಶಂಸಾಯೋಗ್ಯವಿದೆ, ಮನುಷ್ಯ ಜನ್ಮದ ಭೂಷಣವಿದೆ. ತಮ್ಮ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ತ್ಯಾಗ ಭಾವನೆಯನ್ನು ತಂದುಕೊಳ್ಳುವ ಸಲುವಾಗಿ ಉತ್ಸವರೂಪದಿಂದ ಅನೇಕ ವಾದ್ಯಗಳನ್ನು ಬಾರಿಸಿ ಮಹಾನ ಆರತಿ ಬೆಳಗಬೇಕಾಗುವುದು.

ಪರಿಗ್ರಹ ತ್ಯಾಗ :- ಬಾಹ್ಯಾಭ್ಯಂತರ ಎರಡೂ ಪ್ರಕಾರದ ಪರಿಗ್ರಹದಲ್ಲಿನ ಮಮತೆಯನ್ನು ಬಿಡುವುದರಿಂದ ತ್ಯಾಗ ಧರ್ಮವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂತರಂಗ ಪರಿಗ್ರಹವು ಮಿಥ್ಯಾತ್ವ ಸ್ತ್ರೀ-ಪುರುಷ-ನಪುಂಸಕ ವೇದರೂಪ ಪರಿಣಾಮ, ಹಾಸ್ಯ, ರತಿ, ಆರತಿ, ಶೋಕ, ಭಯ, ಜುಗುಪ್ಸೆ ರಾಗ, ದ್ವೇಷ, ಕ್ರೋಧ, ಮಾನ, ಮಾಯೆ, ಲೋಭರೂಪ ಪರಿಣಾಮವೆಂದು ಹದಿನಾಲ್ಕು ಪ್ರಕಾರದ್ದಿದೆ. ತಿಳಿದುಕೊಂಡಲ್ಲದೆ ಯಾವುದರ ಗ್ರಹಣ - ತ್ಯಾಗವು ವ್ಯರ್ಥವಿದೆಯೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ಶರೀರ ಮೊದಲಾದ ಪರದ್ರವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಬುದ್ಧಿ ಮಾಡುವುದು ಅದು ಮಿಥ್ಯಾತ್ವ ಪರಿಗ್ರಹವಿದೆ. ಯಾವುದೇ ವಸ್ತುವಿರಲಿ ಅದು ತನ್ನ ದ್ರವ್ಯ, ತನ್ನ ಗುಣ, ತನ್ನ ಪರ್ಯಾಯರೂಪವಿದೆ. ಅದುವೇ ವಸ್ತುವಿನ ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪವಿದೆ. ಹೇಗೆಂದರೆ ಚಿನ್ನನಾಮದ ದ್ರವ್ಯವಿದೆ, ಹಳದೀತನ ಮೊದಲಾದವು ಅದರ ಗುಣಗಳಿವೆ, ಕುಂಡಲ ಮೊದಲಾದವು ಅದರ ಪರ್ಯಾಯವಿದೆ, ಇದೆಲ್ಲವೂ ಚಿನ್ನವಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಚಿನ್ನವು ಅನ್ಯವಸ್ತುವಿನದಿಲ್ಲ, ಅನ್ಯವಸ್ತುವು ಚಿನ್ನದಿಲ್ಲ, ಚಿನ್ನವಿದೆ ಅದು ಚಿನ್ನದ್ದೇ ಇದೆ. ಅನ್ಯ ವಸ್ತುವಿನದು ಅನ್ಯವೇನೂ ಆಗಿಲ್ಲ, ಇಲ್ಲ, ಆಗುವುದಿಲ್ಲ, ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪವಿದೆ ಅದು ತನ್ನದೇ ಇದೆ. ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಆತ್ಮನಿದ್ದಾನೆ ಅವನು ಆತ್ಮನವನೇ ಇದ್ದಾನೆ, ಆತ್ಮನದು ಬೇರೆ ಯಾವುದೂ ದ್ರವ್ಯವಿಲ್ಲ. ಈಗ ಯಾರು ದೇಹವನ್ನು ತನ್ನ ಆತ್ಮನೆಂದು ಮನ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ, ನಾನು ಗೌರವರ್ಣನಿದ್ದೇನೆ, ನಾನು ಕಪ್ಪು ಇದ್ದೇನೆ, ನಾನು ದೊರೆ, ನಾನು ದರಿದ್ರ, ನಾನು ಒಡೆಯ, ನಾನು ಸೇವಕ, ನಾನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ನಾನು ಕ್ಷತ್ರಿಯ, ನಾನು ವೈಶ್ಯ, ನಾನು ಶೂದ್ರ, ನಾನು ವೃದ್ಧ, ನಾನು ಬಾಲಕ, ನಾನು ಬಲಿಷ್ಠ, ನಾನು ದುರ್ಬಲ, ನಾನು ಮನುಷ್ಯ ಇತ್ಯಾದಿ ಕರ್ಮಕೃತ, ವಿನಾಶಶೀಲ, ಪರದ್ರವ್ಯ ಜನಿತ ಪರ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಬುದ್ಧಿ ಮಾಡುವುದು ಅದು ಮಿಥ್ಯಾತ್ವವೆಂಬ ಪರಿಗ್ರಹವಿದೆ.

ಮಿಥ್ಯಾದರ್ಶನದಿಂದಲೇ ನನ್ನ ಮನೆ, ನನ್ನ ಪುತ್ರ, ನನ್ನ ರಾಜ್ಯ, ನಾನು ನೀಚ, ನಾನು ಉಚ್ಚ ಇತ್ಯಾದಿ ಮನ್ನಿಸಿ ಸಮಸ್ತಪರಪದಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಬುದ್ಧಿ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಪುತ್ರನಿಂದ ನಾಶವನ್ನು ತನ್ನ ನಾಶವೆಂದು ಮನ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ, ಅದರ ವೃದ್ಧಿಯಿಂದ ತನ್ನ ವೃದ್ಧಿ ಅದರ ಕುಂದುವಿಕೆಯಿಂದ ತನ್ನ ಕುಂದುವಿಕೆಯೆಂದು ಮನ್ನಿಸಿ ಪರ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಬುದ್ಧಿ ಮಾಡಿ ಅನಾದಿ ಕಾಲದಿಂದ ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಮರೆತು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಸಮಸ್ತ ಪರಿಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಬುದ್ಧಿಯ ಮೂಲವೆಂದರೆ ಮಿಥ್ಯಾತ್ವನಾಮದ ಪರಿಗ್ರಹವೇ ಇದೆ. ಯಾವನಿಗೆ ಮಿಥ್ಯಾಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲ ಅವನು ಪರದ್ರವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಇವು 'ನನ್ನವಿವೆ' ಯೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಪರದ್ರವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಎಂದೂ ತನ್ನ ತನವನ್ನು ಮನ್ನಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

ವೇದದ ಉದಯದಿಂದ ಸ್ತ್ರೀ-ಪುರುಷರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಕಾಮಸೇವನೆಯ ಭಾವಗಳಾಗುತ್ತವೆ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತನ್ಮಯವಾಗಿ ಕಾಮದ ಭಾವವನ್ನು ಆತ್ಮಭಾವವೆಂದು ಮನ್ನಿಸುವುದು ಅದು ವೇದ ಪರಿಗ್ರಹವಿದೆ. ಕಾಮವಂತೂ ವೀರ್ಯ ಮೊದಲಾದುವಿಂದ ಪ್ರೇರಿತವಾದ ದೇಹದ ವಿಕಾರವಿದೆ. ಅದನ್ನು ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪವೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದು ಅದು ವೇದಪರಿಗ್ರಹವಿದೆ.

ಧನ, ಐಶ್ವರ್ಯ, ಸ್ತ್ರೀ, ಆಭರಣ ಮೊದಲಾದ ಪರದ್ರವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿಯ ಭಾವವಾಗುವುದು ರಾಗ ಪರಿಗ್ರಹವಿದೆ. ಇತರರ ವೈಭವ, ಪರಿವಾರ, ಐಶ್ವರ್ಯ, ಪಾಂಡಿತ್ಯ ಮೊದಲಾದವನ್ನು ನೋಡಿ ವೈರ ಭಾವ ಮಾಡುವುದು ಅದು ದ್ವೇಷ ಪರಿಗ್ರಹವಿದೆ. ಹಾಸ್ಯದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿಯ ಭಾವವಾಗುವುದು ಅದು ಹಾಸ್ಯ ಪರಿಗ್ರಹವಿದೆ. ತಮ್ಮ ಮರಣವಾಗುವುದರಿಂದ, ಮಿತ್ರರ ಹಾಗೂ ಪರಿಗ್ರಹ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ವಿಯೋಗವಾಗುವುದರಿಂದ ನಿರಂತರ ಭಯಭೀತವಿರುವುದು ಅದು ಭಯ ಪರಿಗ್ರಹವಿದೆ.

ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಗಳಿಂದ ಐಚ್ಛಿಕ ಭೋಗ-ಉಪಭೋಗ ಸಾಮಗ್ರಿಯನ್ನು ಭೋಗಿಸುವಲ್ಲಿ ಲೀನವಿರುವುದು ಅದು ರತಿ ಪರಿಗ್ರಹವಿದೆ. ಅನಿಷ್ಟ ವಸ್ತುವಿನ ಸಂಯೋಗವಾಗುವುದರಿಂದ ಪರಿಣಾಮದಲ್ಲಿ ಸಂಕ್ಷೇಪಭಾವವಾಗುವುದು ಅದು ಆರತಿ ಪರಿಗ್ರಹವಿದೆ. ಇಷ್ಟ ಸ್ತ್ರೀ, ಪುತ್ರ, ಮಿತ್ರ, ಧನ, ಆಜೀವಿಕೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ವಿಯೋಗವಾಗುವುದರಿಂದ ಅವುಗಳ ಸಂಯೋಗದ ಇಚ್ಛೆ ಮಾಡಿ ಸಂಕ್ಷೇಪಭಾವವಾಗುವುದು ಅದು ಶೋಕ ಪರಿಗ್ರಹವಿದೆ. ಪುಣ್ಯಯುಕ್ತ ಪುತ್ರನನ್ನು ನೋಡುವುದರಿಂದ, ಕೇಳುವುದರಿಂದ, ಚಿಂತನೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ, ಸ್ಪರ್ಶ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಪರಿಣಾಮದಲ್ಲಿ ಗ್ಲಾನಿಯುಂಟಾಗುವುದು ಅದು ಜುಗುಪ್ಸೆ ಪರಿಗ್ರಹವಿದೆ. ಅಥವಾ ಇತರರ ಪುಣ್ಯದ ಉದಯ ನೋಡಿ ತಮ್ಮ ಭಾವವು ಸಂಕ್ಷೇಪ ರೂಪವಾಗುವುದು ಸಹನೆಯಾಗದಿರುವುದು ಅದು ಜುಗುಪ್ಸೆ ಪರಿಗ್ರಹವಿದೆ.

ಪರಿಣಾಮದಲ್ಲಿ ರೋಷಮಾಡಿ ತಪ್ಪಾಯಮಾನವಾಗುವುದು ಅದು ಕ್ರೋಧಪರಿಗ್ರಹವಿದೆ. ಉಚ್ಚಕುಲ, ಚಾತಿ, ಧನ-ಐಶ್ವರ್ಯ, ರೂಪು, ಬಲ, ತಪ, ಜ್ಞಾನ, ಋದ್ಧಿ-ಬುದ್ಧಿ ಇವುಗಳಿಂದ ತನ್ನನ್ನು ದೊಡ್ಡವನೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಗರ್ವ

ಮಾಡುವುದು, ಮತ್ತು ಇತರರನ್ನು ಚಿಕ್ಕವರೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಅನಾದರ ಮಾಡುವುದು, ಕಠೋರ ಪರಿಣಾಮವಿಡುವುದು ಅದು ಮಾನ ಪರಿಗ್ರಹವಿದೆ. ಅನೇಕ ಕಪಟ ಮೋಸ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಮೂಲಕ ವ್ಯಕ್ತಪರಿಣಾಮವಿಡುವುದು ಅದು ಮಾಯಾ ಪರಿಗ್ರಹವಿದೆ. ಪರದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಣ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ತೃಷ್ಣೆಯಾಗುವುದು ಅದು ಲೋಭ ಪರಿಗ್ರಹವಿದೆ.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಪರಿಭ್ರಮಣದ ಕಾರಣವು ಆತ್ಮನ ಜ್ಞಾನಾದಿಗುಣಗಳ ಘಾತ ಮಾಡುವಂಥ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಪ್ರಕಾರದ ಅಂತರಂಗ ಪರಿಗ್ರಹಗಳಿವೆ, ಇವುಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಮೂರ್ಛೆಯ ಕಾರಣವಿರುವ ಧನ, ಧಾನ್ಯ, ಕ್ಷೇತ್ರ, ಸುವರ್ಣ, ಸ್ತ್ರೀ, ಪುತ್ರ ಮೊದಲಾದ ಚೇತನ-ಅಚೇತನ ಬಾಹ್ಯಪರಿಗ್ರಹವಿವೆ. ಅಂತರಂಗ-ಬಹಿರಂಗ ಇವೆರಡೂ ಪ್ರಕಾರದ ಪರಿಗ್ರಹಗಳ ತ್ಯಾಗಮಾಡುವುದರಿಂದ ಧರ್ಮವಾಗುತ್ತದೆ. ದರಿದ್ರಮನುಷ್ಯನು ಸ್ವಭಾವದಿಂದಲೇ ಬಾಹ್ಯಪರಿಗ್ರಹದಿಂದ ರಹಿತನಿರುತ್ತಾನೆ, ಆದರೆ ಅಂತರಂಗ ಪರಿಗ್ರಹದ ತ್ಯಾಗ ಮಾಡುವುದು ಅತ್ಯಂತ ಕಠಿಣವಿದೆ. ಎರಡೂ ಪ್ರಕಾರದ ಪರಿಗ್ರಹದ ಏಕದೇಶ ತ್ಯಾಗವು ವ್ಯತಿಕನಾದ ಶ್ರಾವಕನಿಗೆ ಆಗುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಪೂರ್ಣ ತ್ಯಾಗವು ಮಹಾವ್ರತಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಮುನಿತಾಜರಿಗೆ ಆಗುತ್ತದೆ.

ವಿಷಯಕಷಾಯಗಳ ತ್ಯಾಗ :- ಕಷಾಯಗಳ ತ್ಯಾಗದಿಂದ ತ್ಯಾಗ ಧರ್ಮವಾಗುತ್ತದೆ. ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಹೋಗುವಂಥ ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ತಡೆಯುವುದರಿಂದ ತ್ಯಾಗ ಧರ್ಮವಾಗುತ್ತದೆ. ರಸಗಳ ತ್ಯಾಗ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ತ್ಯಾಗ ಧರ್ಮವಾಗುತ್ತದೆ. ರಸನೇಂದ್ರಿಯದ ಲೋಲುಪತೆಯ ಮೇಲೆ ವಿಜಯಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವುದರಿಂದ ಸಮಸ್ತ ಪಾಪಗಳ ತ್ಯಾಗವು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿಯೇ ಆಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ.

ಜಿನೇಂದ್ರ ಪರಮಾಗಮದ ಅಧ್ಯಯನಮಾಡುವುದು, ಇತರರಿಗೆ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿಸುವುದು, ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಬರೆಯುವುದು, ಮುದ್ರಿಸುವುದು, ಶುದ್ಧಮಾಡುವುದು, ಮಾಡಿಸುವುದು ಅದು ಕೂಡ ಪರಮೋಪಕಾರ ಮಾಡುವಂಥ ತ್ಯಾಗ ಧರ್ಮವಿದೆ. ಮನಸ್ಸಿನ ದುಷ್ಟ ವಿಕಲ್ಪಗಳ ಅಭಾವ ಮಾಡುವುದು, ದುಷ್ಟ ವಿಕಲ್ಪಗಳ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ನಾಲ್ಕೂ ಅನುಯೋಗಗಳ ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿ ಚಿತ್ತವನ್ನು ತೊಡಗಿಸುವುದು ಅದುಕೂಡ ತ್ಯಾಗಧರ್ಮವಿದೆ. ಮೋಹದ ನಾಶ ಮಾಡುವಂಥ ಧರ್ಮದ ಉಪದೇಶವನ್ನು ಶ್ರಾವಕರಿಗೆ ಕೊಡುವುದು ಅದು ಕೂಡ ಮಹಾಪುಣ್ಯವನ್ನು ತನ್ನ ಮಾಡಿಸುವುದರಿಂದ ತ್ಯಾಗ ಧರ್ಮವಿದೆ. ವೀತರಾಗ ಧರ್ಮದ ಉಪದೇಶದಿಂದ ಅನೇಕ ಜೀವರುಗಳು ಪಾಪ ಭಾವದಿಂದ ಭಯಭೀತರಾಗುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಅವರು ಧರ್ಮದ ಸ್ವರೂಪ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ಗ್ರಹಣ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಉತ್ತಮ, ಮಧ್ಯಮ, ಜಘನ್ಯ ಹೀಗೆ ಮೂರು ಪ್ರಕಾರದ ಪಾತ್ರರುಗಳಿಗೆ ಭಕ್ತಿಯುಕ್ತರಾಗಿ ಆಹಾರದಾನ ಕೊಡುವುದು, ಪ್ರಾಸುಕ ಔಷಧ ಕೊಡುವುದು, ಜ್ಞಾನದ ಉಪಕರಣ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳನ್ನೋದಲು ಯೋಗ್ಯ ಗ್ರಂಥಗಳ ದಾನ ಕೊಡುವುದು. ಮುನಿಯೋಗ್ಯ ಹಾಗೂ ಶ್ರಾವಕಯೋಗ್ಯವಾದ ವಸತಿಕೆಯ ದಾನಕೊಡಬೇಕು. ಗುಣಗಳ ಧಾರಕರಿಗೆ ತಪದ ವೃದ್ಧಿಯ ಸಲುವಾಗಿ ಆಹಾರ ಮೊದಲಾದ ನಾಲ್ಕು ಪ್ರಕಾರದ ದಾನವನ್ನು ಪರಮಭಕ್ತಿಯಿಂದ, ಪ್ರಪುಲ್ಲಚಿತ್ತದಿಂದ, ತಮ್ಮ ಜನ್ಮವನ್ನು ಕೃತಾರ್ಥವೆಂದು ಮನ್ನಿಸುತ್ತ, ಅತ್ಯಂತ ಆದರದೊಡನೆ ಪಾತ್ರರಿಗೆ ದಾನ ಕೊಡಬೇಕಾಗುವುದು.

ಯಾರದು ಒಳ್ಳೆಯದಾಗುವುದಿದೆ ಅವರಿಂದಲೇ ಪಾತ್ರದಾನವಾಗುತ್ತದೆ. ಪಾತ್ರದ ಲಾಭವಾಗುವುದೂ ದುರ್ಲಭವಿದೆ. ಭಕ್ತಿಸಹಿತಪಾತ್ರದಾನವಾದರೆ ಅದರ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಹೇಳಲು ಯಾರು ಸಮರ್ಥರಿದ್ದಾರೆ ?

ಕ್ಷುಧೆ-ತೃಷ್ಣೆಯಿಂದ ದುಃಖಿಯಾದವರಿಗೆ, ರೋಗಿಗಳಿಗೆ, ದರಿದ್ರರಿಗೆ, ವೃದ್ಧರಿಗೆ, ದೀನರಿಗೆ ದಯಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ದಾನ ಕೊಡುವುದು ಅದೆಲ್ಲವು ತ್ಯಾಗಧರ್ಮವಿದೆ. ತ್ಯಾಗದಿಂದಲೇ ಮನುಷ್ಯಜನ್ಮದ ಸಾರ್ಥಕತೆಯಿದೆ. ತ್ಯಾಗದಿಂದಲೇ ಧನ-ಧಾನ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು ಸಾರ್ಥಕತೆಯಿದೆ. ತ್ಯಾಗವಿಲ್ಲದೆ ಗೃಹಸ್ಥನ ಮನೆಯು ಸ್ಮಶಾನ ಸಮಾನವಿದೆ, ಮನೆಯೊಡೆಯನಾದ ಪುರುಷನು ಮೃತಕಸಮಾನನಿದ್ದಾನೆ. ಸ್ತ್ರೀ-ಪುತ್ರಾದಿಗಳು 'ಗೃಹಸ್ಥಪಕ್ಷಿ'ಯ ಸಮಾನರಿದ್ದಾರೆ, ಅವರು ಇವನ ಧನರೂಪದ ಮಾಂಸವನ್ನು ಕಿತ್ತು-ಕಿತ್ತು ತಿನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಆರನೆಯ ತ್ಯಾಗಭಾವನೆಯ ವರ್ಣನೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು.

ಶಕ್ತಿ ಪ್ರಮಾಣ ತಪ ಭಾವನೆ

ಈಗ ಶಕ್ತಿ ಪ್ರಮಾಣ ತಪಭಾವನೆ ಅಂಗೀಕಾರ ಮಾಡುವುದರ ವರ್ಣನೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಶರೀರವು ದುಃಖದ ಕಾರಣವಿದೆ, ಅನೇಕ ದುಃಖಗಳನ್ನು ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾಡುತ್ತದೆ, ಅನಿತ್ಯವಿದೆ, ಅಸ್ಥಿರವಿದೆ, ಅಶುಚಿಯಿದೆ, ಕೃತಘ್ನದ ಸಮಾನವಿದೆ. ಕೋಟ್ಯಂತರ ಉಪಕಾರ ಮಾಡಿದರೂ ಕೂಡ ಹೇಗೆ ಕೃತಘ್ನನು ತಮ್ಮವನಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಶರೀರವು ಕೂಡ ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಸೇವೆ-ಉಪಕಾರ ಮಾಡಿದರೂ ಕೂಡ ಇದು ತಮ್ಮದಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಬೇಕಾದಂಥ ಉಪಾಯಗಳಿಂದ ಇದನ್ನು ಪುಷ್ಟಿ ಮಾಡುವುದು ಉಚಿತವಿಲ್ಲ. ಕೃತ ಮಾಡುವುದೇ ಯೋಗ್ಯವಿದೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ ಗುಣರೂಪ ರತ್ನಗಳ ಸಂಗ್ರಹ ಮಾಡುವುದರ ಕಾರಣವಿದೆ.

ಶರೀರವಿಲ್ಲದೆ ರತ್ನತ್ರಯರೂಪದ ಧರ್ಮವಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ರತ್ನತ್ರಯ ಧರ್ಮವಿಲ್ಲದೆ ಕರ್ಮಗಳ ನಾಶವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ತಮ್ಮ ಪ್ರಯೋಜನದ ಸಲುವಾಗಿ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ರಹಿತರಾಗಿ, ಸೇವಕನ ಸಮಾನ ಯೋಗ್ಯ ಭೋಜನವಿತ್ತು ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಜಿನೇಂದ್ರರ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ವಿರೋಧರಹಿತರಾಗಿ ಕಾಯಕೇಶ ಮೊದಲಾದ ತಪ ಮಾಡುವುದು ಯೋಗ್ಯವಿದೆ. ತಪ ಮಾಡಿದಲ್ಲದೆ ಇಂದ್ರಿಯ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿನ ಲೋಲುಪತೆಯು ಕಡಿಮೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ತಪ ಮಾಡಿದಲ್ಲದೆ ಮೂರು ಲೋಕವನ್ನು ಜಯಿಸುವಂಥ ಕಾಮವನ್ನು ನಷ್ಟ ಮಾಡುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ತಪ ಮಾಡಿದಲ್ಲದೆ ಅತ್ಮನನ್ನು ಅಚೇತನಗೊಳಿಸುವಂಥ ನಿದ್ರೆಯನ್ನು ಜಯಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ತಪ ಮಾಡಿದಲ್ಲದೆ ಶರೀರದ ಸುಖೀ ಸ್ವಭಾವವು ಹೊರಟು ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ತಪದ ಪ್ರಭಾವದ ಮೂಲಕ ಶರೀರವನ್ನು ವಶದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದರೆ ಕ್ಷುಧೆ, ತೃಷೆ, ಶೀತ, ಉಷ್ಣ ಮೊದಲಾದ ಪರಿಷ್ಕಾಹಗಳು ಬಂದ ಮೇಲೆ ಅಧ್ಯಯನವು ಉತ್ಪನ್ನವಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಸಂಯಮಧರ್ಮದಿಂದ ಚಲಿತವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ತಪಸ್ಸು ಕರ್ಮಗಳ ನಿರ್ಜರೆಗೆ ಕಾರಣವಿರುವುದರಿಂದ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುವುದೇ ಪರಮಶ್ರೇಷ್ಠವಿದೆ.

ತಮ್ಮ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಬಚ್ಚಿಡದೆ ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ಜಿನೇಂದ್ರರ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ವಿರೋಧರಹಿತವಿರುವಂತೆ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುವುದು. ತಪಸ್ಸು ನಾಮದ ಸುಭಟನ ಸಹಾಯತೆಯಿಲ್ಲದೆ ತಮ್ಮ ಶ್ರದ್ಧೆ, ಜ್ಞಾನ ಅಚರಣರೂಪದ ಧನವನ್ನು ಕ್ರೋಧ, ಪ್ರಮಾದ ಮೊದಲಾದ ಕಳ್ಳರು ಒಂದು ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಲೂಟಿ ಮಾಡುವರು. ಆಗ ರತ್ನತ್ರಯ ರೂಪದ ಸಂಪತ್ತಿಯಿಂದ ರಹಿತರಾಗಿ ಚತುರ್ಗತಿ ರೂಪದ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ದೀರ್ಘಕಾಲದವರೆಗೆ ಭ್ರಮಿಸಬೇಕಾಗುವುದು. ಆದುದರಿಂದ ಯಾವ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ವಾತ-ಪಿತ್ತ-ಕಫ ಈ ಮೂರು ದೋಷಗಳು ವಿಪರೀತವಾಗಿ ರೋಗಾದಿಗಳನ್ನು ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾಡದ ಹಾಗೆ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುವುದು ಉಚಿತವಿದೆ.

ಸಮಸ್ತ ತಪಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ತಪವೆಂತೂ ದಿಗಂಬರತ್ವವಿದೆ. ಆ ದಿಗಂಬರತನವು ಮನೆಯ ಮಮತೆಯರೂಪದ ರೆಂಬೆಯನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ, ದೇಹದ ಸಮಸ್ತ ಸುಖಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ತಮ್ಮ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಶೀತ, ಉಷ್ಣ, ಮಳೆ, ಗಾಳಿ, ನೋಣ, ಸೊಳ್ಳೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಬಾಧೆಯನ್ನು ಜಯಿಸುವುದರ ಸನ್ನಿಖರಾಗಿ, ಕೌಪೀನ ಮೊದಲಾದ ಸಮಸ್ತ ವಸ್ತ್ರಗಳ ತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿ, ದಶ ದಿಶೆಗಳ ರೂಪವೇ ತಮ್ಮ ವಸ್ತ್ರವಿರುವಂಥ ದಿಗಂಬರತೆಯನ್ನು ಧಾರಣ ಮಾಡುವುದು ಅದು ಅತ್ಯಂತ ಹಿರಿದಾದ ಅತಿಶಯರೂಪದ ತಪವಿದೆಯೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದು. ಅವರ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ನೋಡಿದ-ಕೇಳಿದ ಮೇಲೆ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಶೂರವೀರರು ಕಂಪಿಸಲಾರಂಭಿಸುವರು.

ಓ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಟ ಮಾಡುವಂಥವರೇ! ತಾವು ಸಂಸಾರದ ಬಂಧನದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದಲಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ ಜಿನೇಶ್ವರದೇವರಂಥ ದೀಕ್ಷೆ ಧಾರಣಮಾಡಿರಿ. ಆ ತಪದಿಂದ ಶರೀರದ ಸುಖೀತನವು ನಷ್ಟವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಉಪಸರ್ಗ-ಪರಿಷ್ಕಾಹ ಸಹಿಸುವಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನದ ಅಭಾವವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ; ಅದರಿಂದ ಸ್ವರ್ಗದ ರಂಭೆ, ತಿಲೋತ್ತಮೆಯರೂ ತಮ್ಮ ಹಾವ-ಭಾವ, ವಿಲಾಸ-ವಿಭ್ರಮ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಂದ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕಾಮವಿಕಾರ ಸಹಿತ ಮಾಡುವುದಾಧ್ಯತೆಯಿಲ್ಲ. ಅಂಥ ಕಾಮವನ್ನು ನಷ್ಟ ಮಾಡುವುದು ಅದು ತಪವಿದೆ. ಇಂದ್ರಿಯ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸುವುದರ ಅಭಾವವಾಗಿ ಹೋಗುವುದು ಅದು ತಪವಿದೆ.

ಎರಡೂ ಪ್ರಕಾರದ ಪರಿಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಇಚ್ಛೆಯ ಅಭಾವವಾಗಿ ಹೋಗುವುದು ಅದು ತಪವಿದೆ. ತಪವೆಂತೂ ಯಾವುದು ನಿರ್ಜನ ವನದಲ್ಲಿ ಪರ್ವತಗಳ ಭಯಂಕರ ಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿ ಭೂತ-ರಾಕ್ಷಸ ಮೊದಲಾದವು ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ವಿಕಾರವಾಗಿ ವರ್ತಿಸುತ್ತಿವೆ, ಸಿಂಹ-ಹುಲಿ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಭಯಂಕರ ಶಬ್ದವಾಗುತ್ತಿದೆ, ಕೋಟ್ಯಂತರ ವೃಕ್ಷಗಳಿಂದ ಅಂಧಕಾರ ಕವಿಯುತ್ತಿದೆ, ಸರ್ಪ, ಅಜಗರ, ಕರಡಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಭಯಂಕರ ದುಷ್ಟ-ತೀರ್ಯಂಚಗಳ ಬರ-ಹೋಗುವಿಕೆಯಾಗುತ್ತಲಿದೆ ಅಂಥ ಮಹಾ ವಿಷಮ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಭಯರಹಿತರಾಗಿ ಧ್ಯಾನ, ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ನಿರಾಕುಲರಾಗಿರುವುದು ಅದು ತಪವಿದೆ.

ಆಹಾರದ ಲಾಭ-ಅಲಾಭದಲ್ಲಿ ಸಮಭಾವವಿಡುವುದು, ಸಿಹಿ, ಕಹಿ, ಹುಳಿ, ಕಾರ, ಬಿಸಿಯಾದ, ತಂಪಾದ, ಸರಸ, ನೀರಸ, ಭೋಜನ-ಜಲಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಲಾಲಸೆಯಿಲ್ಲದೆ, ಸಂತೋಷರೂಪ, ಅವ್ಯತದ ಪಾನಮಾಡುತ್ತ ಆನಂದದಲ್ಲಿರುವುದು ಅದು ತಪವಿದೆ. ದುಷ್ಟದೇವ, ದುಷ್ಟ ಮನುಷ್ಯ, ದುಷ್ಟ ತೀರ್ಯಂಚಗಳ ಮೂಲಕ ಮಾಡಲಾದ ಘೋರ ಉಪಸರ್ಗಗಳು ಬಂದರೂ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ಕಂಪಾಯಮಾನವಾಗದಿರುವುದು ಅದು ತಪವಿದೆ. ಯಾವುದರಿಂದ ಚಿರಕಾಲದಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿರುವ ಕರ್ಮದ ನಿರ್ಜರೆಯಾಗಿ ಹೋಗುವುದು ಅದು ತಪವಿದೆ. ಕುವಚನ ಆಡುವವರಲ್ಲಿ ನಿಂದ್ಯ ದೋಷ ತಗಲಿಸುವಂಥವರಲ್ಲಿ ತಾಡನ, ಮಾರಣ, ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಸುಟ್ಟು ಬಿಡುವ ಮೊದಲಾದ ಉಪದ್ರವ ಮಾಡುವಂಥವರಲ್ಲಿ ದ್ವೇಷ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಕಲುಷಿತ ಪರಿಣಾಮ ಮಾಡಬಾರದು ಮತ್ತು ಸ್ತುತಿ, ಪೂಜೆ ಮಾಡುವಂಥವರಲ್ಲಿ ರಾಗ ಭಾವವು ಉತ್ಪನ್ನವಾಗದಿರುವುದು ಅದು ತಪವಿದೆ.

ಪಂಚ ಮಹಾವ್ರತಗಳ ಧಾರಣ ಮಾಡುವುದು, ಪಂಚ ಸಮಿತಿಗಳ ಪಾಲನ ಮಾಡುವುದು, ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಗಳ ನಿರೋಧ ಮಾಡುವುದು, ಷಡಾವಶ್ಯಕಗಳನ್ನು ಯಥಾಸಮಯ ಮಾಡುವುದು, ತಮ್ಮ ತಲೆ ಹಾಗೂ ಮೀಸೆ-ದಾಡಿಯ ಕೂದಲನ್ನು ತಮ್ಮ ಕೈಯಿಂದ ಉಪವಾಸದ ದಿವಸ ಕೀಳುವುದು ಅದು ಲೋಚನಾತಪವಿದೆ. ಎರಡು ತಿಂಗಳು ಪೂರ್ಣವಾದನಂತರ ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಕೇಶಲೋಚನವಾಗುತ್ತದೆ, ಮೂರು ತಿಂಗಳು ಪೂರ್ಣವಾದ ಮೇಲೆ ಮಧ್ಯಮ, ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳು ಪೂರ್ಣವಾದ ಮೇಲೆ ಜಘನ್ಯ ಕೇಶಲೋಚನವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅದು ಕೂಡ ತಪವಿದೆ. ಅನ್ಯವೇಷಧಾರಿಗಳ ಹಾಗೆ ದಿನಂಪ್ರತಿ ಕೇಶಲೋಚ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ.

ಶೀತಕಾಲ, ಗ್ರೀಷ್ಮಕಾಲ, ವರ್ಷಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಗ್ನವಿರುವುದು, ಯಾವಜ್ಜೀವನ ಸ್ನಾನ ಮಾಡದಿರುವುದು, ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಶಯನ ಮಾಡುವುದು, ಅಲ್ಪ ನಿದ್ರೆ ಮಾಡುವುದು, ಹಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಬೆರಳಿನಿಂದಲೂ ಉಜ್ಜದಿರುವುದು, ಒಂದು ಬಾರಿ ಎದ್ದು ನಿಂತುಕೊಂಡೇ ರಸ-ನೀರಸ ಸ್ವಾದ ಬಿಟ್ಟು ಅಲ್ಪಭೋಜನ ಮಾಡುವುದು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟು ಮೂಲ ಗುಣಗಳನ್ನು ಅಖಂಡವಾಗಿ ಪರಿಪಾಲನೆ ಮಾಡುವುದು ಅದು ಕೂಡ ದೊಡ್ಡ ತಪವಿದೆ. ಈ ಮೂಲ ಗುಣಗಳ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಘಾತಿ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡಿ ಕೇವಲಜ್ಞಾನ ಪ್ರಾಪ್ತ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮುಕ್ತರಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ.

ಎಲೈ ಜ್ಞಾನಿ ಜನಗಳೇ! ಈ ತಪವು ಧರ್ಮದ ಅಂಗವಿದೆ. ತಪದ ನಿರ್ವಿಘ್ನ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯ ಸಲುವಾಗಿ ಇದರ ಸ್ವವನ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿ ಮಹಾರತಿಯನ್ನು ಬೆಳಗಬೇಕಾಗುವುದು. ದೂರವಿರುವಂಥ ಮತ್ತು ಅತ್ಯಂತ ಪರೋಕ್ಷ ಕಂಡು ಬರುವಂಥ ಮೋಕ್ಷವು ಕೂಡ ತಪಸ್ಸಿನ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿಯೇ ಬಂದು ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಶಕ್ತಿ ಪ್ರಮಾಣ ತಪವೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಏಳನೇ ಭಾವನೆಯ ವರ್ಣನೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು.

ಸಾಧು ಸಮಾಧಿ ಭಾವನೆ

ಈಗ ಸಾಧು ಸಮಾಧಿ ನಾಮದ ಎಂಟನೇ ಭಾವನೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ಬೊಕ್ಕಸಕ್ಕೆ ತಗುಲಿದ ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ಗೃಹಸ್ಥನು ತನ್ನ ಉಪಕಾರಿ ವಸ್ತುಗಳು ನಾಶವಾಗುತ್ತವೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ನಂದಿಸುತ್ತಾನೆ. ಏಕೆಂದರೆ ತನ್ನ ಉಪಕಾರಿ ವಸ್ತುಗಳ ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುವುದು ಅತ್ಯಂತ ಅವಶ್ಯಕವಿದೆ, ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ವ್ರತ-ಶೀಲ ಮೊದಲಾದ ಅನೇಕ ಗುಣಯುಕ್ತನಾದ ವ್ರತೀ ಸಂಯಮಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಕಾರಣದಿಂದ ವಿಘ್ನವು ಬಂದು ಬಿಟ್ಟರೆ ಆ ವಿಘ್ನಗಳನ್ನು ದೂರ ಮಾಡಿ ವ್ರತ-ಶೀಲಗಳ ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುವುದು ಅದು ಸಾಧು ಸಮಾಧಿಯಿದೆ. ಅಥವಾ ಗೃಹಸ್ಥನಿಗೆ ತನ್ನ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಕೆಡಿಸುವಂಥ

ಮರಣ ಕಾಲವು ಬಂದುಬಿಟ್ಟರೆ, ಉಪಸರ್ಗವು ಬಂದು ಬಿಟ್ಟರೆ, ರೋಗವು ಬಂದುಬಿಟ್ಟರೆ, ಇಷ್ಟವಿಯೋಗವಾದರೆ, ಅನಿಷ್ಟ ಸಂಯೋಗವು ಬಂದು ಬಿಟ್ಟರೆ ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಭಯಭೀತನಾಗದಿರುವುದು ಅದು ಸಾಧು ಸಮಾಧಿಯಿದೆ.

ಸಮ್ಯಗ್ ಜ್ಞಾನಿಯು ವಿಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ - ಎಲೈ ಆತ್ಮನೇ ! ನೀನು ಅಖಂಡ ಅವಿನಾಶೀ ಜ್ಞಾನದರ್ಶನ ಸ್ವಭಾವಿಯಿರುವೆ, ನಿನ್ನ ಮರಣವಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿಲ್ಲ. ಯಾವುದು ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಿದೆ ಅದು ನಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಪರ್ಯಾಯದ ವಿನಾಶವಾಗುತ್ತದೆ, ಚೈತನ್ಯ ದ್ರವ್ಯದ ವಿನಾಶವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಗಳು, ಮನಬಲ, ವಚನಬಲ, ಕಾಯಬಲ, ಆಯುಬಲ, ಉಚ್ಚಾಸ-ಇವು ಹತ್ತು ಪ್ರಾಣಗಳಿವೆ. ಇವುಗಳ ನಾಶವನ್ನು ಮರಣವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಜ್ಞಾನ, ದರ್ಶನ, ಸುಖ, ಸತ್ತಾ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ನಿನ್ನ ಭಾವ ಪ್ರಾಣಗಳಿದ್ದು, ಅವುಗಳ ನಾಶವೆಂದೂ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ದೇಹದ ನಾಶವನ್ನು ತನ್ನ ನಾಶವೆಂದು ಮನ್ನಿಸುವುದು ಅದು ಮಿಥ್ಯಾದರ್ಶನವಿದೆ, ಮಿಥ್ಯಾಜ್ಞಾನವಿದೆ.

ಎಲೈ ಜ್ಞಾನಿಯೇ ! ಸಾವಿರಾರು ಕ್ರಿಮಿಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ, ಮೂಳೆ-ಮಾಂಸಮಯ, ದುರ್ಗಂಧಿತ, ವಿನಾಶಶೀಲವಾದ ದೇಹದ ನಾಶವಾಗುವುದರಿಂದ ನಿನಗೇನಾಗುತ್ತದೆ ? ನೀನಂತೂ ಅವಿನಾಶೀ ಜ್ಞಾನಮಯನಿರುವೆ. ಈ ಮರಣವೆಂತೂ ಮಹಾ ಉಪಕಾರಿಯಾದ ಮಿತ್ರವಿದೆ ಅದು ನಿನ್ನನ್ನು ಕೊಳಕ ಶರೀರದೊಳಗಿಂದ ತೆಗೆದು ದೇವ ಮೊದಲಾದ ಉತ್ತಮ ದೇಹಧಾರಣ ಮಾಡಿಸುತ್ತದೆ. ಮರಣರೂಪದ ಮಿತ್ರನು ಬಾರದಿದ್ದರೆ ಈ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಅದೆಷ್ಟು ಸಮಯ ಬದ್ಧಿರಬೇಕಾಗುವುದು ? ರೋಗ ಹಾಗೂ ದುಃಖದಿಂದ ತುಂಬಿದ ಶರೀರದೊಳಗಿಂದ ಯಾರು ಬಡಿಸುವರು ? ಸಮಾಧಿ ಮರಣ ಮಾಡಿ ಆತ್ಮನ ಉದ್ಧಾರ ಹೇಗಾಗುತ್ತದೆ ? ವ್ರತ-ತಪ-ಸಂಯಮದ ಉತ್ತಮ ಫಲವು ಮರಣನಾಮದ ಮಿತ್ರನ ಉಪಕಾರವಿಲ್ಲದೆ ಹೇಗೆ ಪಡೆಯುವುದು ? ಪಾಪದಿಂದ ಯಾರು ಭಯಭೀತರಾಗುವರು ? ಮರಣರೂಪದ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷವಿಲ್ಲದೆ ನಾಲ್ಕು ಆರಾಧನೆಗಳ ಆಶ್ರಯದ ಗ್ರಹಣ ಮಾಡಿಸಿ, ಸಂಸಾರರೂಪದ ಕೊಳಚೆಯೊಳಗಿಂದ ಯಾರು ಹೊರಗೆ ತೆಗೆಯುವರು ?

ಯಾರ ಚಿತ್ತವು ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತವಿದೆ ಮತ್ತು ದೇಹವನ್ನು ತಮ್ಮ ರೂಪವೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ಮರಣಭಯವಿರುತ್ತದೆ. ಸಮ್ಯಗ್ ಜ್ಞಾನಿಯು ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ದೇಹದಿಂದ ಭಿನ್ನವಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಭಯ ಭೀತರಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರಿಗೆ ಸಾಧು ಸಮಾಧಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಮರಣ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಯಾವ ರೋಗ, ದುಃಖ ಮೊದಲಾದವು ಬರುತ್ತವೆ ಅವು ಕೂಡ ಸಮ್ಯಗ್ ಜ್ಞಾನಿ ದೇಹದಲ್ಲಿನ ಮಮತೆಯನ್ನು ಬಿಡಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಬರುತ್ತವೆ, ತ್ಯಾಗ-ಸಂಯಮ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಸನ್ನಿಹಿತ ಮಾಡಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಬರುತ್ತವೆ, ಪ್ರಮಾದವನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ಸಮ್ಯಗ್ ದರ್ಶನ ಮೊದಲಾದ ನಾಲ್ಕು ಆರಾಧನೆಗಳಲ್ಲಿ ದೃಢತೆ ಮಾಡಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಬರುತ್ತವೆ.

ಜ್ಞಾನಿಯು ವಿಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ-ಜನ್ಮಧಾರಣ ಮಾಡಿದವನು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಸಾಯುವನು, ಒಂದು ವೇಳೆ ಅಧೀರನಾಗಿ ಹೊದರೆ ಮರಣವು ಬಿಡಲಾರದು, ಮತ್ತು ಧೈರ್ಯಧಾರಣ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರೂ ಮರಣವು ಬಿಡಲಾರದು. ಆದುದರಿಂದ ದುರ್ಗತಿ ಕಾರಣವಾದ ಯಾವ ಅಧೀರತೆಯ ರೂಪದ ಮರಣವಿದೆ, ಅದಕ್ಕೆ ಧಿಕ್ಕಾರವಿರಲಿ ! ಈಗ ದೇಹವು ಸತ್ತು ಹೋಗುವುದು, ಆದರೆ ನನ್ನ ಜ್ಞಾನದರ್ಶನ ಸ್ವರೂಪದ ಮರಣವಾಗಲಾರದೆಂಬ ಸಾಹಸದೊಡನೆ ಸಾಯುವೆನು. ಈಗ ಇಂಥ ಮರಣ ಮಾಡುವುದು ಉಚಿತವಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಸಮ್ಯಗ್ ಜ್ಞಾನಿಯು ಉತ್ಸಾಹ ಸಹಿತ ಮರಣದ ಭಯವಾಗದಿರುವುದು ಅದು ಸಾಧುಸಮಾಧಿಯಿದೆ.

ದೇವಕೃತ, ಮನುಷ್ಯಕೃತ, ತೀರ್ಥಚಕ್ರ ಉಪಸರ್ಗವಾದ ಮೇಲೆ ಯಾರಿಗೆ ಭಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದ ಕರ್ಮದ ನಿರ್ಜರೆಯೆಂದೇ ಮನ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ, ಅವರಿಗೆ ಸಾಧು ಸಮಾಧಿಯಿದೆ. ಜ್ಞಾನಿಗಳು ರೋಗಕ್ಕೆ ಹೆದರುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರಂತೂ ತಮ್ಮ ಶರೀರವನ್ನೇ ಮಹಾರೋಗವೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಾರೆ, ಏಕೆಂದರೆ ಶರೀರವೆಂತೂ ಕ್ಷುಧೆ, ತೃಷೆ ಮೊದಲಾದ ಮಹಾರೋಗಗಳನ್ನು ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾಡಿಸುವಂಥದ್ದಿದೆ. ಈ ಮನುಷ್ಯಶರೀರವು ವಾತ, ಪಿತ್ತ, ಕಫ ಮೊದಲಾದ ತ್ರಿದೋಷಮಯವಿದೆ. ಅಸಾತಾವೇದನೀಯ ಕರ್ಮದ ಉದಯದಿಂದ ತ್ರಿದೋಷಗಳು ಕುಂದುವುದರಿಂದ-ಹೆಚ್ಚುವುದರಿಂದ ಜ್ವರ, ಕೆಮ್ಮು, ಶ್ವಾಸ, ಹೊಟ್ಟೆನೋವು, ತಲೆನೋವು, ನೇತ್ರವಿಕಾರ ವಾತಾದಿಗಳ ಖಂಡೆಯಾದ ಮೇಲೆ ಜ್ಞಾನಿಯು ವಿಚಾರ

ಮಾಡುವುದೇನೆಂದರೆ ನನಗೆ ಈ ರೋಗವು ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಅಂತರಂಗ ಕಾರಣವೆಂದೂ ಅಸಾತಾವೇದನೀಯ ಕರ್ಮದ ಉದಯವಿದೆ, ಬಹಿರಂಗ ಕಾರಣಗಳು ದ್ರವ್ಯ, ಕ್ಷೇತ್ರ, ಕಾಲ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿವೆ. ಕರ್ಮದ ಉದಯದ ಉಪಶಮವಾದ ನಂತರ ರೋಗದ ನಾಶವಾಗಿ ಹೋಗುವುದು.

ಅಸಾತಾವೇದನೀಯದ ಪ್ರಬಲ ಉದಯವಾದ ಮೇಲೆ ಬಾಹ್ಯದ ಔಷಧ ಮೊದಲಾದವುಗಳಾವವೂ ರೋಗವನ್ನು ನಿವಾರಿಸುವಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥವಿಲ್ಲ. ಅಸಾತಾ ಕರ್ಮವನ್ನು ಹರಣ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಯಾವ ದೇವ, ದಾನವ, ಮಂತ್ರ, ತಂತ್ರ, ಔಷಧ ಮೊದಲಾದವು ಸಮರ್ಥವಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಈಗ ಸಂಕ್ಷೇಪ ಬಿಟ್ಟು ಸಮತೆ ಧಾರಣ ಮಾಡಬೇಕು. ಬಾಹ್ಯದಲ್ಲಿನ ಔಷಧ ಮೊದಲಾದವು ಅಸಾತಾವೇದನೀಯಕರ್ಮದ ಉದಯವು ಮಂದವಾಗಿಹೋದಮೇಲೆ ಸಹಕಾರೀ ಕಾರಣವಿವೆ. ಅಸಾತಾವೇದನೀಯ ಕರ್ಮದ ತೀವ್ರ ಉದಯವಾದ ಮೇಲೆ ಔಷಧ ಮೊದಲಾದ ಬಾಹ್ಯಕಾರಣಗಳಾವವೂ ರೋಗವನ್ನು ದೂರ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥವಿಲ್ಲವೆಂದು ವಿಚಾರಮಾಡಿ ಅಸಾತಾವೇದನೀಯ ಕರ್ಮದ ನಾಶದ ಕಾರಣವೆಂದರೆ ಪರಮ ಸಮತಾ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಧಾರಣ ಮಾಡಿ, ಸಂಕ್ಷೇಪ ರಹಿತರಾಗಿ ಸಹನೆ ಮಾಡುವುದು ಅಧಿ ರರಾಗದಿರುವುದು ಅದುವೇ ಸಾಧು ಸಮಾಧಿಯಿದೆ.

ಇಷ್ಟದ ವಿಯೋಗವಾದ ಮೇಲೆ, ಅನಿಷ್ಟದ ಸಂಯೋಗವಾದಮೇಲೆ ಜ್ಞಾನದ ದೃಢತೆಯಿಂದ ಭೀತಿಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗದಿರುವುದು ಅದು ಸಾಧು ಸಮಾಧಿಯಿದೆ. ಯಾವ ಜೀವನು ಜನ್ಮ-ಜರೆ-ಮರಣದ ಭಯ ಸಹಿತನಿದ್ದಾನೆ. ಆದರೆ ಸಮ್ಯಕ್‌ರ್ತನ ಮೊದಲಾದ ಗುಣ ಸಹಿತನಿದ್ದಾನೆ. ಅವನು ಈ ಮನುಷ್ಯ ಪರ್ಯಾಯದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಆರಾಧನೆಗಳ ಆಶ್ರಯದೊಡನೆ ಭಯರಹಿತನಾಗಿ ದೇಹಾದಿ ಸಮಸ್ತ ಪರದ್ರವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮಮತಾರಹಿತನಾಗಿ, ವ್ರತ-ಸಂಯಮಸಹಿತನಾಗಿ ಸಮಾಧಿ ಮರಣದ ಇಚ್ಛೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

ಈ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಪರಿಭ್ರಮಣ ಮಾಡುತ್ತ ನನ್ನದು ಅನಂತಾನಂತಕಾಲವು ಕಳೆದು ಹೋಗಿದೆ. ಅನಂತ ಬಾರಿ ಸಮಸ್ತ ಸಮಾಗಮ ಪಡೆದಿರುವೆನು. ಆದರೆ ಸಮಾಧಿ ಮರಣವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಸಮಾಧಿ ಮರಣವು ಒಂದು ಸಲವಾದರೂ ದೊರಕಿಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರೆ ಪುನಃ ಜನ್ಮ-ಮರಣಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ನಾನು ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಪರಿಭ್ರಮಣ ಮಾಡುತ್ತ ಭವ-ಭವದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಹೊಸ-ಹೊಸ ದೇಹಧಾರಣ ಮಾಡಿರುವೆನು. ನಾನು ಧಾರಣ ಮಾಡಿರದಂಥ ದೇಹವು ಯಾವುದಿಲ್ಲ. ಈಗ ಈ ವರ್ತಮಾನ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಮಮತೆಯನ್ನೇಕೆ ಮಾಡುವುದು ? ನನಗೆ ಭವ-ಭವದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸ್ವಜನ-ಕುಟುಂಬದವರ ಸಂಬಂಧವಾಗಿದೆ. ಇಂದು ಮೊದಲು ಬಾರಿಯೇನು ಸ್ವಜನರು ದೊರಕಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಯಾವ-ಯಾವ ಸ್ವಜನರಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿ ಮಾಡುವುದು ? ನನಗೆ ಭವ-ಭವದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಬಾರಿ ರಾಜಯುದ್ಧಿಯೂ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿದೆ. ಈಗ ನಾನು ಈ ತುಚ್ಛವಾದ ವರ್ತಮಾನ ಸಂಪತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಏನು ಮಮತೆ ಮಾಡುವುದು ? ಭವ-ಭವದಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಪಾಲನೆ ಮಾಡುವಂಥ ಅನೇಕ ತಾಯಿ-ತಂದೆಯರೂ ಆಗಿ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಇದೇ ಮೊದಲು ಬಾರಿಯೇನು ಆಗಿಲ್ಲವಲ್ಲ !

ನನಗೆ ಭವ-ಭವದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಬಾರಿ ನಾರೀತನವೂ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿದೆ. ಕಾಮದ ತೀವ್ರ ಆಸಕ್ತಿಯೊಡನೆ ನನಗೆ ಭವ-ಭವದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಬಾರಿ ನಪುಂಸಕತನವೂ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ನನಗೆ ಭವ-ಭವದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಬಾರಿ ಪುರುಷತನವೂ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿದೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ ವೇದದ ಅಭಿಮಾನದಿಂದ ನಷ್ಟವಾಗುತ್ತ ತಿರುಗುತ್ತಲೇ ಉಳಿದೆನು. ನಾನು ಭವ-ಭವದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಜಾತಿಯ ದುಃಖಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ನಾನು ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಬಾರಿ ಪಡೆಯದಂಥ ಯಾವೊಂದು ದುಃಖವೂ ಉಳಿದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ನಾನು ಅನೇಕ ಬಾರಿ ಪಡೆಯದಂಥ ಯಾವೊಂದು ಇಂದ್ರಿಯಜನಿತ ಸುಖವೂ ಇಲ್ಲ. ನಾನು ಅನೇಕ ಬಾರಿ ನರಕದಲ್ಲಿ ನಾರಕಿಯಾಗಿ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಕಾಲದವರೆಗೆ ಪ್ರಮಾಣವಿಲ್ಲದ ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರದ ದುಃಖ ಭೋಗಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಅನೇಕ ಬಾರಿ ತೀರ್ಯಂಚ ಭವ ಪ್ರಾಪ್ತ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅನಂತ ಬಾರಿ ಜನ್ಮ-ಮರಣ ಮಾಡುತ್ತ ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರದ ದುಃಖ ಭೋಗಿಸುತ್ತ ಪುನಃ ಪುನಃ ಪರಿಭ್ರಮಣ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ.

ನಾನು ಅನೇಕ ಬಾರಿ ಧರ್ಮವಾಸನೆಯಿಲ್ಲದೆ ಮಿಥ್ಯಾದೃಷ್ಟಿ ಮನುಷ್ಯನೂ ಆಗಿದ್ದೇನೆ. ಅನೇಕ ಬಾರಿ ದೇವಲೋಕದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಜನ್ಮ ಪಡೆದಿರುವೆನು, ಅನೇಕ ಭವಗಳಲ್ಲಿ ಜಿನೇಂದ್ರದೇವರ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ, ಅನೇಕ ಭವಗಳಲ್ಲಿ ಗುರುಗಳಿಗೆ ವಂದನೆಯನ್ನೂ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ, ಅನೇಕ ಭವಗಳಲ್ಲಿ ಮಿಥ್ಯಾದೃಷ್ಟಿಯಾಗಿ ಕಪಟಪೂರ್ವಕ ಆತ್ಮನಿಂದೆಯನ್ನೂ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ, ಅನೇಕ ಭವಗಳಲ್ಲಿ ದುರ್ಧರ ತಪಸ್ಸನ್ನೂ ಧಾರಣೆ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ, ಅನೇಕ ಭವಗಳಲ್ಲಿ ಭಗವಂತರ ಸಮವಸರಣದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಹೋಗಿ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ, ಮತ್ತು ಅನೇಕ ಭವಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರುತಜ್ಞಾನದ ಅಂಗಗಳದ್ದು ಕೂಡ ಪಠಣ-ಪಾಠಣ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ, ಆದಾಗ್ಯೂ ಅನಂತಕಾಲದಿಂದ ಭವನವಾಸಿಯಾಗಿಯೇ ಉಳಿದಿದ್ದೇನೆ.

ಜಿನೇಂದ್ರದೇವರ ಪೂಜೆ ಮಾಡುವುದು, ಗುರುಗಳಿಗೆ ವಂದನೆ ಮಾಡುವುದು, ಆತ್ಮನಿಂದೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ದುರ್ಧರ ತಪಶ್ಚರಣೆ ಮಾಡುವುದು, ಸಮವಸರಣದಲ್ಲಿ ಹೋಗುವುದು, ಜಿನಶ್ರುತ ಅಂಗಗಳ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುವುದು ಇತ್ಯಾದಿ ಕಾರ್ಯಗಳು ಪ್ರಶಂಸನೀಯವಿವೆ, ಪಾಪದ ನಾಶ ಮಾಡುವಂಥವುಗಳಿವೆ, ಪುಣ್ಯಬಂಧದ ಕಾರಣಗಳಿವೆ; ಆದಾಗ್ಯೂ ಸಮ್ಯಗ್‌ರ್ಷನವಿಲ್ಲದೆ ಅಕೃತಾರ್ಥಗಳಿವೆ (ಅಕಾರ್ಯಕಾರಿಗಳಿವೆ), ಅವು ಸಂಸಾರದ ಪರಿಭ್ರಮಣವನ್ನು ತಡೆಯುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿಲ್ಲ. ಸಮ್ಯಗ್‌ರ್ಷನವಿಲ್ಲದೆ ಸಮಸ್ತ ಕ್ರಿಯೆಗಳು ಪುಣ್ಯದ ಬಂಧ ಮಾಡುವಂಥವುಗಳಿವೆ, ಅವು ಸಮ್ಯಗ್‌ರ್ಷನ ಸಹಿತವಾದಾಗಲೇ ಸಂಸಾರದ ನಾಶ ಮಾಡುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದೆ. ಅದನ್ನೇ ಆತ್ಮಾನುಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ -

ಶಮ ಬೋಧವೃತ್ತ ತಪಸಾಂ ಪಾಪಾಣಸ್ಯೇವ ಗೌರವಂ ಪುಂಸಃ |

ಪೂಜ್ಯಂ ಮಹಾಮಣೇರಿವ ತದೇವ ಸಮ್ಪಕ್ತ್ವ ಸಂಯುಕ್ತಮ್ ||೧೦||

ಅರ್ಥ :- ಪುರುಷನ ಶಮಭಾವ, ಜ್ಞಾನ, ಚಾರಿತ್ರ, ಮತ್ತು ತಪ ಇವುಗಳ ಮಹಾನತೆಯು ಪಾಪಾಣದ ಮಹಾನತೆಯ ಸಮಾನವಿದೆ; ಅವೇ ಶಮ, ಬೋಧ, ಚಾರಿತ್ರ ಮತ್ತು ತಪಗಳು ಸಮ್ಪಕ್ತ್ವ ಸಹಿತವಿದ್ದರೆ ಮಹಾಮಣಿಯ ಸಮಾನ ಪೂಜ್ಯವಿವೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :- ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮನೆಯೂ ಪಾಪಾಣವಿದೆ ಮತ್ತು ಮಳಲಿನ ಕಲ್ಲೂ ಪಾಪಾಣವಿದೆ. ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ಓರ್ವ ಮನುಷ್ಯನು ಸಾಧಾರಣ ಪಾಪಾಣವನ್ನಂತೂ ನೂರು ಕೆ.ಜಿ.ಯಷ್ಟು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಮಾರಿದರೆ ಹತ್ತು ಪೈಸೆ ಬರುವುದು, ಅದರಿಂದ ಒಂದು ಊಟಕ್ಕೂ ಸಾಲದು. ಮನೆಯನ್ನು ಒಂದು ಗುಂಜಿಯಷ್ಟು ಕೊಂಡೊಯ್ದು ಮಾರಿದರೆ ಸಾವಿರಾರು ರೂಪಾಯಿ ದೊರಕುವವು, ಜನ್ಮದ ದರಿದ್ರತೆಯೇ ದೂರವಾಗುವುದು. ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಶಮಭಾವ, ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಜ್ಞಾನ, ಚಾರಿತ್ರಧಾರಣೆ, ಘೋರ ತಪಶ್ಚರಣೆಗಳೆಲ್ಲವು ಸಮ್ಪಕ್ತ್ವ ವಿಲ್ಲದೆ ಅಧಿಕ ಕಾಲ ಧಾರಣೆ ಮಾಡಿದರೆ ರಾಜ್ಯ ಸಂಪತ್ತು ದೊರಕುವುದು, ಮಂದಕಷಾಯದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ದೇವಲೋಕದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಬಹುದು, ಪುನಃ ಅಲ್ಲಿಂದ ಮರಣ ಹೊಂದಿ ಏಕೇಂದ್ರಿಯ ಮೊದಲಾದ ಪರ್ಯಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಭ್ರಮಣವಾಗುವುದು, ಆದರೆ ಅವು ಸಮ್ಪಕ್ತ್ವ ಸಹಿತವಿದ್ದರೆ ಸಂಸಾರ ಪರಿಭ್ರಮಣದ ನಾಶವಾಗಿ ಮುಕ್ತಿಯಾಗಿ ಹೋಗುವುದು.

ಸಮ್ಪಕ್ತ್ವ ವಿಲ್ಲದ ಮಿಥ್ಯಾದೃಷ್ಟಿಯು ಜಿನರಾಜರ ಪೂಜೆ ಮಾಡಲಿ, ನಿರ್ಗಂಥಗುರುಗಳಿಗೆ ವಂದನೆ ಮಾಡಲಿ, ಸಮವಸರಣದಲ್ಲಿ ಹೋಗಲಿ, ಜಿನಾಗಮದ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಲಿ, ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಲಿ, ಆದರೂ ಅನಂತಕಾಲದವರೆಗೆ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿಯೇ ಪರಿಭ್ರಮಣ ಮಾಡುತ್ತ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿಯುವನು.

ಈ ಜೀವನು ಮೂರು ಲೋಕದಲ್ಲಿನ ಸುಖ-ದುಃಖದ ಸಮಸ್ತ ಸಾಮಗ್ರಿಯನ್ನು ಅನಂತ ಬಾರಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾನೆ, ಯಾವುದೂ ದುರ್ಲಭವಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಸಾಧುಸಮಾಧಿರೂಪ ಯಾವ ರತ್ನತ್ರಯದ ಲಬ್ಧಿಯಿದೆ ಅದನ್ನು ನಿರ್ವಿಘ್ನವಾಗಿ ಪರಲೋಕದವರೆಗೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುವುದು ದುರ್ಲಭವಿದೆ. ಯಾರು ರತ್ನತ್ರಯ ಸಹಿತರಾಗಿ ದೇಹ ಬಿಡುತ್ತಾರೆ, ಅವರಿಗೆ ಯಾವ ಸಾಧು ಸಮಾಧಿಯಾಗುತ್ತದೆ ಅದರ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯು ದುರ್ಲಭವಿದೆ.

ಸಾಧುಸಮಾಧಿಯು ಚತುರ್ಗತಿಯಲ್ಲಿನ ಪರಿಭ್ರಮಣದ ದುಃಖದ ಅಭಾವ ಮಾಡಿ ನಿಶ್ಚಿಲ, ಸ್ವಾಧೀನವಿರುವ ಅನಂತ ಸುಖವನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತ ಮಾಡಿಸುತ್ತದೆ. ಯಾವ ಪುರುಷನು ಸಾಧುಸಮಾಧಿಯ ಭಾವನೆಯನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟರೂಪದಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತಮಾಡುವ ಸಲುವಾಗಿ ಈ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಭಾವಿಸುತ್ತ ಇದರ ಮಹಾನ ಆರತಿಯನ್ನು ಬೆಳಗುತ್ತಾನೆ ಅವನು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಸಂಸಾರ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟಿ ಅಷ್ಟಗುಣಗಳ ಧಾರಕನಾದ ಸಿದ್ಧನಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಸಾಧುಸಮಾಧಿ ನಾಮದ ಎಂಟನೇ ಭಾವನೆಯ ವರ್ಣನೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು.

ವೈಯಾವ್ಯತ್ಯ ಭಾವನೆ

ಈಗ ವೈಯಾವ್ಯತ್ಯ ನಾಮದ ಒಂಭತ್ತನೇ ಭಾವನೆಯ ವರ್ಣನೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಕುಷ್ಟರೋಗ, ಉದರರೋಗ, ಆಮಶಂಕೆ, ಸಂಗ್ರಹಣೆ, ಕಠೋದರ, ನೇತ್ರಶೂಲ, ಕರ್ಣಶೂಲ, ಶಿರಶೂಲ, ದಂತಶೂಲ ಮತ್ತು ಜ್ವರ, ಕೆಮ್ಮು, ದಮ್ಮು, ಜರೆ ಇತ್ಯಾದಿ ರೋಗಗಳಿಂದ ಪೀಡಿತರಾದ ಯಾವ ಮುನಿ ಹಾಗೂ ಶ್ರಾವಕರಿದ್ದಾರೆ ಅವರಿಗೆ ನಿರ್ದೋಷ ಆಹಾರ, ಔಷಧ, ವಸತಿಕೆ ಮೊದಲಾದುವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಸೇವೆ-ಶುಶ್ರೂಷೆ ಮಾಡುವುದು, ವಿನಯ ಮಾಡುವುದು, ಆದರ ಮಾಡುವುದು, ದುಃಖದೂರ ಮಾಡುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುವುದು ಅದೆಲ್ಲವು ವೈಯಾವ್ಯತ್ಯವಿದೆ. ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿದ್ದರೂ ಶರೀರವು ರೋಗ ಸಹಿತವಿದ್ದರೆ ಅವರ ದುಃಖ ನೋಡಿ ಅವರ ಸಲುವಾಗಿ ಪ್ರಾಸುಕ ಔಷಧ, ಪಥ್ಯ ಮೊದಲಾದುವಿನಿಂದ ರೋಗದ ಉಪಶಮನ ಮಾಡುವುದು ಅದು ವೈಯಾವ್ಯತ್ಯ ಭಾವನೆಯಿದೆ.

ಮುನಿಗಳಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ಭೇದಗಳಿರುವುದರಿಂದ ವೈಯಾವ್ಯತ್ಯದಲ್ಲೂ ಹತ್ತು ಭೇದಗಳಿವೆ. ಆಚಾರ್ಯ, ಉಪಾಧ್ಯಾಯ, ತಪಸ್ವಿ, ಶೈಕ್ಷಣಿ, ಗ್ವಾನ, ಗಣ, ಕುಲ, ಸಂಘ, ಸಾಧು, ಮನೋಜ್ಞವೆಂದು ಈ ಹತ್ತು ಪ್ರಕಾರದ ಮುನಿಗಳಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ವೈಯಾವ್ಯತ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಕಾಯಚೇಷ್ಟೆಯ ಮೂಲಕ ಅನ್ಯದ್ರವ್ಯಗಳಿಂದ ದುಃಖ ವೇದನೆ ಮೊದಲಾದುವನ್ನು ದೂರ ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುವುದು - ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡುವುದು - ಪ್ರವರ್ತನ ಮಾಡುವುದು ಅದು ವೈಯಾವ್ಯತ್ಯವಿದೆ.

ಹತ್ತು ಪ್ರಕಾರದ ಮುನಿಗಳ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಹೀಗೆ ತಿಳಿಯುವುದು - ಸ್ವರ್ಗ-ಮೋಕ್ಷ ಸುಖದ ಬೀಜಸ್ವರೂಪವಿರುವ ಯಾವ ವ್ರತಗಳಿವೆ ಅವನ್ನು ಆದರ ಸಹಿತ ಗ್ರಹಣ ಮಾಡಿ ಭವ್ಯ ಜನರು ತಮ್ಮ ಹಿತದ ಸಲುವಾಗಿ ಪಾಲಿಸುತ್ತಾರೆ - ಆಚರಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅಂಥ ಸಮ್ಯಗ್ವಿಜ್ಞಾನ ಮೊದಲಾದ ಗುಣಗಳ ಧಾರಕರು ಆಚಾರ್ಯರಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಸಾಮೀಪ್ಯ ಪಡೆದು ಆಗಮದ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅಂಥ ವ್ರತ, ಶೀಲ, ಶ್ರುತದ ಆಧಾರರು ಉಪಾಧ್ಯಾಯರಿದ್ದಾರೆ. ಮಹಾನ ಅನಶನಾದಿ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುವಂಥವರು ತಪಸ್ವಿಗಳಿದ್ದಾರೆ. ನಿರಂತರ ಶ್ರುತದ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ತತ್ತರ ಹಾಗೂ ವ್ರತಗಳ ಭಾವನೆಯಲ್ಲಿ ತತ್ತರರಿರುವಂಥವರು ಶೈಕ್ಷಣಿಗಳಿದ್ದಾರೆ. ರೋಗಾದಿಗಳಿಂದ ಯಾವ ಶರೀರವು ದುಃಖಿಯಿದೆ ಅವರು ಗ್ವಾನರಿದ್ದಾರೆ. ವೃದ್ಧ ಮುನಿಗಳ ಪರಿಪಾಟಿಯಲ್ಲಿರುವವರು ಗಣರಿದ್ದಾರೆ. ತಮಗೆ ದೀಕ್ಷೆಕೊಡುವಂಥ ಆಚಾರ್ಯರ ಶಿಷ್ಯರು ಅವರು ಕುಲರಿದ್ದಾರೆ. ಋಷಿ, ಯತಿ, ಮುನಿ, ಅನಗಾರ ಈ ನಾಲ್ಕು ಪ್ರಕಾರದ ಮುನಿಗಳ ಸಮೂಹವಿದೆ ಅದು ಸಂಘವಿದೆ. ಅಧಿಕ ಸಮಯದಿಂದ ದೀಕ್ಷಿತರಿದ್ದವರು ಅವರು ಸಾಧು ಇದ್ದಾರೆ.

ಯಾರು ಪಾಂಡಿತ್ಯದಿಂದ, ವಕ್ರಾತನದಿಂದ, ಉಚ್ಚಕುಲದಿಂದ (ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಗುರುಗಳ ಶಿಷ್ಯರಿರುವುದರಿಂದ) ಜನರಲ್ಲಿ ಮಾನ್ಯರಾಗಿ ಧರ್ಮದ, ಗುರುಕುಲದ ಗೌರವತೆಯನ್ನು ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾಡುವಂಥವರು ಹೆಚ್ಚಿಸುವಂಥವರಿದ್ದಾರೆ ಅವರು ಮನೋಜ್ಞರಿದ್ದಾರೆ, ಅಥವಾ ಅಸಂಯತ ಸಮ್ಯಗ್ವಿಜ್ಞಾನ ಕೂಡ ಸಂಸಾರದ ಅಭಾವರೂಪತೆಯ ಕಾರಣ ಮನೋಜ್ಞನಿದ್ದಾನೆ.

ಈ ಹತ್ತು ಪ್ರಕಾರದ ಮುನಿಗಳಿಗೆ ರೋಗ ಬಂದರೆ, ಪರೀಷಹಗಳಿಂದ ದುಃಖಿಯಾದರೆ ಮತ್ತು ಶ್ರದ್ಧಾದಿಗಳು ಕೆಟ್ಟು ಹೋಗುವುದರಿಂದ ಮಿಥ್ಯಾತ್ವಮೊದಲಾದುವಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದರೆ ಪ್ರಾಸುಕ ಔಷಧ, ಆಹಾರ-ನೀರು, ಯೋಗ್ಯಸ್ಥಾನ, ಆಸನ, ದೊಡ್ಡಮನೆ, ಹುಲ್ಲಿನ ಹಾಸಿಗೆಮಾಡಿ, ಪುಸ್ತಕ-ಪಿಂಚಿ ಮೊದಲಾದ ಧರ್ಮೋಪಕರಣದಿಂದ ಪ್ರತಿಕಾರ-ಉಪಕಾರ ಮಾಡುವುದು, ಮತ್ತು ಪುನಃ ಸಮ್ಯಕ್ತ್ವದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡುವುದು ಇತ್ಯಾದಿ ಉಪಕಾರ ಮಾಡುವುದು ಅದು ವೈಯಾವ್ಯತ್ಯವಿದೆ. ಬಾಹ್ಯದಲ್ಲಿ ಆಹಾರ- ನೀರು-ಔಷಧ ಕೊಡುವ ಸಂಭವವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ತಮ್ಮ ಶರೀರದಿಂದಲೇ ಅವರ

ಕಛ, ಮೂಗಿನಲ್ಲಿನ ಹೊಲಸು ಮೂತ್ರಾದಿಗಳನ್ನು ದೂರ ಮಾಡಿ ಬಿಡುವುದರಿಂದ ಹಾಗೂ ಅವರಿಗೆ ಅನುಕೂಲ ಆಚರಣೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ವೈಯ್ಯಾವೃತ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಈ ವೈಯ್ಯಾವೃತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಂಯಮದ ಸ್ಥಾಪನೆ, ಗ್ಲಾನಿಯ ಅಭಾವ, ಪ್ರವಚನದಲ್ಲಿ ವಾತ್ಸಲ್ಯತೆ, ಸನಾಥತೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಅನೇಕ ಗುಣಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತವೆ. ವೈಯ್ಯಾವೃತ್ಯವೇ ಪರಮಧರ್ಮವಿದೆ. ವೈಯ್ಯಾವೃತ್ಯವು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗವು ಕೆಟ್ಟು ಹೋಗುವುದು. ಆಚಾರ್ಯ ಮೊದಲಾದವರು ತಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯ, ಮುನಿ, ರೋಗಿ ಇತ್ಯಾದಿಯವರ ವೈಯ್ಯಾವೃತ್ಯ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ವಿಶುದ್ಧತೆ ಮತ್ತು ಉಚ್ಚತೆಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತರಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಇದೇ ಪ್ರಕಾರ ಶ್ರಾವಕರೂ ಮುನಿಗಳ ವೈಯ್ಯಾವೃತ್ಯ ಮಾಡಬೇಕು ಮತ್ತು ಶ್ರಾವಿಕೆಯರು ಆರ್ಯಿಕೆಯ ವೈಯ್ಯಾವೃತ್ಯ ಮಾಡಬೇಕು.

ಔಷಧ ದಾನದಿಂದಲೇ ವೈಯ್ಯಾವೃತ್ಯ ಮಾಡಬೇಕು. ಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕ ಯುಕ್ತಿಯಿಂದ ದೇಹದ ಆಧಾರರೂಪ ಆಹಾರ ದಾನವಿತ್ತು ವೈಯ್ಯಾವೃತ್ಯ ಮಾಡಬೇಕು. ಕರ್ಮದ ಉದಯದಿಂದ ಯಾವುದಾದರೂ ದೋಷವು ತಗಲಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ಮರೆಮಾಡುವುದು, ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಚಿಂತಲವಾಗಿದ್ದರೆ ಅವರಿಗೆ ಸಮ್ಯಗ್‌ರ್ದನ ಗ್ರಹಣೆ ಮಾಡಿಸುವುದು, ಜನೇಂದ್ರರ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಅಗಲಿ ಹೋಗಿದ್ದರೆ ಅವರನ್ನು ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡುವುದು. ಇತ್ಯಾದಿ ಉಪಕಾರಗಳ ಮೂಲಕವೂ ವೈಯ್ಯಾವೃತ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಆಚಾರ್ಯ ಮೊದಲಾದ ಗುರುಗಳು ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ಶ್ರುತದ ಅಂಗ ಓದಿಸುತ್ತಾರೆ, ಮತ್ತು ವ್ರತ, ಸಂಯಮ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಶುದ್ಧಿಯ ಉಪದೇಶ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಅದು ಶಿಷ್ಯನ ವೈಯ್ಯಾವೃತ್ಯವಿದೆ. ಶಿಷ್ಯರು ಕೂಡ ಗುರುಗಳ ಆಜ್ಞೆಗೆ ಅನುಸರಿಸಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸುತ್ತ ಗುರುಗಳ ಚರಣಗಳ ಸೇವೆ ಮಾಡುವುದು ಅದು ಆಚಾರ್ಯರ ವೈಯ್ಯಾವೃತ್ಯವಿದೆ.

ತಮ್ಮ ಚೈತನ್ಯ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಆತ್ಮನನ್ನು ರಾಗ-ದ್ವೇಷ ಮೊದಲಾದ ದೋಷಗಳಿಂದ ಲಿಪ್ತವಾಗಗೊಡದಿರುವುದು ಅದು ತಮ್ಮ ಆತ್ಮನ ವೈಯ್ಯಾವೃತ್ಯವಿದೆ. ತಮ್ಮ ಆತ್ಮನನ್ನು ಭಗವಂತರ ಪರಮಾಗಮದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸುವುದು. ದಶಲಕ್ಷಣರೂಪ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಲೀನವಾಗಿ ಹೋಗುವುದು ಅದು ತಮ್ಮ ಆತ್ಮನ ವೈಯ್ಯಾವೃತ್ಯವಿದೆ. ಕಾಮ, ಕ್ರೋಧ, ಲೋಭ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಹಾಗೂ ಇಂದ್ರಿಯ ವಿಷಯಗಳ ಅಧೀನವಾಗದಿರುವುದು ಅದು ತಮ್ಮ ಆತ್ಮನ ವೈಯ್ಯಾವೃತ್ಯವಿದೆ.

ಪ್ರಾತಃಕಾಲ ಹಾಗೂ ಸಾಯಂಕಾಲದಲ್ಲಿ ರೋಗಿ ಮುನಿಗಳ ಹಾಗೂ ಗುರುಗಳ ಶಯನ, ಆಸನ, ಕಮಂಡಲ, ಪಿಂಞಿ, ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಚನ್ನಾಗಿ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ನೋಡಿ, ಮಯೂರ ಪಿಂಞದಿಂದ ಶೋಧಿಸುವುದು; ಅಶಕ್ತ ರೋಗಿ ಮುನಿಗಳಿಗೆ ಆಹಾರ, ಔಷಧ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಂದ ಸಂಯಮಯೋಗ್ಯ ಉಪಚಾರ ಮಾಡುವುದು; ಶುದ್ಧ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಓದಿ, ಧರ್ಮದ ಉಪದೇಶವಿತ್ತು ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಲೀನ ಮಾಡುವುದು; ಮತ್ತು ಏಳಿಸುವುದು, ಕೂಡಿಸುವುದು, ಮಲ-ಮೂತ್ರ ಮಾಡಿಸುವುದು, ಮಗ್ಗಲು ಬದಲಿಸುವುದು ಇತ್ಯಾದಿಗಳೆಲ್ಲವು ವೈಯ್ಯಾವೃತ್ಯವಿವೆಯೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದು.

ಯಾರೋ ಓರ್ವ ಸಾಧು ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ದುಃಖಿಯಾಗಿದ್ದರೆ; ಭಿಲ್ಲ, ಮೈಚೈ, ದುಷ್ಟದೊರೆ, ದುಷ್ಟತೀರ್ಯಂಚಗಳಿಂದ ದುಃಖಿಯಾಗಿದ್ದರೆ, ಉಪದ್ರವರೂಪವಾಗಿದ್ದರೆ; ದುರ್ಭಿಕ್ಷು, ವ್ಯಾಧಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಉಪದ್ರವಗಳಿಂದ ಪೀಡೆಯಾಗುವುದರಿಂದ ಪರಿಣಾಮವು ಅಧೀರವಾಗಿದ್ದರೆ ಅವರಿಗೆ ಸ್ಥಾನವಿತ್ತು ಕುಶಲತೆಯನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿ ಅದರಿಂದ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಶಿಕ್ಷಣವಿತ್ತು ಸ್ಥಿತಿಕರಣ ಮಾಡುವುದು ಅದು ವೈಯ್ಯಾವೃತ್ಯವಿದೆ.

ಸ್ವಯಂ ಸಮರ್ಥವಿದ್ದು ಕೂಡ ತಮ್ಮ ಬಲ-ವೀರ್ಯವನ್ನು ಬಚ್ಚಿಟ್ಟು ವೈಯ್ಯಾವೃತ್ಯ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ ಅವನು ಧರ್ಮರಹಿತನಿದ್ದಾನೆ. ಅವನು ತೀರ್ಥಂಕರರ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಭಂಗ ಮಾಡಿದನು, ಶ್ರುತದಿಂದ ಉಪದೇಶಿಸಿದ ಧರ್ಮದ ವಿರಾಧನೆ ಮಾಡಿದನು. ತನ್ನ ಆಚಾರ ಕೆಡಿಸಿಕೊಂಡನು, ಪ್ರಭಾವನೆ ನಷ್ಟ ಮಾಡಿದನು, ಧರ್ಮಾತ್ಮನ ಆಪ್ತಿಯಿಲ್ಲಾ ಉಪಕಾರ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಧರ್ಮದಿಂದ ವಿಮುಖನಾದನು, ಶ್ರುತದ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಲೋಪ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಪರಮಾಗಮದಿಂದ ಪರಾಙ್ಮುಖನಾದನು.

ವೈಯ್ಯಾವೃತ್ತದಿಂದ ಎಂಥ ಪರಿಣಾಮವಾಗುತ್ತದೆಯೆಂದರೆ - ಆಯ್ಯಾ ! ಮೋಹದ ಅಗ್ನಿಯಿಂದ ಸುಡುತ್ತಿರುವ ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಓರ್ವ ದಿಗಂಬರ ಮುನಿಗಳೇ ಜ್ಞಾನರೂಪದ ಜಲದಿಂದ ಮೋಹರೂಪದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಆರಿಸಿ ಆತ್ಮಲೈಲಾಣ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಧನ್ಯರಿದ್ದಾರೆ ಅವರು ಕಾಮವನ್ನು ಸಾಯಿಸಿ, ರಾಗ-ದ್ವೇಷಗಳ ತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿ, ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಜಯಿಸಿ ಆತ್ಮನ ಹಿತದಲ್ಲಿ ಉದ್ಯಮವಿಲರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಲೋಕೋತ್ತರ ಗುಣಗಳ ಧಾರಕರಿದ್ದಾರೆ. ನನಗೆ ಇಂಥ ಗುಣವಂತರ ಚರಣಗಳ ಆಶ್ರಯವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಲಿ. ಈ ಪ್ರಕಾರದ ಗುಣಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಣಾಮವು ವೈಯ್ಯಾವೃತ್ತದಿಂದಲೇ ಆಗುತ್ತದೆ. ಹೇಗೆ ಹೇಗೆ ಗುಣಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಣಾಮವು ಮಗ್ನವಾಗುತ್ತದೆ ಹಾಗೆ-ಹಾಗೆ ಶ್ರದ್ಧೆಯು ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ. ಯಾವಾಗ ಶ್ರದ್ಧೆಯು ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ ಆಗ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯು ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ. ಆಗ ಧರ್ಮದ ನಾಯಕರಾದ ಅರಹಂತ ಮೊದಲಾದ ಪಂಚಪರಮೇಷ್ಠಿಗಳ ಗುಣಗಳಲ್ಲಿ ಅನುರಾಗ ರೂಪದ ಭಕ್ತಿಯು ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ. ಆ ಭಕ್ತಿಯು ಮಾಯಾಚಾರ ರಹಿತ, ಮಿಥ್ಯಾಜ್ಞಾನರಹಿತ, ಭೋಗಗಳ ವಾಂಛಾರಹಿತ, ಮೇರುವಿನ ಸಮಾನ ನಿಷ್ಕಂಪ, ಅಚಲವಿರುವ ಜಿನಭಕ್ತಿಯು ಯಾರಿಗೆ ಆಗುತ್ತದೆ ಅವರಿಗೆ ಸಂಸಾರ ಪರಿಭ್ರಮಣದ ಭಯವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಇಂಥ ಭಕ್ತಿಯು ಧರ್ಮಾತ್ಮನ ವೈಯ್ಯಾವೃತ್ತದಿಂದ ಆಗುತ್ತದೆ.

ಐದು ಮಹಾವ್ರತ ಸಹಿತ, ಕಷಾಯಗಳಿಂದ ರಹಿತ, ರಾಗ-ದ್ವೇಷಗಳನ್ನು ಜಯಿಸುವಂಥ, ಶ್ರುತಜ್ಞಾನರೂಪ ರತ್ನದ ನಿಧಾನರಾದಂಥ ಪಾತ್ರದ ಲಾಭವು ವೈಯ್ಯಾವೃತ್ತ ಮಾಡುವಂಥವರಿಗೆ ಆಗುತ್ತದೆ. ಯಾರು ರತ್ನತ್ರಯಧಾರಿಯ ವೈಯ್ಯಾವೃತ್ತ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ ಅವರು ರತ್ನತ್ರಯದಿಂದ ತಮ್ಮ ಸಂಬಂಧ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮನ್ನು ಹಾಗೂ ಇತರರನ್ನು ಮೋಕ್ಷ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ, ಯಾರು ಆಚಾರ್ಯರ ವೈಯ್ಯಾವೃತ್ತ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ ಅವರು ಸಂಪೂರ್ಣ ಸಂಘದ-ಸಮಸ್ತ ಧರ್ಮದ ವೈಯ್ಯಾವೃತ್ತ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ, ಭಗವಂತರ ಆಜ್ಞೆ ಪಾಲಿಸಿದ್ದಾರೆ, ತಮ್ಮ ಹಾಗೂ ಇತರರ ಸಂಯಮದ ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ, ಶುಕ್ಲಧ್ಯಾನದ ವೃದ್ಧಿ ಹಾಗೂ ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ನಿಗ್ರಹ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ, ರತ್ನತ್ರಯದ ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ, ಅತ್ಯಧಿಕ ದಾನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ, ನಿರ್ವಿಚಿತ್ತೆಯ ಗುಣವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ, ಜಿನೇಂದ್ರರ ಧರ್ಮದ ಪ್ರಭಾವನೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಧನ ಖರ್ಚು ಮಾಡುವುದು ಸುಲಭವಿದೆ, ಆದರೆ ರೋಗಿಯ ಸೇವೆ ಮಾಡುವುದು ದುರ್ಲಭವಿದೆ. ಇತರರ ದುರ್ಗುಣಗಳ ಮರೆ ಮಾಡುವುದು, ಗುಣಗಳ ಪ್ರಕಟತೆ ಮಾಡುವುದು ಇತ್ಯಾದಿ ಗುಣಗಳ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ತೀರ್ಥಂಕರ ನಾಮ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಬಂಧವಾಗುತ್ತದೆ, ಈ ವೈಯ್ಯಾವೃತ್ತವು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮವಿದೆಯೆಂದು ಜಿನೇಂದ್ರರ ಉಪದೇಶವಿದೆ. ಯಾವ ಶ್ರಾವಕ ಅಥವಾ ಸಾಧುವು ವೈಯ್ಯಾವೃತ್ತ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಅವನು ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ನಿರ್ವಾಣಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಪ್ತನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಯಾರು ತಮ್ಮ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಅನುಸಾರ ಪಟ್ಟಾಯ ಜೀವಗಳ ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಸಾವಧಾನರಿದ್ದಾರೆ, ಅವರಿಗೆ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ವೈಯ್ಯಾವೃತ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ವೈಯ್ಯಾವೃತ್ತ ನಾಮದ ಒಂಭತ್ತನೇ ಭಾವನೆಯ ವರ್ಣನೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು.

ಅರ್ಹಂತ ಭಕ್ತಿ ಭಾವನೆ

ಈಗ ಅರ್ಹಂತ ಭಕ್ತಿ ನಾಮದ ಹತ್ತನೇ ಭಾವನೆಯ ವರ್ಣನೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಮನ-ವಚನ-ಕಾಯದಿಂದ 'ಜಿನ'ವೆಂಬ ಎರಡು ಅಕ್ಷರಗಳ ಸ್ಮರಣೆಯನ್ನು ಸದಾಕಾಲ ಮಾಡುವುದು ಅದು ಅರ್ಹಂತ ಭಕ್ತಿಯಿದೆ.

ಅರಹಂತರ ಗುಣಗಳಲ್ಲಿ ಅನುರಾಗವು ಅದು ಅರಹಂತ ಭಕ್ತಿಯಿದೆ. ಯಾರು ಪೂರ್ವ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಸೋಳಹ ಕಾರಣ ಭಾವನೆ ಭಾವಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ತೀರ್ಥಂಕರರಾಗಿ ಅರ್ಹಂತರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಸೋಳಹ ಕಾರಣ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನವಾದ ಅದ್ಭುತ ಪುಣ್ಯದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಆರು ತಿಂಗಳು ಮೊದಲಿನಿಂದ ಇಂದ್ರನ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಕುಬೇರನು ಹನ್ನೆರಡು ಯೋಜನ ಉದ್ದ, ಒಂಭತ್ತು ಯೋಜನ ಅಗಲವಿರುವ ರತ್ನತ್ರಯ ನಗರದ ರಚನೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಅದರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ದೊರೆ ವಾಸಿಸುವ ಪ್ರಾಸಾದದ ವರ್ಣನೆ ಹಾಗೂ ನಗರದ ರಚನೆ, ಮಹಾದ್ವಾರ, ಕೋಟೆ, ಕಂದಕ, ಕೊತ್ತಳ ಇತ್ಯಾದಿ ರತ್ನಮಯವಿರುವ ಯಾವ ಕುಬೇರನ ರಚನೆಯಿದೆ ಅದರ ಮಹಿಮೆಯನ್ನಂತೂ ಯಾರೂ ಸಹಸ್ರಾರು ನಾಲಗೆಗಳಿಂದ ಕೂಡ ವರ್ಣನೆ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥರಿಲ್ಲ.

ಅಲ್ಲಿ ತೀರ್ಥಂಕರ ಮಾತೆಯ ಗರ್ಭದ ಶೋಧನೆಯನ್ನು ರುಚಿಕ ದ್ವೀಪಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವಂಥ ಐವತ್ತಾರು ಕುಮಾರೀ ದೇವಿಯರು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ, ಮತ್ತು ಆ ದೇವಿಯರು ಮಾತೆಯ ಸೇವೆಯನ್ನು ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಸಾವಧಾನರಿರುತ್ತಾರೆ. ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಆರು ತಿಂಗಳು ಮೊದಲಿನಿಂದ ಕುಬೇರನು ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಸಾಯಂಕಾಲ, ಒಂದೊಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆಕಾಶದಿಂದ ಮೂರುವರೆ ಕೋಟಿ ರತ್ನಗಳವೃಷ್ಟಿ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಅದರ ನಂತರ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ ಇಂದ್ರ ಮೊದಲಾಗಿ ಚತುರ್ನಿಕಾಯ ದೇವಗಳ ಆಸನವು ಕಂಪಾಯಮಾನವಾಗುವುದರಿಂದ ನಾಲ್ಕು ಪ್ರಕಾರದ ದೇವಗಳು ಬಂದು ನಗರದ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಹಾಕಿ ಮಾತಾ-ಪಿತರ ಪೂಜೆ ಸತ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ತಮ್ಮ-ತಮ್ಮ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ.

ತೀರ್ಥಂಕರ ಭಗವಂತರು ಸ್ವಟಿಕಮಣಿಯ ಪಾತ್ರೆಯಂತೆ ಮಲಾದಿಗಳಿಂದ ರಹಿತವಿರುವ ಮಾತೆಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ವಿರಾಜಮಾನರಿರುತ್ತಾರೆ. ಕಮಲವಾಸಿನಿ ಆರು ದೇವಿಯರು ಹಾಗೂ ರುಚಿಕ ದ್ವೀಪದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವಂಥ ಐವತ್ತಾರು ಕುಮಾರಿಕೆ ದೇವಿಯರು ಮತ್ತು ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ದೇವಿಯರು ಮಾತೆಯ ಸೇವೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಒಂಭತ್ತು ತಿಂಗಳು ಪೂರ್ಣವಾದ ಮೇಲೆ ಉಚಿತ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಜನ್ಮವಾಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಚತುರ್ನಿಕಾಯ ದೇವಗಳ ಆಸನವು ಕಂಪಾಯಮಾನವಾಗುವುದು ಮತ್ತು ಕರಸ್ಪರ್ಶವಿಲ್ಲದೆ ವಾದ್ಯಗಳು ಬಾರಿಸುವುದರಿಂದ ಜಿನೇಂದ್ರರ ಜನ್ಮವಾಯಿತೆಂದು ತಿಳಿದು, ತುಂಬ ಹರ್ಷದಿಂದ ಸೌಧಮೇಂದ್ರನು ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಯೋಜನ ಪ್ರಮಾಣದ ಐರಾವತ ಆನೆಯ ಮೇಲೆ ಹತ್ತಿ ತಮ್ಮ ಸೌಧಮೇ ಸ್ವರ್ಗದ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದನೆಯ ಪಟಲದ ಹದಿನೆಂಟನೆಯ ಶ್ರೇಣಿಬದ್ಧ ವಿಮಾನದಿಂದ ತನ್ನ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ದೇವಗಳ ಪರಿವಾರ ಸಹಿತ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಜತೆಯಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡೂವರೆ ಕೋಟಿ ಜಾತಿಯ ವಾದ್ಯಗಳ ಮಧುರ ಧ್ವನಿ, ಅಸಂಖ್ಯಾತ ದೇವಗಳ ಮೂಲಕ ಮಾಡಲಾಗುವಂಥ ಜಯ-ಜಯಕಾರ ಶಬ್ದ, ಅನೇಕ ಧ್ವಜ-ಪತಾಕೆಗಳು, ಉತ್ಸವ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು ಮತ್ತು ಕೋಟ್ಯಂತರ ಅಪ್ಸರೆಯರು ನರ್ತಿಸುತ್ತಿರುವ ಉತ್ಸವ, ಕೋಟ್ಯಂತರ ದೇವಿಯರ ಗಾಯನೋತ್ಸವದೊಡನೆ ಬರುತ್ತಾನೆ.

ಇಂದ್ರನು ವಾಸಿಸುವ ಪಟಲವು ಇಲ್ಲಿಂದ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಯೋಜನ ಮೇಲೆ ಹಾಗೂ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಯೋಜನವೇ ತೀರ್ಥಂಕರ ದಕ್ಷಿಣದಿಶೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಜಂಬೂದ್ವೀಪದವರೆಗೆ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಯೋಜನ ಉತ್ಸವ ಮಾಡುತ್ತ ಬಂದು, ನಗರದ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಹಾಕಿ, ಇಂದ್ರಾಣಿಯು ಪ್ರಸೂತಿ ಗೃಹದಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಮಾತೆಯನ್ನು ಮಾಯೆಯಿಂದ ನಿದ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಸಿ, ವಿಯೋಗದ ದುಃಖದ ಭಯದಿಂದ ತನ್ನ ದೇವತ್ವ ಶಕ್ತಿಯ ಮೂಲಕ ಬೇರೊಬ್ಬ ಬಾಲಕನನ್ನು ಮಾಡಿ ಅಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟು ತೀರ್ಥಂಕರ ಬಾಲಕನನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ತಂದು ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಬಾಲ ತೀರ್ಥಂಕರನನ್ನು ನೋಡಿ ಇಂದ್ರನಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಅವನು ಒಂದು ಸಾವಿರ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ನೋಡುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಈಶಾನ ಮೊದಲಾದ ಸ್ವರ್ಗಗಳ ಇಂದ್ರ, ಭವನವಾಸೀ, ವ್ಯಂತರ, ಜ್ಯೋತಿಷೀದೇವಗಳ ಇಂದ್ರ ಮೊದಲಾದ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ದೇವಗಳು ತಮ್ಮ-ತಮ್ಮ ಸೇನೆ, ವಾಹನ, ಪರಿವಾರ ಸಹಿತ ಬರುತ್ತಾರೆ.

ಸೌಧಮೇಂದ್ರನು ಐರಾವತ ಆನೆಯಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಬಾಲ ತೀರ್ಥಂಕರನನ್ನು ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಸುವೇರುಗಿರಿಯ ಕಡೆಗೆ ನಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಇಲ್ಲಿ ಈಶಾನೇಂದ್ರನು ಕೊಡೆ ಹಿಡಿದಿರುತ್ತಾನೆ, ಸನತಕುಮಾರ-ಮಹೇಂದ್ರಕುಮಾರರು ಚಾಮರ ಬೀಸುತ್ತಾರೆ. ಅನ್ಯ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ದೇವಗಳು ತಮ್ಮ-ತಮ್ಮ ನಿಯೋಗದ ಅನುಸಾರ ಸಾವಧಾನರಿದ್ದು ಮಹೋತ್ಸವ ಪೂರ್ವಕ ಮೇರುಗಿರಿಯ ಪಾಂಡುಕವನದಲ್ಲಿ ಬಂದು ತಲುಪುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ಪಾಂಡುಕ ಶಿಲೆಯ ಮೇಲೆ ಅಕ್ರಮ ಸಿಂಹಾಸನವಿದ್ದು ಅದರ ಮೇಲೆ ಬಾಲತೀರ್ಥಂಕರನನ್ನು ವಿರಾಜಮಾನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅನಂತರ ಪಾಂಡುಕ ವನದಿಂದ ಮೊದಲುಗೊಂಡು ಕ್ಷೀರ ಸಮುದ್ರದವರೆಗೆ ಎರಡೂ ಮಗ್ಗಲು ದೇವಗಳು ಪಂಕ್ತೀಬದ್ಧರಾಗಿ ನಿಂತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಕ್ಷೀರ ಸಮುದ್ರವು ಮೇರು ಪರ್ವತದ ಭೂಮಿಯಿಂದ ಐದು ಕೋಟಿ, ಹತ್ತು ಲಕ್ಷ ನಲವತ್ತೊಂಭತ್ತೂವರೆ ಸಾವಿರ ಯೋಜನ ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮೇರುವಿನ ಚೂಳಿಕೆಯ ಎರಡೂಕಡೆಗೆ ಮಕುಟ, ಕುಂಡಲ, ಹಾರ, ಕಂಕಣ ಮೊದಲಾದ ಅದ್ಭುತ ರತ್ನಗಳ ಒಡವೆ ಧರಿಸಿದ ದೇವಗಳಪಂಕ್ತಿಯು ಕ್ಷೀರ ಸಮುದ್ರದವರೆಗೆ ಸಾಲುಗಟ್ಟಿ ಕೈಯಿಂದ

ಕೈಗೆ ಕಲಶಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ಎರಡೂ ಕಡೆಗೆ ಇಂದ್ರರು ನಿಂತುಕೊಳ್ಳುವ ಸಲುವಾಗಿ ರಚಿಸಿದ ಎರಡು ಚಿಕ್ಕ ಸಿಂಹಾಸನಗಳ ಮೇಲೆ ಸೌಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಈಶಾನ ಇಂದ್ರರು ನಿಂತುಕೊಂಡು ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಕಲಶ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಒಂದು ಸಾವಿರದಂಟು ಕಲಶಗಳಿಂದ ಬಾಲ ತೀರ್ಥಂಕರನ ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಆ ಕಲಶಗಳ ಮುಖವು ಒಂದು ಯೋಜನ, ಮಧ್ಯದ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಸ್ಥಾನವು ನಾಲ್ಕು ಯೋಜನ ಅಗಲ, ಎಂಟು ಯೋಜನ ಎತ್ತರವಿರುತ್ತದೆ. ಆ ಕಲಶಗಳಿಂದ ಹೊರಟ ಧಾರೆಯು ಬಾಲ ತೀರ್ಥಂಕರನ ವಜ್ರವೃಷಭನಾರಾಚ ಸಂಹನನವುಳ್ಳ ಶರೀರದ ಮೇಲೆ ಪುಷ್ಪಗಳ ವೃಷ್ಟಿಯ ಸಮಾನ ಬಾಧಾರಹಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅದರ ನಂತರ ಇಂದ್ರಾಣಿಯು ಕೋಮಲ ವಸ್ತ್ರದಿಂದ ಮೃದುವಾಗಿ ಒರೆಸಿ ತಮ್ಮ ಜನ್ಮವನ್ನು ಕೃತಾರ್ಥವೆಂದು ಮನ್ನಿಸುತ್ತ ಸ್ವರ್ಗದಿಂದ ತಂದಿರುವ ಸಮಸ್ತ ರತ್ನಮಯ ವಸ್ತ್ರಾಭರಣಗಳನ್ನು ತೊಡಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಅಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ದೇವಗಳ ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರದ ಉತ್ಸವ ರಚಿಸುತ್ತಾರೆ, ಅದೆಲ್ಲವನ್ನು ಬರೆಯುವಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಸಮರ್ಥರಿಲ್ಲ.

ಮೇರು ಪರ್ವತದಿಂದ ಪುನಃ ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಉತ್ಸವ ಮಾಡುತ್ತ ಮರಳಿ ಬಂದು ಬಾಲಕ ಭಗವಂತನನ್ನು ತಂದು ಮಾತೆಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿ, ಇಂದ್ರನು ಅಲ್ಲಿ ತಾಂಡವನೃತ್ಯ ಮೊದಲಾದ ಯಾವ ಉತ್ಸವ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಆ ಎಲ್ಲ ಉತ್ಸವಗಳ ವರ್ಣನೆಯನ್ನು ಯಾರಾದರೂ ಅಸಂಖ್ಯಾತಕಾಲದವರೆಗೆ ಕೋಟ್ಯಂತರ ನಾಲಗೆಗಳಿಂದಲೂ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥರಿಲ್ಲ.

ಜಿನೇಂದ್ರರಂತೂ ಜನ್ಮದಿಂದಲೇ ತೀರ್ಥಂಕರ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಉದಯದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಹತ್ತು ಅತಿಶಯ ಸಹಿತ ಉತ್ಸವರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಸ್ವೇದರಹಿತ ಶರೀರ, ನೀಹಾರ (ಮಲ-ಮೂತ್ರ-ಕಫ ಮೊದಲಾದವುಗಳ) ರಹಿತತೆ, ಶರೀರದಲ್ಲಿ ದುಗ್ಧವರ್ಣದ ಶ್ಲೇತ ರುಧಿರ, ಸಮಚತುರಸ್ರ ಸಂಸ್ಥಾನ, ವಜ್ರವೃಷಭನಾರಾಚ ಸಂಹನನ, ಅದ್ಭುತ ಅಪ್ರಮಾಣ ಶರೀರದ ರೂಪು ಸೌಂದರ್ಯ, ಮಹಾಸುಗಂಧಯುಕ್ತ ಶರೀರ, ಅಪ್ರಮಾಣಬಲ, ಒಂದು ಸಾವಿರದಂಟು ಲಕ್ಷಣ, ಪ್ರಿಯ ಹಿತ ಮಧುರ ವಚನ-ಇವೆಲ್ಲವೂ ಪೂರ್ವ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಸೋಳಹ ಕಾರಣ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಭಾವಿಸಿರುವುದರ ಪ್ರಭಾವವಿದೆ. ಅವರು ಇಂದ್ರನ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮ ಬೆರಳಿನಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿದ ಅಮೃತ ಪಾನ-ಮಾಡುತ್ತಾರೆ, ತಾಯಿಯ ಮೊಲೆಯಿಂದ ಹೊರಟ ದುಗ್ಧಪಾನ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಪುನಃ ಅವರು ತಮ್ಮ ಅವಸ್ಥೆಯ ಬರಾಬರಿಯಾಗಿ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ದೇವಕುಮಾರರ ಜತೆ ಆಡುತ್ತ ವೃದ್ಧಿಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದಿಂದ ಬಂದ ಆಭರಣ, ವಸ್ತ್ರ ಭೋಜನ ಮೊದಲಾದ ಮನೋವಾಂಛಿತ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ದೇವಗಳು ಹಗಲು-ರಾತ್ರಿ ನಿಂತುಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಪೃಥ್ವಿಯ ಭೋಜನ, ಆಭರಣ, ವಸ್ತ್ರ ಮೊದಲಾದವನ್ನು ಅಂಗೀಕಾರ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ, ಸ್ವರ್ಗದಿಂದ ಬಂದವುಗಳನ್ನೇ ಭೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಕುಮಾರಕಾಲವು ವ್ಯತಿತವಾಗಿ ಹೋದ ನಂತರ ಇಂದ್ರಾದಿಗಳಿಂದ ಅದ್ಭುತ ಉತ್ಸಾಹದೊಡನೆ ಮಾಡಲಾದ ಉತ್ಸವದಲ್ಲಿ ತಂದೆಯ ಮೂಲಕ ಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಒಪ್ಪಿಸಿದ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಗ್ರಹಣ ಮಾಡಿ ಭೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವಸರವು ಬಂದ ನಂತರ ಸಂಸಾರ, ಶರೀರ, ಭೋಗಗಳಿಂದ ವಿರಕ್ತಿಯು ಉತ್ಪನ್ನವಾಗುತ್ತದೆ. ಆಗ ಅನಿತ್ಯ ಮೊದಲಾದ ಹನ್ನೆರಡು ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಭಾವಿಸತೊಡಗುತ್ತಾರೆ. ಬಾರಹ ಭಾವನೆ ಭಾವಿಸುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಲೋಕಾಂತಿಕ ದೇವಗಳು ಬಂದು ವಂದನೆ, ಸ್ತುತಿ ಸಂಬೋಧನೆ ಹಾಗೂ ವೈರಾಗ್ಯದ ಅನುಮೋದನೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಜಿನೇಂದ್ರರಿಗೆ ವೈರಾಗ್ಯಭಾವವಾಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಚತುರ್ನಿಕಾಯದ ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವಗಳ ಆಸನಗಳು ಕಂಪಾಯಮಾನವಾಗುತ್ತವೆ. ಅವರು ತಮ್ಮ ಅವಧಿಜ್ಞಾನದಿಂದ ಜಿನೇಂದ್ರರ ತಪದ ಅವಸರ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಅತ್ಯಂತ ಉತ್ಸಾಹಪೂರ್ವಕ ಬಂದು ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿ ದೇವಲೋಕದ ವಸ್ತ್ರಾಭರಣಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅನಂತರ ರತ್ನಮಯ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಜಿನೇಂದ್ರರನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ ಅಪ್ರಮಾಣ ಉತ್ಸವ ಹಾಗೂ ಜಯ ಜಯಕಾರ ಶಬ್ದೋಚ್ಚಾರ ಸಹಿತ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ವನದಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಇಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ಅವರು ಸಮಸ್ತ ವಸ್ತ್ರಾಭರಣಗಳನ್ನು ತ್ಯಜಿಸುತ್ತಾರೆ, ದೇವಗಳು ಅವರನ್ನು ಅಂತರಾಳದಲ್ಲಿ ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದು ತಮ್ಮ ಮಸ್ತಕದ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಪುನಃ ಆ

ಜಿನೇಂದ್ರರು ಸಿದ್ಧರಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ಪಂಚ ಮುಷ್ಠೀಶಲೋಚ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ಕೇಶಗಳನ್ನು ಉತ್ತಮವೆಂದು ತಿಳಿದು ಇಂದ್ರನು ರತ್ನಮಯ ಡಬ್ಬದಲ್ಲಿಟ್ಟು ಅತ್ಯಂತ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕ್ಷೀರ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಬಿಡುತ್ತಾನೆ.

ಸಮವಸರಣದ ಮಹಿಮೆ

ಕಲಕಾಲದ ನಂತರ ತಪದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಹಾಗೂ ಶುಕ್ಲಧ್ಯಾನದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಕ್ಷಪಕ ಶ್ರೇಣಿಯಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಘಾತಿ ಕರ್ಮಗಳ ನಾಶ ಮಾಡಿ ಜಿನೇಂದ್ರರು ಕೇವಲಜ್ಞಾನ ಪ್ರಾಪ್ತ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ, ಆಗ ಅರಹಂತ ಪದವು ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತದೆ.

ಕೇವಲಜ್ಞಾನರೂಪದ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಭೂತ, ಭವಿಷ್ಯ, ವರ್ತಮಾನ ತ್ರಿಕಾಲವರ್ತಿಯಾದ ಸಮಸ್ತ ದ್ರವ್ಯಗಳ ಅನಂತಾನಂತ ಪರ್ಯಾಯ ಸಹಿತ ಅನುಕ್ರಮದಿಂದ (ಕ್ರಮಬದ್ಧ) ಒಂದು ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಯುಗಪದ್ ಎಲ್ಲವನ್ನು ತಿಳಿಯುತ್ತಾರೆ-ನೋಡುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ಚತುರ್ನಿಕಾಯದ ದೇವಗಳು ಜ್ಞಾನಕಲ್ಯಾಣಕದ ಪೂಜೆ, ಸ್ತವನ ಮಾಡಿ ಭಗವಂತರ ಉಪದೇಶವಾಗುವ ಸಲುವಾಗಿ ಅನೇಕ ರತ್ನಮಯವಾದ ಸಮವಸರಣದ ರಚನೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಸಮವಸರಣದ ವಿಭೂತಿಯ ವರ್ಣನೆಯನ್ನು ಯಾರು ಮಾಡುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದೆ ? ಅದು ಪೃಥ್ವಿಯಿಂದ ಐದು ಸಾವಿರ ಧನುಷ ಎತ್ತರ, ಅದಕ್ಕೆ ಇಪ್ಪತ್ತು ಸಾವಿರ ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಅದರ ಮೇಲೆ ಹನ್ನೆರಡು ಯೋಜನ ಪ್ರಮಾಣ ಇಂದ್ರನೀಲ ಮಣಮಯ ವೃತ್ತಾಕಾರದ ಭೂಮಿ, ಅದರ ಮೇಲೆ ಅಪ್ರಮಾಣ ಮಹಿಮೆಸಹಿತ ಸಮವಸರಣದ ರಚನೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲಿ ಸಮವಸರಣದ ರಚನೆಯಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಭಗವಂತರ ವಿಹಾರವಾಗುತ್ತದೆ ಅಲ್ಲಿಕುರುಡರಿಗೆ ಕಾಣಿಸಲಾರಂಭಿಸುತ್ತದೆ, ಕಿವುಡರಿಗೆ ಕೇಳಿಸಲಾರಂಭಿಸುತ್ತದೆ, ಕುಂಟರು ನಡೆಯಲಾರಂಭಿಸುತ್ತಾರೆ, ಮೂಗರು ಮಾತನಾಡಲಾರಂಭಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದು ವೀತರಾಗತೆಯ ಅದ್ಭುತ ಮಹಿಮೆಯಿದೆ.

ಅದರ ಧೂಲಿತಾಲ ಮೊದಲಾದ ರತ್ನಮಯ ಕೋಟಿ, ಮಾನಸ್ತಂಭ, ಕೊಳ, ನೀರು ತುಂಬಿದ ಕಂದಕ, ಪುಷ್ಪವಾಟಿ ಮತ್ತೆ ರತ್ನಮಯ ಪ್ರಾಕಾರ, ಮಹಾದ್ವಾರ, ನಾಟ್ಯಶಾಲೆ, ಉಪವನ, ವೇದಿ, ಧ್ವಜಭೂಮಿ, ಮತ್ತೆ ರತ್ನಮಯ ಕೋಟಿ, ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷಗಳ ವನ, ರತ್ನಮಯ ಸ್ತೂಪ, ಮಹಲುಗಳ ಭೂಮಿ, ಸ್ಫಟಿಕಮಣಿಯ ಕೋಟಿ, ದೇವಚಕ್ರ ನಾಮದ ಒಂದು ಯೋಜನದ ಶ್ರೀಮಂಟಪ, ಎಲ್ಲೆಡೆಗೆ ದ್ವಾರದಶಭಿ, ಅವರಿಂದ ಸೇವಿಸಲ್ಪಡುವ ರತ್ನಮಯ ಮೂರು ಕಡಿತದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಗಂಧಕುಟಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ನಾಲ್ಕು ಅಂಗುಲ ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಅರಹಂತ ಭಗವಂತರು ವಿರಾಜಮಾನರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ಅನಂತ ಜ್ಞಾನ, ಅನಂತದರ್ಶನ, ಅನಂತಸುಖ, ಅನಂತ ವೀರ್ಯಮಯವಾದ ಅಂತರಂಗ ವಿಭೂತಿಯ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ನಾಲ್ಕು ಜ್ಞಾನಗಳ ಧಾರಕರಾದ ಗಣಧರ ಭಗವಂತರೂ ಸಮರ್ಥರಿಲ್ಲವೆಂದ ಮೇಲೆ ಇತರರು ಯಾರು ಹೇಳುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದೆ ?

ಸಮವಸರಣದ ವಿಭೂತಿಯೇ ವಚನ ಅಗೋಚರವಿದೆ. ಗಂಧಕುಟಿಯು ಮೂರು ಕಡಿತದ ಮೇಲೆ ಇದೆ. ಅಲ್ಲಿ ದೇವಗಳ ಮೂವತ್ತೆರಡು ಯುಗಳ, ಮಕುಟ, ಕುಂಡಲ, ಹಾರ, ಕಂಕಣ, ಬಾಹುಬಂಧ ಮೊದಲಾದ ಸಮಸ್ತ ಅಭರಣ ಧರಿಸಿರುವವರು ಅರವತ್ತಾಲ್ಕು ಚಾಮರ ಬೀಸುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ, ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಬೆಳಗುವ ಮುಕ್ಕೊಡೆಯ ಪ್ರಭೆಯಿಂದ ಸೂರ್ಯ-ಚಂದ್ರರೂ ವಂದಜ್ಯೋತಿಯವರಾಗಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತಾರೆ, ಅವರ ಪ್ರಭಾವಂಟಲದ ಚಕ್ರವು ವೃದ್ಧಿಗತವಾಗುತ್ತದೆ, ಅದರಿಂದ ಸಮವಸರಣದಲ್ಲಿ ಹಗಲು-ರಾತ್ರಿಗಳ ಭೇದವೇ ಉಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ, ಯಾವಾಗಲೂ ಹಗಲು ಹೊತ್ತಿನಂತೆಯೇ ಇರುತ್ತದೆ.

ಮೂರು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅಂಥ ಸುಗಂಧವು ಬೇರೆಲ್ಲಿಯೂ ಇಲ್ಲದಂಥ ಮಹಾಸುಗಂಧ ಸಹಿತ ಗಂಧಕುಟಿಯ ಮೇಲೆ, ದೇವಗಳ ಮೂಲಕ ಮಾಡಲಾಗಿರುವ ಅಶೋಕವೃಕ್ಷವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ ಸಮಸ್ತ ಶೋಕವು ನಷ್ಟವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ, ಆಕಾಶದಿಂದ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷಗಳ ಪುಷ್ಪಗಳ ವೃಷ್ಟಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡೂವರೆಕೋಟಿ ಜಾತಿಯ ವಾದ್ಯಗಳು ಮಧುರ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಮೊಳಗುತ್ತವೆ. ಅವನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ ಕ್ಷುಧೆ, ತೃಷೆ ಮೊದಲಾದ ಸಮಸ್ತ ರೋಗಗಳ ವೇದನೆಯು ನಷ್ಟವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ರತ್ನಜಡಿತವಾದ ಸಿಂಹಾಸನವು ಸೂರ್ಯನ ಕಾಂತಿಯನ್ನು ಪರಾಭವಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವಂತೆ ಎನಿಸುತ್ತದೆ.

ಜನೇಂದ್ರರ ದಿವ್ಯಧ್ವನಿಯ ಮಹಿಮೆಯು ಅದ್ಭುತವಿದೆ. ತ್ರಿಲೋಕವರ್ತಿ ಜೀವರುಗಳಿಗೆ ಪರೋಪಕಾರ ಮಾಡುವಂಥದ್ದಿದೆ, ಮೋಹಾಂಧಕಾರದ ನಾಶಮಾಡುತ್ತದೆ, ಸಮಸ್ತ ಜೀವಗಳು ತಮ್ಮ-ತಮ್ಮ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಶಬ್ದಾರ್ಥ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ, ಸಮಸ್ತ ಜೀವಗಳಿಗೆ ಸಂತಯ ಉಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ, ಸ್ವರ್ಗ-ಮೋಕ್ಷದ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಪ್ರಕಟಮಾಡುತ್ತದೆ. ದಿವ್ಯಧ್ವನಿಯ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ವಚನದಿಂದ ಗಣಧರ, ಇಂದ್ರ ಮೊದಲಾದವರಾರೂ ಹೇಳಲು ಸಮರ್ಥರಿಲ್ಲ. ಜನರ ಸಮವಸರಣದಲ್ಲಿ ಆನೆ-ಸಿಂಹ, ಹುಲಿ-ಗೋವು, ಇಲಿ-ಬೆಕ್ಕು ಇತ್ಯಾದಿ ಜಾತಿ ವಿರೋಧಿ ಜೀವಗಳು ತಮ್ಮವೈರ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ಪರಸ್ಪರ ಮಿತ್ರವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತವೆ.

ವೀತರಾಗತೆಯ ಮಹಿಮೆಯು ಅದ್ಭುತವಿದೆ. ಅಸಂಖ್ಯಾತ ದೇವಗಳು ಜನೇಂದ್ರದೇವರ ಜಯಜಯಕಾರ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ನಿಕಟತೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ದೇವಗಳಿಂದ ರಚಿಸಲಾದ ಕಲಶ, ಕನ್ನಡಿ, ಗಿಂಡಿ, ಧ್ವಜ, ಭತ್ತ, ಚಾಮರ, ಮಣೆ, ಬೀಸಣಿಕೆ ಇವು ಎಂಟು ಅಚೇತನ ದ್ರವ್ಯಗಳು ಕೂಡ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮಂಗಳತೆಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತವೆ.

ಕೇವಲಜ್ಞಾನವಾದನಂತರ **ಹತ್ತು ಅತಿಶಯಗಳು** ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತವೆ. ನಾಲ್ಕು ನಿಟ್ಟಿಗೆ ನೂರು-ನೂರು ಯೋಜನ ಸುಭಿಕ್ಷತೆ, ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಗಮನ, ಭೂಮಿಯ ಸ್ಪರ್ಶವಾಗದಿರುವುದು, ಅವರಿಂದ ಯಾವುದೇ ಪ್ರಾಣಿಯ ಘಾತವಾಗದಿರುವುದು, ಉಪಸರ್ಗದ ಅಭಾವ, ನಾಲ್ಕು ಮುಖಗಳು ತೋರುವುದು, ಸಮಸ್ತ ದಿಶೆಗಳ ಈಶ್ವರತೆ, ಭಾಯಾರಹಿತತೆ, ನೇತ್ರಗಳ ರೆಪ್ಪೆಹೊಡೆಯದಿರುವುದು, ನಖ-ಕೇಶಗಳು ಬೆಳೆಯದಿರುವುದು. ಇವು ಹತ್ತು ಅತಿಶಯಗಳು ಘಾತಿಕರ್ಮಗಳ ನಾಶದಿಂದ ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತವೆ.

ತೀರ್ಥಂಕರ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ದೇವಗಳ ಮೂಲಕ ಮಾಡಿದ **ಹದಿನಾಲ್ಕು ಅತಿಶಯಗಳಾಗುತ್ತವೆ.** ಅರ್ಧಮಾಗಧೀಭಾಷೆ, ಸಮಸ್ತ ಜನಸಮೂಹದಲ್ಲಿ ಮೈತ್ರೀಭಾವ, ವ್ಯಕ್ತಗಳು ಎಲ್ಲ ಋತುಗಳ ಫಲ-ಪುಷ್ಪಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತವಾಗುವುದು, ಪೃಥ್ವಿಯು ಹುಲ್ಲು-ಮುಳ್ಳು-ಧೂಳು ರಹಿತ ಕನ್ನಡಿಯ ಸಮಾನ ರತ್ನಮಯವಾಗಿ ಹೋಗುವುದು, ಶೀತಲ ಮಂದ ಸುಗಂಧವಾಯು ಸಂಚರಿಸುವುದು, ಎಲ್ಲ ಜೀವಗಳಿಗೆ ಆನಂದ ಪ್ರಕಟವಾಗುವುದು, ಅನುಕೂಲ ಗಾಳಿ ಬೀಸುವುದು, ಸುಗಂಧಿತ ಜಲವೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಭೂಮಿಯು ಧೂಳುರಹಿತವಾಗುವುದು, ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಪಾದವಿರಿಸುತ್ತಾರೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಏಳು ಮುಂದೆ, ಏಳು ಹಿಂದೆ, ಏಳು ಎಡಕ್ಕೆ, ಏಳು ಬಲಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಒಂದು ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಹದಿನೈದು-ಹದಿನೈದು ಕಮಲಗಳ ಹದಿನೈದು ಪಂಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಇನ್ನೂರಾ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಕಮಲಗಳ ರಚನೆಯನ್ನು ದೇವಗಳು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ, ಆಕಾಶವು ಮೇಲೆ ನಿರ್ಮಲವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ, ದಿಶೆಗಳು ನಾಲ್ಕು ಕಡೆಗೆ ನಿರ್ಮಲವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತವೆ, ಚತುರ್ನಿಕಾಯ ದೇವಗಳು ಜಯಜಯಕಾರ ಶಬ್ದ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, ಧರ್ಮ ಚಕ್ರವು ಒಂದು ಸಾವಿರ ಕಿರಣಗಳ ಅಚ್ಚು ಸಹಿತ ತಮ್ಮ ಪ್ರಕಾಶದಿಂದ ಸೂರ್ಯ ಮಂಡಲವನ್ನೂ ತಿರಸ್ಕಾರ ಮಾಡುತ್ತ ಮುಂದೆ-ಮುಂದೆ ಚಲಿಸುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಅಷ್ಟಮಂಗಳ ದ್ರವ್ಯಗಳು ಇವು ಹದಿನಾಲ್ಕು ದೇವಕೃತ ಅತಿಶಯಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತವೆ.

ಕ್ಷುಧೆ, ತೃಷೆ, ಜನ್ಯ ಜರೆ, ಮರಣ, ರೋಗ, ಶೋಕ, ಭಯ, ವಿಸ್ಮಯ, ರಾಗ, ದ್ವೇಷ, ಮೋಹ, ಅರತಿ, ಚಿಂತೆ ಸ್ತೇದ, ಖೇದ, ಮದ, ನಿದ್ರೆ-ಇವು ಹದಿನೆಂಟು ದೋಷರಹಿತ ಅರಹಂತರ ವಂದನೆ, ಸ್ತವನ, ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಸುಖವನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತ ಮಾಡಿಸುವಂಥವರು ಅರಹಂತರಿಂದಾರೆ, ಅವರ ಸ್ತುತಿ ಮಾಡಬೇಕಾಗುವುದು. ಈ ಅರಹಂತ ಭಕ್ತಿಯು ಸಂಸಾರ ಸಮುದ್ರದಿಂದ ದಾಟಿಸುವಂಥದ್ದಿದೆ, ನಿರಂತರ ಅದರ ಚಿಂತನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಗುಣಗಳ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದಂತೂ ಅರಹಂತರಿಗೆ ಅನಂತ ನಾಮಗಳಿವೆ, ಭಕ್ತಿಭರಿತನಾದ ಇಂದ್ರನು ಒಂದು ಸಾವಿರದಂಟು ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಭಗವಂತರ ಸ್ತವನ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಯಾರು ಅಲ್ಪಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಧಾರಕರಿದಾರೆ, ಅವರು ಕೂಡ ತಮ್ಮ ಶಕ್ತಿಗೆ ಅನುಸರಿಸಿ ಪೂಜೆ, ವಂದನೆ, ಸ್ತವನ, ನಮಸ್ಕಾರ, ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಬೇಕು.

ಅರಹಂತಭಕ್ತಿಯು ಸಂಸಾರಸಮುದ್ರದಿಂದ ದಾಟಿಸುವಂಥದ್ದೇ ಇದೆ. **ಸಮ್ಯಗ್‌ರ್ಥನದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಅರಹಂತ ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನಾಮಭೇದವಿದೆ, ಅರ್ಥಭೇದವಿಲ್ಲ.** ಅರಹಂತ ಭಕ್ತಿಯು ನರಕಾದಿಗತಿಗಳನ್ನು ದೂರ ಮಾಡುವಂಥದ್ದಿದೆ. ಯಾರು ಈ ಭಕ್ತಿಯ ಪೂಜೆ, ಸ್ತವನ ಮಾಡಿ ಅರ್ಘ್ಯವೆತ್ತುತ್ತಾರೆ ಅವರು ದೇವಗಳ ಸುಖವನ್ನು ಭೋಗಿಸಿ, ಪುನಃ ಮನುಷ್ಯರ

ಸುಖವನ್ನು ಭೋಗಿಸಿ ಅವಿನಾಶೀ ಸುಖದ ಧಾರಕರಾದ ಅಕ್ಷಯ ಅವಿನಾಶೀ ಸಿದ್ಧರುಗಳಂಥ ಸುಖಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಪ್ತರಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಅರಹಂತ ಭಕ್ತಿಯೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಹತ್ತನೇ ಭಾವನೆಯ ವರ್ಣನೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು.

ಆಚಾರ್ಯ ಭಕ್ತಿ ಭಾವನೆ

ಈಗ ಆಚಾರ್ಯಭಕ್ತಿ ನಾಮದ ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ಭಾವನೆಯ ವರ್ಣನೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅದುವೇ ಗುರುಭಕ್ತಿಯಿದೆ. ಯಾರಿಗೆ ವೀತರಾಗ ಗುರುಗಳ ಗುಣಗಳಲ್ಲಿ ಅನುರಾಗವಾಗುತ್ತದೆ ಅವರು ಧನ್ಯಭಾಗ್ಯರಿದ್ದಾರೆ, ಧನ್ಯ ಪುರುಷರ ಮಸ್ತಕದ ಮೇಲೆ ಗುರುಗಳ ಆಜ್ಞೆಯು ಪ್ರವರ್ತಿಸುತ್ತದೆ. ಆಚಾರ್ಯರಂತೂ ಅನೇಕ ಗುಣಗಳ ಗಣಿಯಿದ್ದಾರೆ, ಶ್ರೇಷ್ಠತಪದ ಧಾರಕರಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಇವರ ಗುಣಗಳ ಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡಿ ಪೂಜಿಸಬೇಕು, ಆರತಿ ಬೆಳಗಬೇಕು. ಅವರ ಮುಂದೆ ಪುಷ್ಪಾಂಜಲಿಯನ್ನು ಕ್ಷೇಪಿಸಬೇಕು, ಅದರಿಂದ ನಮಗೆ ಇಂಥ ಗುರುಗಳ ಚರಣಗಳ ಆಶ್ರಯವೇ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಲೆಂದು ಭಾವಿಸಬೇಕು.

ಆಚಾರ್ಯರ ಸ್ವರೂಪ :- ಆಚಾರ್ಯರು ನಿರಂತರ ಅನಶನ ಮೊದಲಾದ ಹನ್ನೆರಡು ಪ್ರಕಾರದ ಉಜ್ವಲ ತಪಗಳಲ್ಲಿ ಉದ್ಯಮಶೀಲರಿದ್ದಾರೆ, ಆರು ಅವಶ್ಯಕ ಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಾವಧಾನರಿದ್ದಾರೆ, ಪಂಚಾಚಾರದ ಧಾರಕರಿದ್ದಾರೆ, ಅವರ ಪರಿಣತಿಯು ದಶಲಕ್ಷಣಧರ್ಮ ರೂಪವಿರುತ್ತದೆ, ಮನ-ವಚನ-ಕಾಯದ ಗುಪ್ತಿ ಸಹಿತರಿದ್ದಾರೆ, ಹೀಗೆ ಆಚಾರ್ಯರು ಮೂವತ್ತಾರು ಗುಣಗಳ ಧಾರಕರಿದ್ದಾರೆ. ಸಮ್ಯಗ್ವರ್ತನಾಚಾರವನ್ನು ನಿರ್ದೋಷ ಧಾರಣ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಸಮ್ಯಗ್ಜ್ಞಾನದ ಶುದ್ಧತೆಯಿಂದ ಯುಕ್ತರಿದ್ದಾರೆ. ಹದಿಮೂರು ಪ್ರಕಾರದ ಚಾರಿತ್ರ ಶುದ್ಧತೆಯ ಧಾರಕರಿದ್ದಾರೆ. ತಪಶ್ಚರಣದಲ್ಲಿ ಉತ್ಸಾಹಯುಕ್ತರಿದ್ದಾರೆ, ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿಡದೆ ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡು ಪರೀಷಹವನ್ನು ಜಯಿಸುವಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥರಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗೆ ನಿರಂತರ ಪಂಚಾಚಾರಗಳ ಧಾರಕರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಅಂತರಂಗ-ಬಹಿರಂಗ ಪರಿಗ್ರಹದಿಂದ ರಹಿತರಿದ್ದಾರೆ, ನಿರ್ಗಂಧ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಗಮನ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ತತ್ಪರರಿದ್ದಾರೆ, ಉಪವಾಸ, ಪಂಚೋಪವಾಸ, ಪಕ್ಷೋಪವಾಸ, ಮಾಸೋಪವಾಸ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ತತ್ಪರರಿದ್ದಾರೆ, ಮತ್ತು ನಿರ್ಜನ ವನದಲ್ಲಿ ಗಿರಿ ಕಂದರಗಳಲ್ಲಿ ಪರ್ವತದ ಗುಹೆಗಳಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಲವಾದ ಶುಭ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಹಿಡಿದಿಡುತ್ತಾರೆ.

ಶಿಷ್ಯರ ಯೋಗ್ಯತೆಯನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ದೀಕ್ಷೆ ಕೊಡುವಲ್ಲಿ, ಶಿಕ್ಷೆ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ನಿಪುಣರಿದ್ದಾರೆ. ಯುಕ್ತಿಯಿಂದ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಕಾರದ ನಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯುವಂಥವರಿದ್ದಾರೆ, ತಮ್ಮ ಶರೀರದ ಮಮತೆ ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ, ಹಗಲಿರುಳು ಸಂಸಾರ ಕೂಪದಲ್ಲಿ ಪತನವಾಗುವುದರಿಂದ ಭಯಭೀತರಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಮನ-ವಚನ-ಕಾಯದ ಶುದ್ಧತೆಯೊಡನೆ ನಾಸಿಕದ ಅಗ್ರಭಾಗದಲ್ಲಿ ನೇತ್ರಯುಗಲವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಇಂಥ ಆಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಮಸ್ತಕದೊಡನೆ ತಮ್ಮ ಸಮಸ್ತ ಅಂಗಗಳನ್ನು ನೆಲಕ್ಕೆ ಸ್ಪರ್ಶಿಸಿ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಬೇಕಾಗುವುದು. ಆ ಆಚಾರ್ಯರುಗಳ ಚರಣಸ್ಪರ್ಶದಿಂದ ಪವಿತ್ರವಾದಂಥ ಧೂಳನ್ನು ಅಪ್ಪದ್ರವ್ಯಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸುವುದು ಈ ಪ್ರಕಾರ ಸಂಸಾರ ಪರಿಭ್ರಮಣದ ಕ್ಲೇಶವನ್ನು ನಷ್ಟಮಾಡುವಂಥದು ಆಚಾರ್ಯ ಭಕ್ತಿಯಿದೆ.

ಆಚಾರ್ಯರ ವಿಶೇಷ ಗುಣ :- ಯಾರು ಆಚಾರ್ಯರಿದ್ದಾರೆ ಅವರು ಸಮಸ್ತ ಧರ್ಮದ ನಾಯಕರಿದ್ದಾರೆ, ಆಚಾರ್ಯರುಗಳ ಆಧಾರದಿಂದ ಸಮಸ್ತ ಧರ್ಮವಿದೆಯೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಅದರಿಂದ ಈ ಗುಣಗಳ ಧಾರಕರಿದ್ದವರೇ ಆಚಾರ್ಯರಾಗಬೇಕಾಗುವುದು.

ಮೊಡ್ಡರಾಜರುಗಳ, ರಾಜನ ಮಂತ್ರಿಗಳ, ಮಹಾನ ಶ್ರೇಷ್ಠಿಗಳ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನರಾದವರಿರಬೇಕು; ಅವರ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ನೋಡಿದೊಡನೆ ಪರಿಣಾಮವು ಶಾಂತವಾಗಿ ಹೋಗುವಂಥ ಮನೋಹರ ರೂಪವುಳ್ಳವರಿರಬೇಕು; ಅವರ ಉಚ್ಚ ಆಚಾರವು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಿರಬೇಕು; ಮೊದಲು ಗ್ರಹಸ್ಥಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲೂ ಎಂದೂ ಹೀನ ಆಚಾರ, ನಿಂದ್ಯ ವ್ಯವಹಾರ ಮಾಡದವರಿರಬೇಕು; ವರ್ತಮಾನದ ಭೋಗ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ತೊರೆದು ವಿರಕ್ತತೆಗೆ ಪಾತ್ರರಾದವರಿರಬೇಕು; ಲೌಕಿಕ ವ್ಯವಹಾರ ಹಾಗೂ ಪರಮಾರ್ಥದ ಜ್ಞಾತಾರಾಗಿರಬೇಕು; ಬುದ್ಧಿಯು ಪ್ರಬಲತೆ ಮತ್ತು ತಪ್ಪಿಸಿನ ಪ್ರಬಲತೆಯ ಧಾರಕರಿರಬೇಕು.

ಸಂಘದ ಅನ್ಯ ಮುನಿಗಳಿಂದ ಸಂಭವಿಸಲಾರದಂಥ ತಪಸ್ಸಿನ ಧಾರಕರಿರಬೇಕು; ಅಧಿಕಕಾಲದಿಂದ ದೀಕ್ಷಿತರಿರಬೇಕು; ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲದವರೆಗೆ ಗುರುಗಳ ಚರಣಸೇವೆ ಮಾಡಿದವರಿರಬೇಕು; ವಚನದಲ್ಲಿ ಅತಿಶಯ ಸಹಿತರಿರಬೇಕು; ಅವರ ವಚನ ಕೇಳಿದೊಡನೆ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ದೃಢತೆಯಾಗಬೇಕು, ಸಂಶಯದ ಅಭಾವವಾಗಬೇಕು; ಅವರು ಸಂಸಾರ-ಶರೀರ-ಭೋಗಗಳಿಂದ ದೃಢ ನಿಶ್ಚಲ ವಿರಕ್ತತೆಯುಳ್ಳವರಿರಬೇಕು; ಸಿದ್ಧಾಂತ ಸೂತ್ರಗಳ ಅರ್ಥದ ಪಾರಂಗತರಿರಬೇಕು; ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ನಿಗ್ರಹ ಮಾಡಿ ಇಹಲೋಕ ಪರಲೋಕ ಸಂಬಂಧದ ಭೋಗವಿಲಾಸದಿಂದ ರಹಿತರಿರಬೇಕು; ದೇಹಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಮತ್ವದ್ದು ಮಹಾಧೀರರಿರಬೇಕು; ಉಪಸರ್ಗ ಪರೀಷಹಗಳಿಂದ ಅವರ ಚಿತ್ತವೆಂದೂ ಚಂಚಲವಾಗಿರಬಾರದು. ಒಂದು ವೇಳೆ ಆಚಾರ್ಯರೇ ವಿಚಲಿತರಾಗಿ ಹೋದರೆ ಸಮಸ್ತ ಸಂಘವು ಭ್ರಷ್ಟವಾಗಿ ಹೋಗುವುದು, ಧರ್ಮದ ಲೋಪವಾಗಿ ಹೋಗುವುದು.

ಸ್ವಮತ - ಪರಮತದ ಜ್ಞಾತಾರಿರಬೇಕು, ಅನೇಕಾಂತ ವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಕ್ರೀಡೆ ಮಾಡುವಂಥವರಿರಬೇಕು; ಅನ್ಯರ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಹೆದರಿಕೆಯಿಲ್ಲದೆ ಕೂಡಲೆ ಉತ್ತರ ಕೊಡುವಂಥವರಿರಬೇಕು; ಅವರಲ್ಲಿ ಏಕಾಂತ ಪಕ್ಷದ ಖಂಡನೆ ಮಾಡಿ, ಸತ್ಯಾರ್ಥ ಧರ್ಮದ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿರಬೇಕು; ಧರ್ಮದ ಪ್ರಭಾವನೆ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಉದ್ಯಮಶೀಲರಿರಬೇಕು; ಗುರುಗಳ ಹತ್ತಿರ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಮೊದಲಾದ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೋದಿ ಮೂವತ್ತಾರು ಗುಣಗಳ ಧಾರಕರಿರಬೇಕು; ಅವರಿಗೆ ಸಮಸ್ತ ಸಂಘದ ಸಮಕ್ಷಮ ಗುರುಗಳಿಂದ ಆಚಾರ್ಯಪದವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಷ್ಟು ಗುಣಗಳ ಧಾರಕರಿದ್ದವರಿಗೇ ಆಚಾರ್ಯತನವಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಗುಣಗಳಿಲ್ಲದೆ ಒಂದು ವೇಳೆ ಆಚಾರ್ಯರಾದರೆ ಧರ್ಮತೀರ್ಥದ ಲೋಪವಾಗಿ ಹೋಗುವುದು, ಉನ್ಮಾರ್ಗದ - ವಿಪರೀತ ಮಾರ್ಗದ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಾಗಿ ಹೋಗುವುದು. ಸಮಸ್ತ ಸಂಘವು ಸ್ವೇಚ್ಛಾಚಾರಿಯಾಗಿ ಹೋಗುವುದು, ಶಾಸ್ತ್ರದ ಪರಂಪರೆ ಹಾಗೂ ಆಚಾರದ ಪರಂಪರೆಯು ಮುರಿದು ಹೋಗುವುದು.

ಆಚಾರ್ಯರ ಎಂಟು ಗುಣಗಳು :- ಆಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಆಚಾರವಂತ, ಆಧಾರವಂತ, ವ್ಯವಹಾರವಂತ, ಪ್ರಕರ್ತಾ, ಅಪಾಯೋಪಾಯವಿದರ್ಶಿ, ಅವಪೀಡಕ, ಅಪರಿಸ್ರಾವಿ, ನಿಯೋಪಕವೆಂದು ಬೇರೆ ಎಂಟು ಗುಣಗಳಿದ್ದು ಅವುಗಳ ಧಾರಣೆ ಮಾಡುವಂಥವರೇ ಆಚಾರ್ಯರಾಗಬೇಕಾಗುವುದು.

ಆಚಾರವಂತ :- ಐದು ಪ್ರಕಾರದ ಆಚಾರಗಳನ್ನು ಧಾರಣೆಮಾಡುವವರಿಗೆ ಆಚಾರವಂತರೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ವೀತರಾಗ ಸರ್ವಜ್ಞ ಭಗವಂತರು ತಮ್ಮ ದಿವ್ಯ ನಿರಾವರಣ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಜೀವ ಮೊದಲಾದ ತತ್ತ್ವಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ನೋಡಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಸಮ್ಯಕ್ ಶ್ರದ್ಧಾರೂಪದ ಪರಿಣತಿಯಾಗುವುದು ಅದು ದರ್ಶನಾಚಾರವಿದೆ. ಸ್ವ-ಪರ ತತ್ತ್ವಗಳ ನಿರ್ಬಾಧ ಆಗಮ ಮತ್ತು ಆತ್ಮಾನುಭವದಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವರೂಪದ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯು ಅದು ಜ್ಞಾನಾಚಾರವಿದೆ. ಹಿಂಸೆ ಮೊದಲಾದ ಪಂಚ ಪಾಪಗಳ ಅಭಾವರೂಪ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯು ಅದು ಚಾರಿತ್ರಾಚಾರವಿದೆ. ಅಂತರಂಗ-ಬಹಿರಂಗ ತಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯು ಅದು ತಪಾಚಾರವಿದೆ. ಪರೀಷಹ ಮೊದಲಾದವು ಬಂದ ಮೇಲೆ ತಮ್ಮ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಬಚ್ಚಿಡದೆ ಧೈರ್ಯರೂಪದ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯು ಅದು ವೀರ್ಯಾಚಾರವಿದೆ. ಅದೂ ಅಲ್ಲದೆ ಹತ್ತುಪ್ರಕಾರದ ಸ್ಥಿತಕಲ್ಪ ಮೊದಲಾದ ಆಚಾರದಲ್ಲಿ ತತ್ಪರಿರುವುದು.

ಸಮಿತಿ-ಗುಪ್ತಿ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಕಥನ ಮಾಡಿದರೆ ಹೆಚ್ಚು ವಿಸ್ತಾರವಾಗುವುದು. ಐದು ಪ್ರಕಾರದ ಆಚಾರಗಳನ್ನು ತಾವು ಸ್ವಯಂ ನಿರ್ದೋಷ ಪಾಲಿಸಬೇಕು, ಹಾಗೂ ಅನ್ಯ ಶಿಷ್ಯರಿಗೂ ನಿರ್ದೋಷ ಆಚರಣೆ ಮಾಡಿಸುವಲ್ಲಿ ಉದ್ಯಮಶೀಲರಿದ್ದವರೇ ಆಚಾರ್ಯರಿದ್ದಾರೆ-ಆಚಾರ್ಯರು ತಾವೇ ಹೀನಾಚಾರಿಯಿದ್ದರೆ ಅವರು ಶಿಷ್ಯರಿಂದ ಶುದ್ಧ ಆಚರಣೆ ಮಾಡಿಸಲಾರರು. ತಾನೇ ಆಚಾರಹೀನನಾದರೆ ಅವನು ಆಹಾರ, ವಿಹಾರ, ಉಪಕರಣ, ವಸತಿಕೆ ಮೊದಲಾದವನ್ನು ಅಶುದ್ಧ ಗ್ರಹಣೆ ಮಾಡಿಸುವನು. ತಾನೇ ಆಚಾರಹೀನನಿದ್ದರೆ ಅವನು ಶುದ್ಧ ಉಪದೇಶ ಮಾಡುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಆಚಾರ್ಯರು ಆಚಾರವಂತರಾಗಿಯೇ ಇರಬೇಕಾಗುವುದು.

ಆಧಾರವಂತ :- ಯಾರಿಗೆ ಜಿನೇಂದ್ರರು ಹೇಳಿದ ನಾಲ್ಕು ಅನುಯೋಗಗಳ ಆಧಾರವಿದೆ, ಸ್ಯಾದ್ವಾದ ವಿದ್ಯೆಯ ಪಾರಂಗತರಿರುವರು, ಶಬ್ದವಿದ್ಯೆ, ನ್ಯಾಯವಿದ್ಯೆ, ಸಿದ್ಧಾಂತವಿದ್ಯೆಯ ಪಾರಂಗತರಿರುವರು, ಪ್ರಮಾಣ, ನಯ, ನಿಕ್ಷೇಪದ

ಮೂಲಕ ಮತ್ತು ಸ್ವಾನುಭವದ ಮೂಲಕ ಯಾರು ಒಳ್ಳೆಯ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ತತ್ತ್ವಗಳ ನಿರ್ಣಯ ಮಾಡಿರುವರು ಅವರು ಆಧಾರವಂತರಿಂದಾರೆ, ಶ್ರುತದ ಆಧಾರವಿಲ್ಲದವನು ಅನ್ಯ ಶಿಷ್ಯರ ಸಂಶಯ, ಏಕಾಂತ ರೂಪದ ಹಟ ಹಾಗೂ ಮಿಥ್ಯಾಚರಣೆಯ ನಿರಾಕರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಲಾರನು.

ಅನಂತಾನಂತ ಕಾಲದಿಂದ ಪರಿಭ್ರಮಣ ಮಾಡುತ್ತ ಬಂದಿರುವ ಜೀವನಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ದುರ್ಲಭವಾದ ಮನುಷ್ಯ ಜನ್ಮದ ಪ್ರಾಪ್ತಿ, ಅದರಲ್ಲೂ ಉತ್ತಮದೇಶ, ಜಾತಿ, ಕುಲ, ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಪೂರ್ಣತೆ, ದೀರ್ಘಾಯು, ಸತ್ಸಂಗತಿ, ಶ್ರದ್ಧೆ, ಜ್ಞಾನ, ಆಚರಣೆ, ಇವೆಲ್ಲ ಉತ್ತರೋತ್ತರ ಸುಲಭ ಸಂಯೋಗ ಪಡೆದು ಕೂಡ ಅಲ್ಪಜ್ಞಾನೀ ಗುರುಗಳ ಹತ್ತಿರ ವಾಸಿಸುವಂಥ ಶಿಷ್ಯನಾದರೆ ಅವನು ಸತ್ಯಾರ್ಥ ಉಪದೇಶವನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾರದ ಕಾರಣ ತನ್ನ ಯಥಾರ್ಥಸ್ವರೂಪ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳದೆ ಸಂಶಯರೂಪನಾಗಿ ಹೋಗುವನು ಮತ್ತು ಮೋಕ್ಷ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಅತ್ಯಂತದೂರ ಅತ್ಯಂತ ಕಠಿಣವೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ರತ್ನತ್ರಯ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ವಿಚಲಿತನಾಗಿ ಹೋಗುವನು.

ಸತ್ಯಾರ್ಥ ಉಪದೇಶವಿಲ್ಲದೆ ವಿಷಯಕಪಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಹೊರತೆಗೆಯುವಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥನಾಗಲಾರನು, ಮತ್ತು ರೋಗಕೃತ ವೇದನೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಉಪಸರ್ಗ ಪರೀಷಹಗಳಿಂದ ವಿಚಲಿತವಾದ ಭಾವಗಳನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರದ ಅತಿಶಯರೂಪ ಉಪದೇಶವಿಲ್ಲದೆ ತಡೆಯಲು ಸಮರ್ಥನಾಗಲಾರನು ; ಒಂದು ವೇಳೆ ಮರಣವು ಬಂದು ಬಿಟ್ಟಾಗ ಸನ್ಯಾಸದ ಅವಸರದಲ್ಲಿ ಆಹಾರ-ಪಾನೀಯದ ತ್ಯಾಗ ಯೋಗ್ಯ ಅವಸರ ದೇಶ-ಕಾಲ ಸಹಾಯಕ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಕ್ರಮವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಲ್ಲದೆ ಶಿಷ್ಯನ ಭಾವವು ವಿಚಲಿತವಾಗಿ ಹೋಗುವುದು ಅಥವಾ ಅರ್ತಧ್ಯಾನವಾಗಿ ಹೋದರೆ ಸುಗತಿಯು ಕೆಟ್ಟು ಹೋಗುವುದು. ಧರ್ಮದ ಅಪವಾದವಾಗುವುದು, ಅನ್ಯ ಮುನಿಗಳು ಕೂಡ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಶಿಥಿಲವಾಗಿ ಹೋಗುವರು ; ಇದಂತೂ ಮಹಾನ ಅನರ್ಥವಿದೆ.

ಈ ಮನುಷ್ಯನು ಆಹಾರಮಯನಿದ್ದಾನೆ, ಆಹಾರದಿಂದಲೇ ಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ, ನಿರಂತರ ಆಹಾರದ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನೇ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ, ಯಾವಾಗ ರೋಗದ ಕಾರಣ ಮತ್ತು ತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿ ಬಿಡುವುದರಿಂದ ಆಹಾರವು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ದುಃಖದಿಂದ ಜ್ಞಾನ-ಚಾರಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಶಿಥಿಲವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ, ಧರ್ಮಧ್ಯಾನ ರಹಿತವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ ಆಗ ಬಹುಶ್ರುತ ಗುರುಗಳು ಉಪದೇಶ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಅದರಿಂದ ಕ್ಷುಧೆ, ತೃಷೆಯ ವೇದನೆಯಿಂದ ರಹಿತವಾಗಿ ಉಪದೇಶರೂಪದ ಅಮೃತದಿಂದ ಸೇಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಸಮಸ್ತ ಕ್ಲೇಶರಹಿತವಾದ ಧರ್ಮಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಲೀನರಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಕ್ಷುಧೆ, ತೃಷೆ, ರೋಗಾದಿಗಳ ವೇದನಾಯುಕ್ತರಾದ ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ಧರ್ಮದ ಉಪದೇಶರೂಪದ ಅಮೃತದ ನೀರು ಹಾಗೂ ಉತ್ತಮ ಶಿಕ್ಷಾರೂಪ ಭೋಜನದಿಂದ ಜ್ಞಾನಸಹಿತರಾದ ಗುರುಗಳೇ ವೇದನೆಯಿಂದ ರಹಿತರಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಬಹುಶ್ರುತರ ಆಧಾರವಿಲ್ಲದೆ ಧರ್ಮವು ಉಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಆಧಾರವಂತ ಆಚಾರ್ಯರುಗಳ ಆಶ್ರಯವನ್ನೇ ಗ್ರಹಣ ಮಾಡುವುದು ಯೋಗ್ಯವಿದೆ.

ಶಿಷ್ಯನು ವೇದನೆಯಿಂದ ದುಃಖಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದರೆ ಅವನ ಮೈ ತಡಹುದು, ಕೈ-ಕಾಲು-ತಲೆ ಒತ್ತುವುದು, ಸವಿ ಮಾತು ಆಡುವುದು. ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಮೂಲಕ ದುಃಖ ದೂರ ಮಾಡುವುದು. ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸಾಧುಗಳು ಘೋರ ಪರೀಷಹ ಸಹನೆ ಮಾಡಿ ಆತ್ಮಕಲ್ಯಾಣ ಮಾಡಿಕೊಂಡವರ ಕಥೆ ಹೇಳಿ ದೇಹದಿಂದ ಭಿನ್ನ ಆತ್ಮನ ಅನುಭವ ಮಾಡಿಸಿ ವೇದನಾರಹಿತ ಮಾಡಬೇಕು - ಎಲೈ ಮುನಿ! ಈಗ ದುಃಖದಲ್ಲಿ ದೈರ್ಯ ಧಾರಣ ಮಾಡಿರಿ, ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಎಂಥೆಂಥ ದುಃಖ ಭೋಗಿಸಿಲ್ಲ ? ಒಂದು ವೇಳೆ ವೀತರಾಗರ ಆಶ್ರಯ ಗ್ರಹಣ ಮಾಡಿದರೆ ದುಃಖಗಳ ನಾಶ ಮಾಡಿ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಪ್ತನಾಗಿ ಹೋಗಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ಹಲವು ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಹೇಳಿ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ವಿಚಲಿತರಾಗಗೊಡಲಾರದು. ಇಂಥ ಆಧಾರವಂತ ಗುರುಗಳೇ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆಯಲು ಯೋಗ್ಯರಿದ್ದಾರೆ.

ವ್ಯವಹಾರವಂತೆ : ಆಚಾರ್ಯರು ವ್ಯವಹಾರ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಜ್ಞಾತಾರಿರಬೇಕಾಗುವುದು. ಏಕೆಂದರೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಆಚಾರ್ಯರಾಗಲು ಯೋಗ್ಯರಿರುವವರಿಗೆ ಓದಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ, ಇತರರು ಓದಲು ಯೋಗ್ಯವಿಲ್ಲ. ಯಾರು ಜಿನಾಗಮದ

ಜ್ಞಾತಾರಿದ್ವಾರೆ, ಮಹಾದ್ವಯವಂತರಿದ್ವಾರೆ ಪ್ರಬಲಬುದ್ಧಿಯ ಧಾರಕರಿದ್ವಾರೆ ಅವರೇ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಕೊಡುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದೆ. ದ್ರವ್ಯ, ಕ್ಷೇತ್ರ, ಕಾಲ, ಭಾವ, ಕ್ರಿಯೆ, ಪರಿಣಾಮ, ಉತ್ಪಾದ, ಸಂಹನನ, ಪರ್ಯಾಯ, ದೀಕ್ಷೆಯ ಕಾಲ, ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಾನ, ಪುರುಷಾರ್ಥ ಮೊದಲಾದುವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಯಾರು ರಾಗ-ದ್ವೇಷ ರಹಿತರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಅವರೇ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ.

ಅವರಲ್ಲಿ ಎಂಥ ಪ್ರವೀಣತೆಯಿರಬೇಕೆಂದರೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವಂಥವನಿಗೆ ಯಾವ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಕೊಟ್ಟನಂತರ ಅವನ ಪರಿಣಾಮವು ಉಜ್ವಲವಾಗಿ ಹೋಗುವುದು, ದೋಷದ ಅಭಾವವಾಗಿ ಹೋಗುವುದು, ವ್ರತಗಳಲ್ಲಿ ದೃಢತೆಯಾಗುವುದೆಂದು ತಿಳಿದು ಬರಬೇಕು. ಅವರಿಗೆ ಅಹಾರದ ಯೋಗ್ಯತೆ-ಅಯೋಗ್ಯತೆಯ ಜ್ಞಾನವಿರಬೇಕು, ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತದ ಪಾಲನೆಯಾಗುವುದು ಅಥವಾ ಇಲ್ಲ, ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ವಾತ-ಪಿತ್ತ-ಕಫ-ಶೀತ-ಉಷ್ಣತೆಯ ಅಧಿಕತೆಯಿದೆ ಅಥವಾ ಸಮಾನತೆಯಿದೆ, ಅಥವಾ ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಿಥ್ಯಾದೃಷ್ಟಿಗಳ ಅಧಿಕತೆಯಿದೆ ಅಥವಾ ಮಂದತೆಯಿದೆ, ಧರ್ಮಾತ್ಮರಂಗಗಳ ಅಧಿಕತೆಯಿದೆ ಅಥವಾ ಮಂದತೆಯಿದೆಯೆಂಬುದನ್ನು ನೋಡಿ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತದ ಪಾಲನೆಯಾಗುತ್ತದೆಯೆಂದು ಕಂಡು ಬಂದರೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಕೊಡಬೇಕಾಗುವುದು.

ಶೀತ-ಉಷ್ಣ-ವರ್ಷಾಕಾಲವನ್ನು ಅವಸರ್ಪಿಣಿ-ಉತ್ಸರ್ಪಿಣಿಯ ತೃತೀಯ, ಚತುರ್ಥ, ಪಂಚಮಕಾಲವನ್ನು ನೋಡಿ ಕಾಲದ ಅಧೀನ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತದ ಪಾಲನೆಯಾಗುತ್ತದೆಯೆಂದು ಕಂಡು ಬಂದರೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಕೊಡಬೇಕು.

ಪರಿಣಾಮ ನೋಡಬೇಕಾಗುವುದು, ಜತೆಗೆ ತಪಶ್ಚರಣದಲ್ಲಿ ಇವನ ಉತ್ಸಾಹ-ತೀವ್ರವಿದೆ ಅಥವಾ ಮಂದವಿದೆ ಯೆಂಬುದನ್ನೂ ನೋಡಬೇಕು. ಸಂಹನನದ ಹೀನಾಧಿಕತೆ, ಬಲದ ಮಂದತೆ-ತೀವ್ರತೆಯನ್ನೂ ನೋಡಬೇಕಾಗುವುದು. ಇವನು ಅಧಿಕ ಕಾಲದಿಂದ ದೀಕ್ಷಿತನಿದ್ದಾನೆ ಅಥವಾ ನವೀನ ದೀಕ್ಷಿತನಿದ್ದಾನೆ, ಸಹನಶೀಲನಿದ್ದಾನೆ ಅಥವಾ ಅಧೀರನಿದ್ದಾನೆ, ಬಾಲ-ತರೂಣ-ಪೃಥ್ವಿ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕೂಡ ನೋಡಬೇಕಾಗುವುದು- ಆಗಮದ ಜ್ಞಾತಾನಿದ್ದಾನೆ ಅಥವಾ ಮಂದಜ್ಞಾನಿಯಿದ್ದಾನೆ, ಪುರುಷಾರ್ಥಿಯಿದ್ದಾನೆ ಅಥವಾ ಮಂದ ಉದ್ಯಮಿಯಿದ್ದಾನೆ. ಇವೇ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಜ್ಞಾತಾನಾಗಿದ್ದುಕೊಂಡು ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಕೊಡಬೇಕಾಗುವುದು.

ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ದೋಷರೂಪದ ಆಚರಣೆಯನ್ನು ಪುನಃ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ದೋಷವು ದೂರವಾಗಿ ಹೋಗುವುದು ಆ ಪ್ರಕಾರ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಅನುಕೂಲ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಕೊಡಬೇಕಾಗುವುದು. ಯಾರು ಗುರುಗಳ ಹತ್ತಿರ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಶಬ್ದದಿಂದ ಮತ್ತು ಅರ್ಥದಿಂದ ಓದಿಲ್ಲ ಅವನು ಇತರರಿಗೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಕೊಟ್ಟರೆ ಸಂಸಾರರೂಪದ ಕೊಳಚೆಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗುತ್ತಾನೆ, ಅಪಯಶ ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಉನ್ಮಾರ್ಗದ ಉಪದೇಶ ಕೊಟ್ಟಿ ಸಮ್ಯಕ್ ಮಾರ್ಗದ ನಾಶ ಮಾಡಿ ಮಿಥ್ಯಾದೃಷ್ಟಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ಇಷ್ಟು ಗುಣಗಳ ಧಾರಕರಿದ್ದವರಿಗೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಶಾಸ್ತ್ರ ಓದಿಸಿ ಗುರುಗಳು ತಮ್ಮ ಆಚಾರ್ಯ ಪದವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಬಿಡುತ್ತಾರೆ.

ಯಾರು ಮಹಾನ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನರಾಗಿದ್ದಾರೆ, ವ್ಯವಹಾರ - ಪರಮಾರ್ಥದ ಜ್ಞಾತಾ ಇದ್ದಾರೆ, ಯಾವುದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಮೂಲ ಗುಣಗಳಿಗೆ ಅತಿಚಾರ ತಗಲಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ನಾಲ್ಕೂ ಅನುಯೋಗರೂಪ ಶಾಸ್ತ್ರಸಮುದ್ರದ ಪಾರಂಗತರಿದ್ದಾರೆ, ಧೈರ್ಯವಂತರಿದ್ದಾರೆ, ಕುಲವಂತರಿದ್ದಾರೆ, ಪರೀಷಹ ಜಯಿಸುವಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥರಿದ್ದಾರೆ, ದೇವಗಳಮೂಲಕ ಮಾಡಲಾದ ಉಪಸರ್ಗದಿಂದಲೂ ಚಂಚಲರಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ವಕ್ರತ್ವದ ಶಕ್ತಿಯ ಧಾರಕರಿದ್ದಾರೆ, ವಾದಿ-ಪ್ರತಿವಾದಿಯನ್ನು ಜಯಿಸುವಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥರಿದ್ದಾರೆ, ವಿಷಯಗಳಿಂದ ಅತ್ಯಂತ ವಿರಕ್ತರಿದ್ದಾರೆ, ಅಧಿಕ ಸಮಯದವರೆಗೆ ಗುರುಗಳ ಸಂಘದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ, ಸಮಸ್ತ ಸಂಘಕ್ಕೆ ಮಾನ್ಯರಿದ್ದಾರೆ, ಸಮಸ್ತ ಸಂಘವು ಅವರಲ್ಲಿ ಮೊದಲೇ ಆಚಾರ್ಯತೆಯ ಯೋಗ್ಯತೆಯನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದೆ, ಯಾರು ಗುರುಗಳು ಬೋಧಿಸಿದ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಜ್ಞಾತಾರಾಗಿ ಆಚಾರ್ಯತೆಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತರಾಗಿದ್ದಾರೆ ಅವರು ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಇಷ್ಟು ಗುಣಗಳಿಲ್ಲದೆ, ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ಮೂಢ ವೈದ್ಯನು ದೇಶ, ಕಾಲ, ಪ್ರಕೃತಿ ಮೊದಲಾದುವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳದೆ ರೋಗಿಯನ್ನು ಕೊಂದು ಹಾಕುತ್ತಾನೆ, ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ವ್ಯವಹಾರ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದ ಮೂಢ ಗುರುವೂ ಶಿಷ್ಯನನ್ನು ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಸುವಂಥವನೇ ಇದ್ದಾನೆ. ಅದುದರಿಂದ ಆಚಾರ್ಯರು ವ್ಯವಹಾರವಂತರಿರಲೇಬೇಕಾಗುವುದು.

ಪ್ರಕರ್ತಾ : ಆಚಾರ್ಯರು ಪ್ರಕರ್ತಾಗುಣಸಹಿತರಿರಬೇಕಾಗುವುದು. ಸಂಘದಲ್ಲಿ ಯಾರೋ ರೋಗಿಯಿದ್ದರೆ, ವೃದ್ಧರಿದ್ದರೆ, ಅಶಕ್ತರಿದ್ದರೆ ಬಾಲಕನಿದ್ದು ಅವನು ಸನ್ಯಾಸಧಾರಣ ಮಾಡಿದ್ದರೆ, ಅವರ ವೈಯಾಪ್ಯತ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಯುಕ್ತ ಮಾಡಿದ ಮುನಿಗಳಂತೂ ಸೇವೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ಸ್ವಯಂ ಆಚಾರ್ಯರು ಕೂಡ ಸಂಘದ ಮುನಿಗಳಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ಅಶಕ್ತರಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದರೆ ಅವರನ್ನು ಏಳಿಸುವುದು, ಕೂಡಿಸುವುದು, ಶಯನ ಮಾಡಿಸುವುದು, ಮಲ-ಮೂತ್ರ-ಕಫ ಹಾಗೂ ರಕ್ತ-ಕೀವು ಮೊದಲಾದುವನ್ನು ಶರೀರದಿಂದ ದೂರ ಮಾಡುವುದು, ತೊಳೆಯುವುದು ಎತ್ತಿ ಪ್ರಾಸುಕ ಸ್ನಾನದಲ್ಲಿ ಎಸೆಯುವುದು, ಧರ್ಮೋಪದೇಶ ಕೊಡುವುದು, ಧರ್ಮಗ್ರಹಣ ಮಾಡಿಸುವುದು ಇತ್ಯಾದಿ ವೈಯಾಪ್ಯತ್ಯವನ್ನು ಆದರಪೂರ್ವಕ ಭಕ್ತಿ ಭಾವದೊಡನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಅವರನ್ನು ನೋಡಿ ಸಂಘದಲ್ಲಿರುವ ಮುನಿಗಳೆಲ್ಲರು ವೈಯಾಪ್ಯತ್ಯ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಸಾವಧಾನರಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಹೀಗೆ ವಿಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ-

ಓಹೋ ! ಧನ್ಯರಿದ್ದಾರೆ ಕರುಣಾನಿಧಾನರಾದ ಈ ನಮ್ಮ ಗುರು ಭಗವಾನ ಪರಮೇಷ್ಟಿಗಳು ! ಧರ್ಮಾತ್ಮರಲ್ಲಿ ಅವರದು ಇಷ್ಟು ವಾತ್ಸಲ್ಯವಿದೆ. ನಾವೋ ಮಹಾನಿಂದ್ಯರಿದ್ದೇವೆ, ಸೋಮಾರಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದೇವೆ, ನಾವುಗಳು ಇರುತ್ತಿರುವಾಗಲೂ ಗುರುಗಳು ಸೇವೆ ಮಾಡುವುದು. ಈ ನಮ್ಮ ಪ್ರಮಾದತನವು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಧಿಕ್ಕಾರಯೋಗ್ಯವಿದೆ, ಬಂಧದ ಕಾರಣವಿದೆಯೆಂದು ವಿಚಾರ ಮಾಡಿ ಸಮಸ್ತ ಸಂಘವು ವೈಯಾಪ್ಯತ್ಯದಲ್ಲಿ ಉದ್ಯಮಶೀಲವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ.

ಒಂದು ವೇಳೆ ಆಚಾರ್ಯರು ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಮಾದಿಯಾಗಿ ಹೋದರೆ ಸಕಲ ಸಂಘವು ವಾತ್ಸಲ್ಯರಹಿತವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಆಚಾರ್ಯರ ಕರ್ತೃತ್ವಗುಣವು ಮುಖ್ಯವಿದೆ. ಯಾರಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತ ಸಂಘದ ವೈಯಾಪ್ಯತ್ಯ ಮಾಡುವ ಕ್ಷಮತೆಯಿದೆ. ಅವರು ಆಚಾರ್ಯರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಹೀನ ಆಚಾರವುಳ್ಳವರಿಗೆ ಶುದ್ಧ ಆಚಾರ ಗ್ರಹಣ ಮಾಡಿಸುತ್ತಾರೆ, ಮಂದ ಜ್ಞಾನಿಯಾಗಿದ್ದವರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳಿ ಚಾರಿತ್ರದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವರನ್ನು ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಕೊಟ್ಟು ಶುದ್ಧ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ, ಕೆಲವರಿಗೆ ಧರ್ಮೋಪದೇಶ ಕೊಟ್ಟು ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ದೃಢತೆ ಮಾಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಧನ್ಯರಿದ್ದಾರೆ ಆಚಾರ್ಯ ಭಗವಂತರು ! ಯಾರಿಗೆ ಅವರ ಆಶ್ರಯವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿ ಹೋಗಿದೆ ಅವರನ್ನು ಮೋಕ್ಷ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿ ಉದ್ಧಾರ ಮಾಡಿಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಆದುದರಿಂದ ಆಚಾರ್ಯರ ಪ್ರಕರ್ತಾ ಗುಣವು ಮುಖ್ಯವಿದೆ.

ಅಪಾಯೋಪಾಯವಿದರ್ಶಿ : ಅಪಾಯೋಪಾಯವಿದರ್ಶಿಯೆಂಬುದು ಆಚಾರ್ಯರ ಐದನೇ ಗುಣವಿದೆ. ಓರ್ವ ಸಾಧುವು ಕ್ಷುಧೆ, ತೃಷಿ, ರೋಗದ ವೇದನೆಯಿಂದ ಕ್ಲೇಶಿತ ಪರಿಣಾಮರೂಪನಾಗಿ ಹೋದರೆ, ತೀವ್ರರಾಗ-ದ್ವೇಷರೂಪನಾಗಿ ಹೋದರೆ, ಲಜ್ಜೆಯಿಂದ-ಭಯದಿಂದ ಯಥಾವತ್ ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ, ರತ್ನಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ಸಾಹರಹಿತನಾಗಿ ಹೋದರೆ, ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಶಿಥಿಲನಾಗಿ ಹೋದರೆ, ಅವನಿಗೆ ಅಪಾಯ ಎಂದರೆ ರತ್ನಯದ ನಾಶ ಉಪಾಯ ಎಂದರೆ ರತ್ನಯದ ರಕ್ಷಣೆಯ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದಂಥ ಗುಣ-ದೋಷಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಬೇಕು. ಅವನು ರತ್ನಯದ ನಾಶವಾಗುವುದರಿಂದ ಕಂಪಿಸತೊಡಗುವನು ಮತ್ತು ರತ್ನಯದ ನಾಶದಿಂದ ತನ್ನ ನಾಶ ಹಾಗೂ ನರಕಾದಿ ದುರ್ಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಪತನವು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಕಾಣತೊಡಗುವುದು. ರತ್ನಯದ ರಕ್ಷಣೆಯಿಂದ ಸಂಸಾರದಿಂದ ಉದ್ಧಾರವಾಗಿ ಅನಂತ ಸುಖದ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಉಪದೇಶದಿಂದ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ತೋರಿಸಿ ಕೊಡಬೇಕು. ಇಂಥ ಉಪದೇಶ ಕೊಡುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಯಾರಲ್ಲಿದೆ ಅವರು ಅಪಾಯೋಪಾಯವಿದರ್ಶಿ ಗುಣದ ಧಾರಕರಾದ ಆಚಾರ್ಯರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಉಪದೇಶ ಬರೆಯುವುದರಿಂದ ಕಥನವು ವಿಸ್ತಾರವಾಗುವುದೆಂದು ಅದನ್ನು ಬರೆಯಲಿಲ್ಲ.

ಅವಶೀಡಕ : ಈಗ ಅವಶೀಡಕ ನಾಮದ ಆರನೆಯ ಗುಣವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಓರ್ವ ಮುನಿಯು ರತ್ನಯ ಧಾರಣ ಮಾಡಿ ಕೂಡ ಲಜ್ಜೆಯಿಂದ, ಭಯದಿಂದ, ಅಭಿಮಾನ, ಗೌರವ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಂದ ತನ್ನ ಶುದ್ಧ ಯಥಾವತ್ ಆಲೋಚನೆ (ದೋಷ ಸ್ವೀಕಾರ) ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ಆಚಾರ್ಯರು ಅವರಿಗೆ ಸ್ನೇಹದಿಂದ ತುಂಬಿದ, ಕಿವಿಗಳಿಗೆ ಮಧುರ ಹಾಗೂ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡುವಂಥ ಶಿಕ್ಷಣ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಎಲೈ ಮುನಿ ! ಅತ್ಯಂತ ದುರ್ಲಭವಿರುವ ರತ್ನಯದ ಲಾಭವನ್ನು ನೀವು ಮಾಯಾಚಾರದಿಂದ ನಷ್ಟಮಾಡಬೇಡಿರಿ. ಮಾತಾ ಪಿತರ ಸಮಾನರಿರುವ ತಮ್ಮ ಗುರುಗಳ ಹತ್ತಿರ ತಮ್ಮ ದೋಷ ಪ್ರಕಟ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಲಜ್ಜೆಯೇಕೆ ? ವಾತ್ಸಲ್ಯಯುಕ್ತ ಗುರುಗಳೂ ತಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯನ ದೋಷವನ್ನು ಪ್ರಕಟಮಾಡಿ ಶಿಷ್ಯನ ಹಾಗೂ ಧರ್ಮದ

ಅವಮಾನಪಡಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಶಲ್ಯದೂರ ಮಾಡಿ ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ರತ್ನತ್ರಯದ ಶುದ್ಧತೆ ಮತ್ತು ತಪಸ್ಸರಣದ ಪಾಲನೆಯಾಗುವುದು ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ದ್ರವ್ಯ, ಕ್ಷೇತ್ರ, ಕಾಲ, ಭಾವದ ಅನುಸಾರ ತಮಗೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಕೊಡಲಾಗುವದು. ಆದುದರಿಂದ ಭಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ನಿರ್ದೋಷ ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ಇಂಥ ಸ್ನೇಹರೂಪದ ವಚನಗಳಿಂದಲೂ ಯಾರು ಮಾಯಾಶಲ್ಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡದಿದ್ದರೆ ವೀರ್ಯವಂತರಾದ ಆಚಾರ್ಯರು ಬಲವಂತದಿಂದ ಶಿಷ್ಯನ ಶಲ್ಯವನ್ನು ತೆಗೆಯುತ್ತಾರೆ. ಎಲೈ ಮುನಿ ! ಈ ದೋಷವು ಹೀಗೆಯೇ ಇದೆಯೇನು, ಸತ್ಯ ಹೇಳಿರಿ ? ಎಂದು ಯಾವಾಗ ಆಚಾರ್ಯರು ಶಿಷ್ಯನನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಾರೆ ಆಗ ಅವರ ತೇಜಸ್ಸು ಹಾಗೂ ತಪಸ್ಸಿನ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಹೇಗೆ ಸಿಂಹವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ನರಿಯು ತಿನ್ನುತ್ತಿರುವ ಮಾಂಸವನ್ನು ಕೂಡಲೇ ಉಗುಳಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ, ಮತ್ತು ಹೇಗೆ ಮಹಾನ ಪ್ರಚಂಡ ತೇಜಸ್ವಿಯಾದ ದೊರೆಯು ಅಪರಾಧಿಯನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಾನೆ ಆಗ ಅವನಿಂದ ಕೂಡಲೆ ಸತ್ಯವೇ ಹೊರ ಬರುತ್ತದೆ, ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಶಿಷ್ಯನು ಕೂಡ ಮಾಯಾ ಶಲ್ಯವನ್ನು ತೆಗೆದು ಹಾಕುತ್ತಾನೆ.

ಒಂದು ವೇಳೆ ಶಿಷ್ಯನು ಸತ್ಯಮಾತನಾಡಿ ತನ್ನ ಮಾಯಾಚಾರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡದಿದ್ದರೆ ಗುರುಗಳು ತಿರಸ್ಕಾರದ ವಚನಗಳನ್ನೂ ಆಡುತ್ತಾರೆ. ಎಲೈ ಮುನಿ ! ನಮ್ಮ ಸಂಘದಿಂದ ಹೊರಟು ಹೋಗಿರಿ, ನಮ್ಮಿಂದ ತಮಗೆ ಯಾವ ಪ್ರಯೋಜನವಿದೆ? ಯಾರು ತಮ್ಮ ಶರೀರದ ಮಲವನ್ನು ತೊಳೆಯಬಯಸುವರು ಅವರು ನಿರ್ಮಲ ಜಲದಿಂದ ತುಂಬಿದ ಸರೋವರದ ಪ್ರಾಪ್ತಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವರು, ಯಾರು ತಮ್ಮ ಮಹಾನ ರೋಗವನ್ನು ದೂರ ಮಾಡಬಯಸುವರು, ಅವರು ಕುಶಲ ವೈದ್ಯನನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವರು. ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಯಾರು ರತ್ನತ್ರಯರೂಪ ಪರಮಧರ್ಮದ ಆತಿಚಾರ ದೂರ ಮಾಡಿ ಉಜ್ವಲ ಮಾಡಬಯಸುವರು. ಅವರು ಗುರುಗಳ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆಯುವರು. ನಿಮಗೆ ರತ್ನತ್ರಯದ ಶುದ್ಧತೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಆದರವಿಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಮುನಿತನ ವ್ರತಧಾರಣ ಮಾಡುವುದು, ನಗ್ನವಾಗಿ ಕ್ಷುಧಾದಿಗಳ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಸಹನೆ ಮಾಡುವ ವಿಡಂಬನೆಯಿಂದ ಏನು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ ? ಸಂವರ-ನಿರ್ಜರೆಗಳಂತೂ ಕಷಾಯಗಳನ್ನು ಜಯಿಸುವುದರಿಂದ ಆಗುತ್ತವೆ. ಮೊದಲು ಮಾಯಾ ಕಷಾಯದ ತ್ಯಾಗವನ್ನೇ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ವ್ರತ, ಸಂಯಮ, ಮೌನಧಾರಣ ಮಾಡುವುದು ವ್ಯರ್ಥವಿದೆ. ಮಾಯಾಚಾರಿಯು ನಗ್ನವಿರುವುದು ಮತ್ತು ಪರೀಷಪ ಸಹಿಸುವುದು ವ್ಯರ್ಥವಿದೆ. ತಿರ್ಯಂಚ ಕೂಡ ಪರಿಗ್ರಹವಿಲ್ಲದೆ ನಗ್ನವಿರುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ನೀವು ದೂರ ಭವ್ಯರಿರುವಿರಿ, ನಮಗೆ ವಂದಿಸಲು ಯೋಗ್ಯರಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ದೋಷವು ಪ್ರಕಟವಾಗಿ ಹೋದರೆ ನಾವು ನಿಂದ್ಯರಾಗುವೆವು, ನಮ್ಮ ಉಚ್ಚತೆಯು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ಹೋಗುವುದೆಂದು ನಿಮ್ಮ ಭಾವನೆಯಿದೆ, ಆದರೆ ನೀವು ಹೀಗೆ ಮನ್ನಿಸುವುದು ಅದು ಬಂಧದ ಕಾರಣವಿದೆ. ಶ್ರಮಣರಂತೂ ಸ್ತುತಿ-ನಿಂದೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಾನ ಪರಿಣಾಮವಿಡುವಂಥವರಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಗುರುಗಳು ಕಠೋರ ವಚನಗಳನ್ನು ಆಡಿಯು ಕೂಡ ಮಾಯಾಚಾರ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಆಭಾವ ಮಾಡಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಅವಪೀಡಕ ಆಚಾರ್ಯರು ಬಲವಂತರಿರುವರು, ಉಪಸರ್ಗ-ಪರೀಷಪಗಳು ಬಂದ ಮೇಲೆ ಅಧೀರರಾಗರು, ಪ್ರತಾಪವಂತರಿರುವರು, ಅವರ ವಚನ ಉಲ್ಲಂಘನೆ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಸಮರ್ಥರಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿಯಿದ್ದು ಅವರನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ದೋಷಧಾರಕ ಸಾಧುಗಳು ಕಂಪಿಸತೊಡಗುವರು, ಅವರಿಗೆ ದೊಡ್ಡ-ದೊಡ್ಡ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಮಣಿದು ವಂದನೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ, ಅವರ ಉಜ್ವಲ ಕೀರ್ತಿಯು ವಿಖ್ಯಾತವಿರುತ್ತದೆ, ಅವರ ಪ್ರಶಂಸೆ ಕೇಳುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ ಅವರ ಗುಣಗಳಲ್ಲಿ ದೃಢ ಶ್ರದ್ಧೆಯಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ, ಅವರನ್ನು ನೋಡದೆಯೇ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಅವರ ವಚನಗಳನ್ನು ಪ್ರಮಾಣವೆಂದು ಮನ್ನಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ, ಸಿಂಹದ ಸಮಾನ ನಿರ್ಭಯಿರಿರುವರು. ಇಂಥ ಅವಪೀಡಕಗುಣಧರಿಸಿದ ಗುರುಗಳು ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ಶಿಷ್ಯನ ಹಿತವಾಗುವುದು ಆ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಉಪಕಾರ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ಬಾಲಕನ ಹಿತ ಯೋಚಿಸುವಂಥ ತಾಯಿಯು ಅಳುತ್ತಿರುವ ಬಾಲಕನನ್ನೂ ಒತ್ತಿ ಹಿಡಿದು ಬಾಯಿ ತೆರೆದು ಬಲವಂತದಿಂದ ಹಾಲು, ಔಷಧ ಮೊದಲಾದುವನ್ನು ಕುಡಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಶಿಷ್ಯನ ಹಿತ ಯೋಚಿಸುವಂಥ ಆಚಾರ್ಯರು ಕೂಡ ಮಾಯಾಶಲ್ಯಯುಕ್ತ ಶಿಷ್ಯಮುನಿಯ ದೋಷವನ್ನು ಬಲವಂತದಿಂದ ದೂರ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ, ಅಥವಾ ಕಹಿ ಔಷಧದ ಸಮಾನ ನಂತರ ಹಿತ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಯಾರು ಚಿಹ್ನೆಯಿಂದ ಸಿಹಿ ಆಡುತ್ತಾರೆ, ಆದರೆ ಶಿಷ್ಯನನ್ನು ದೋಷಗಳಿಂದ ಬಿಡಿಸುವುದಿಲ್ಲ, ಅವರು ಒಳ್ಳೆಯ ಗುರುಗಳಲ್ಲ.

ಯಾರು ವಚನದಿಂದ ಏಟು ಬಾರಿಸಿಯೂ ಕೂಡ ದೋಷಗಳಿಂದ ಬಿಡಿಸುತ್ತಾರೆ, ಅಂಥ ಗುರುಗಳು ಪೂಜೆ ಮಾಡಲು ಯೋಗ್ಯರಿದ್ದಾರೆ. ಆದುದರಿಂದ ಅವಪೀಡಕಗುಣದ ಧಾರಕರೇ ಆಚಾರ್ಯರಿದ್ದಾರೆ.

ಅಪರಿಸ್ರಾವಿ : ಈಗ ಅಪರಿಸ್ರಾವಿಗುಣ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಶಿಷ್ಯನು ಗುರುಗಳೊಡನೆ ಯಾವ ದೋಷದ ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ, ಆ ದೋಷವನ್ನು ಗುರುಗಳು ಬೇರೆ ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ಕಾಯ್ದೆಲೋಹದ ಮೂಲಕ ಕುಡಿದ ನೀರು ಹೊರಗೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಶಿಷ್ಯನಿಂದ ಕೇಳಿದ ದೋಷವನ್ನು ಆಚಾರ್ಯರು ಬೇರೆ ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅದು ಅಪರಿಸ್ರಾವಿ ಗುಣವಿದೆ. ಶಿಷ್ಯನಂತೂ ಗುರುಗಳ ಮೇಲೆ ವಿಶ್ವಾಸವಿಟ್ಟು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ, ಆದರೆ ಗುರುಗಳು ಒಂದು ವೇಳೆ ಶಿಷ್ಯನ ದೋಷವನ್ನು ಪ್ರಕಟಮಾಡಿ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರೆ ಇತರರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರೆ ಅವರು ಗುರುಗಳಿಲ್ಲ. ಅಧಃಪರಿದ್ದಾರೆ, ವಿಶ್ವಾಸಘಾತಕರಿದ್ದಾರೆ.

ಓರ್ವ ಶಿಷ್ಯನು ತನ್ನ ದೋಷವು ಗುರುಗಳ ಮೂಲಕ ಪ್ರಕಟವಾಗಿ ಹೋಗಿದೆಯೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ದುಃಖಿಯಾಗಿ ಆತ್ಮಘಾತ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ, ಓರ್ವನು ಕ್ರೋಧವಶನಾಗಿ ರತ್ನತ್ರಯದ ತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿಬಿಡುತ್ತಾನೆ, ಓರ್ವನು ಗುರುಗಳ ದುಷ್ಕೃತಿಯನ್ನು ತಿಳಿದು ಅನ್ಯ ಸಂಘದಲ್ಲಿ ಹೊರಟು ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. 'ಹೇಗೆ ನನ್ನ ಅವಚ್ಛೇ ಮಾಡಿದ್ದೀರಿ, ಹಾಗೆಯೇ ನಿಮ್ಮದೂ ಅವಚ್ಛೇ ಮಾಡುವೆನೆ' ಎಂದು ಸಮಸ್ತ ಸಂಘದಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟ ಘೋಷಣೆ ಮಾಡಿ ಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಅದರಿಂದ ಸಮಸ್ತ ಸಂಘದ ವಿಶ್ವಾಸವು ಆಚಾರ್ಯರ ಮೇಲಿಂದ ಹೊರಟು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಆಚಾರ್ಯರು ಎಲ್ಲರಿಂದಲೂ ತ್ಯಾಜ್ಯರಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಇತ್ಯಾದಿ ಬಹಳಷ್ಟು ದೋಷಗಳು ಬರುತ್ತವೆ. ಹೆಚ್ಚು ಹೇಳುವುದರಿಂದ ಕಥನವು ವೃದ್ಧಿಸುವುದು. ಆದುದರಿಂದ ಅಪರಿಸ್ರಾವಿಗುಣದ ಧಾರಕರೇ ಆಚಾರ್ಯರಾಗಬೇಕಾಗುವುದು.

ನಿಯೂಪಕ : ಆಚಾರ್ಯರು ನಿಯೂಪಕ ಗುಣಧಾರಿಯಿರಬೇಕಾಗುವುದು. ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ನಾವಿಕನು ಸಮಸ್ತ ಬಾಧೆಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿ ನೌಕೆಯನ್ನು ದಡ ತಲುಪಿಸುತ್ತಾನೆ, ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಆಚಾರ್ಯರು ಕೂಡ ಶಿಷ್ಯರುಗಳನ್ನು ಅನೇಕ ವಿಘ್ನಗಳಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಿ ಸಂಸಾರ ಸಮುದ್ರದೊಳಗಿಂದ ಪಾರು ಮಾಡಿಸಿ ಬಿಡುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಆಚಾರವಂತ, ಆಧಾರವಂತ, ವ್ಯವಹಾರವಂತ, ಪ್ರಕರ್ತಾ, ಅಪಾಯೋಪಾಯವಿದರ್ಶಿ, ಅವಪೀಡಕ, ಅಪರಿಸ್ರಾವಿ, ನಿಯೂಪಕವೆಂಬ ಈ ಎಂಟು ಆಚಾರ್ಯರ ಗುಣಗಳನ್ನು ಧಾರಣ ಮಾಡುವಂಥವರ ಗುಣಗಳಿಲ್ಲ ಅನುರಾಗ ಮಾಡುವುದು ಅದು ಆಚಾರ್ಯ ಭಕ್ತಿಯಿದೆ. ಇಂಥ ಆಚಾರ್ಯರುಗಳ ಗುಣಗಳನ್ನು ಸ್ಮರಣೆಮಾಡಿ, ಆಚಾರ್ಯರುಗಳ ಸ್ತವನ ವಂದನೆ ಮಾಡಿ ಯಾವ ಪುರುಷರು ಆರತಿ ಬೆಳಗುತ್ತಾರೆ ಅವರು ಪಾಪರೂಪ ಸಂಸಾರದ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ನನ್ನ ಮಾಡಿ ಅಕ್ಷಯ ಸುಖದ ಪ್ರಾಪ್ತಿಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆಂದು ವೀತರಾಗೀ ಗುರುಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಆಚಾರ್ಯ ಭಕ್ತಿ ಭಾವನೆಯ ವರ್ಣನೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು.

ಬಹುಶ್ರುತ ಭಕ್ತಿ ಭಾವನೆ

ಈಗ ಬಹುಶ್ರುತಭಕ್ತಿಯೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಹನ್ನೆರಡನೇ ಭಾವನೆಯ ವರ್ಣನೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಯಾರು ಅಂಗ-ಪೂರ್ವ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಜ್ಞಾತಾರಿದ್ದಾರೆ, ನಾಲ್ಕೂ ಅನುಯೋಗಗಳ ಪಾರಂಗತರಾಗಿ ನಿರಂತರ ಸ್ವಯಂ ಪರಮಾಗಮವನ್ನು ಓದುತ್ತಾರೆ, ಅನ್ಯ ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ಓದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಬಹುಶ್ರುತಿಯಿದ್ದಾರೆ. ಶ್ರುತಜ್ಞಾನವೇ ಅವರ ದಿವ್ಯ ನೇತ್ರಗಳಿವೆ, ತಮ್ಮ ಹಾಗೂ ಇತರರ ಹಿತ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರವರ್ತಿಸುತ್ತಾರೆ, ತಮ್ಮ ಜಿನಸಿದ್ಧಾಂತಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಅನ್ಯ ಏಕಾಂತಿಗಳ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳನ್ನು ವಿಷ್ಠಾರದಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವಂಥ ಸ್ಯಾದ್ವಾದ್ ರೂಪ ಪರಮ ವಿದ್ಯೆಯ ಧಾರಕರಿದ್ದಾರೆ ಅವರ ಭಕ್ತಿ ಮಾಡುವುದು ಅದು ಬಹುಶ್ರುತ ಭಕ್ತಿಯಿದೆ. ಬಹುಶ್ರುತಿಯ ಮಹಿಮೆ ಮಾಡಲು ಯಾರು ಸಮರ್ಥರಿದ್ದಾರೆ ? ಯಾರು ನಿರಂತರ ಶ್ರುತ ಜ್ಞಾನದ ದಾನ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಂಥ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರಿಗೆ ವಿನಯ ಸಹಿತ ಭಕ್ತಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ, ಅವರು ಶಾಸ್ತ್ರರೂಪ ಸಮುದ್ರದ ಪಾರಂಗತರಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಜಿನೇಂದ್ರದೇವರು ಎಷ್ಟು ಅಂಗ, ಪೂರ್ವ, ಪ್ರಕೀರ್ಣಕಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ ಆ ಎಲ್ಲ

ಜಿನಾಗಮಗಳನ್ನು ಯಾರು ಸ್ವಯಂ ನಿರಂತರ ಓದುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಅನ್ಯರಿಗೆ ಓದಿಸುತ್ತಾರೆ ಅವರು ಬಹುಶ್ರುತಿಗಳಿದ್ದಾರೆ.

ದ್ವಾಪ್ತಾಂಗ : ಪ್ರಥಮ ಆಚಾರಾಂಗದಲ್ಲಿ ಹದಿನೆಂಟು ಸಾವಿರ ೧೮೦೦೦ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಮುನಿಧರ್ಮದ ವರ್ಣನೆಯಿದೆ.

ಸೂತ್ರ ಕೃತಾಂಗದಲ್ಲಿ ಮೂವತ್ತಾರು ಸಾವಿರ ೩೬೦೦೦ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಜಿನೇಂದ್ರರ ಶ್ರುತದ ಆರಾಧನೆ ಮಾಡುವ ವಿನಯ ಕ್ರಿಯೆಯ ವರ್ಣನೆಯಿದೆ.

ಸ್ಥಾನಾಂಗದಲ್ಲಿ ನಲವತ್ತೆರಡು ಸಾವಿರ ೪೨೦೦೦ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಆರೂ ದ್ರವ್ಯಗಳ ಏಕ ಅನೇಕ ಸ್ಥಾನಗಳ ವರ್ಣನೆಯಿದೆ.

ಸಮವಾಯಾಂಗದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಅರವತ್ತಾಲ್ಪು ಸಾವಿರ ೧೬೪೦೦೦ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಜೀವಾದಿ ಪದಾರ್ಥಗಳ ದ್ರವ್ಯ, ಕ್ಷೇತ್ರ, ಕಾಲ, ಭಾವದ ಸಮಾನತೆಯ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ವರ್ಣನೆಯಿದೆ.

ವ್ಯಾಖ್ಯಾಪ್ರಜ್ಞಪ್ತಿ ಅಂಗದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಲಕ್ಷ ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟು ಸಾವಿರ ೨೨೮೦೦೦ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಜೀವವು ಆಸ್ತಿ ಇದೆ ಅಥವಾ ನಾಸ್ತಿ ಇದೆ, ಏಕವಿದೆ ಅಥವಾ ಅನೇಕವಿದೆ, ಇತ್ಯಾದಿ ಗಣಧರರಿಂದ ತೀರ್ಥಂಕರರ ಹತ್ತಿರ ಮಾಡಲಾದ ಅರವತ್ತು ಸಾವಿರ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳ ವರ್ಣನೆಯಿದೆ.

ಜ್ಞಾತೃಧರ್ಮಕಥಾ ಅಂಗದಲ್ಲಿ ಐದು ಲಕ್ಷ ಐವತ್ತಾರು ಸಾವಿರ ೫೫೬೦೦೦ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಗಣಧರರಿಂದ ಕೇಳಲಾದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳ ಉತ್ತರರೂಪವಾಗಿ ಜೀವ ಮೊದಲಾದ ದ್ರವ್ಯಗಳ ಸ್ವಭಾವದ ವರ್ಣನೆಯಿದೆ.

ಉಪಾಸಕಾಧ್ಯಯನ ಅಂಗದಲ್ಲಿ ಹನ್ನೊಂದು ಲಕ್ಷ ಎಪ್ಪತ್ತು ಸಾವಿರ ೧೧೬೦೦೦೦ ಪದಗಳಲ್ಲಿ, ಶ್ರಾವಕನ (ಹನ್ನೊಂದು ನೆಲೆಗಳ) ವ್ರತ, ಶೀಲ, ಆಚಾರ, ಕ್ರಿಯೆ, ಮಂತ್ರ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ವರ್ಣನೆಯಿದೆ.

ಅಂತಕೃತದಶಾಂಗದಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತು ಮೂರು ಲಕ್ಷ ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟು ಸಾವಿರ ೨೩೨೮೦೦೦ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ತೀರ್ಥಂಕರರ ತೀರ್ಥಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹತ್ತು-ಹತ್ತು ಮುನಿಗಳು ಉಪಸರ್ಗ ಸಹಿತರಾಗಿ ಸಂಸಾರದ ಕೊನೆ ಮಾಡಿ ನಿರ್ವಾಣ ಪ್ರಾಪ್ತ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು ಅವರ ವರ್ಣನೆಯಿದೆ.

ಅನುತ್ತರೋಪಪಾದದಶಾಂಗದಲ್ಲಿ ತೊಂಭತ್ತೆರಡು ಲಕ್ಷ ನಲವತ್ತಾಲ್ಪು ಸಾವಿರ ೨೪೪೦೦೦೦ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ತೀರ್ಥಂಕರರ ತೀರ್ಥಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹತ್ತು-ಹತ್ತು ಮುನಿಗಳು ಭಯಂಕರ ಘೋರ ಉಪಸರ್ಗ ಸಹಿಸಿ ದೇವಗಳಿಂದ ಪೂಜಿತರಾಗಿ (ಸಮಾಧಿ ಮರಣಮಾಡಿ) ವಿಜಯ ಮೊದಲಾದ ಅನುತ್ತರ ವಿಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನರಾಗಿದ್ದಾರೆ ಅವರ ವರ್ಣನೆಯಿದೆ.

ಪ್ರಶ್ನವ್ಯಾಕರಣಾಂಗದಲ್ಲಿ ತೊಂಭತ್ತು ಮೂರು ಲಕ್ಷ ಹದಿನಾರು ಸಾವಿರ ೯೩೧೬೦೦೦ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ನಷ್ಟವಾಗಿ ಹೋದ ಮುಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿ ಟ್ಟುಕೊಂಡ ಲಾಭ-ಹಾನಿ, ಸುಖ-ದುಃಖ, ಜೀವನ-ಮರಣ (ಸೋಲು, ಗೆಲುವು, ಚಿಂತೆ)ಗಳ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಮಾಡಲಾದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳ (ಭೂತ, ಭವಿಷ್ಯ, ವರ್ತಮಾನದ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಕೊಡಲಾದ ಉತ್ತರಗಳ) ವರ್ಣನೆಯಿದೆ.

ವಿಪಾಕಸೂತ್ರಾಂಗದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕೋಟಿ ಎಂಭತ್ತಾಲ್ಪು ಲಕ್ಷ ೧೮೪೦೦೦೦೦೦ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಕರ್ಮಗಳ ಉದಯ, ಉದೀರಣಾ, ಸತ್ತಾದ ವರ್ಣನೆಯಿದೆ. (ಈ ಪ್ರಕಾರ ಹನ್ನೊಂದು ಅಂಗಗಳ ವರ್ಣನೆಯನ್ನು ನಾಲ್ಕು ಕೋಟಿ ಹದಿನೈದು ಲಕ್ಷ ಎರಡು ಸಾವಿರ ೪೧೫೦೨೦೦೦ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.)

ದೃಷ್ಟಿವಾದ ನಾಮದ ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಅಂಗದಲ್ಲಿ (ಒಂದು ನೂರಾ ಎಂಟು ಕೋಟಿ ಅರವತ್ತೆಂಟು ಲಕ್ಷ ಐವತ್ತಾರು ಸಾವಿರದಾ ಐದು ೧೦೮೬೮೫೬೦೦೫ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಮಿಥ್ಯಾದರ್ಶನವನ್ನು ದೂರಮಾಡುವುದರ ವರ್ಣನೆಯಿದೆ. ದೃಷ್ಟಿವಾದ ಅಂಗದಲ್ಲಿ) ಪರಿಕರ್ಮ, ಸೂತ್ರ, ಪ್ರಥಮಾನುಯೋಗ, ಪೂರ್ವ ಮತ್ತು ಚೂಲಕೆಯೆಂದು ಐದು ಭೇದಗಳಿವೆ (ಹನ್ನೆರಡು ಅಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಒಂದು ನೂರಾ ಹನ್ನೆರಡು ಕೋಟಿ ಎಂಭತ್ತಾಲ್ಪು ಲಕ್ಷ ಐವತ್ತೆಂಟು ಸಾವಿರದಾ ಐದು ೧೧೨೮೩೫೮೦೦೫ ಪದಗಳಿವೆ.)